

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

CONTENTS.

PAGES

Calling attention to matters of urgent public importance :

re: Holding meetings of Zilla Parishads during the period when the Assembly is in session. ...	1129-1130
re: Failure to release water into the Bank Canal in the Godavari Western Delta. ...	1130-1131
re: Grant of Loan to the Netha Coöperative Spinning Mills. ...	1131-1133
re: Redivision of wards in Guntur Town. ...	1133-1134
re: Control over the export of flue-cured tobacco. ...	1135-1137
re: Need to hold the Price line. ...	1137-1139

Business laid on the Table.

Administration Report of the Andhra Pradesh Khadi and Village Industries Board for the period from 1-4-1960 to 31-3-1961. ...	1139-1140
---	-----------

Discussion on the Report of the Krishna-Godavari Commission. ...	1140-1211
--	-----------

Business of the House. ...	1211-1214
----------------------------	-----------

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES
OFFICIAL REPORT

---

*Forty-fourth day of the Second Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly.*

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Sunday, the 31st March, 1963.

The House met at Half Past Eight of the Clock.

(Mr. Speaker in the Chair)

CALLING ATTENTION TO MATTERS OF
URGENT PUBLIC IMPORTANCE

*re : Holding meetings of Zilla Parishad during
the period when the Assembly is in Session.*

శ్రీ పి. వి. రమణ (కొండకర్ల) : అధ్యక్షా! విశాఖపట్నం జిల్లా పరిషత్తు సమావేశాలు 28, 29 తేదీల్లో జరుగనున్నట్లు మాకు నోటీసు ఇచ్చారు. కాని యిక్కడ అసెంబ్లీ సమావేశం జరుగుతున్నందున మేము హాజరు కావడంలేదు. జిల్లా పరిషత్తు సభ్యులలో దాదాపు సగంమంది అసెంబ్లీ సభ్యులు గాన జిల్లా పరిషత్తు సమావేశాలను వాయిదా వేయవలసిందని మేము తెలియచేయగా ఆ విధంగా వాయిదా వేయుటకు వీలులేదని, అవకాశం కలుగజేసుకొని హాజరు కావలసిందని కోరుతూ వారు మాకు ఒక ఉత్తరం వ్రాశారు. ఆ విధంగా జిల్లా పరిషత్తు సమావేశాలు ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. ఇది సభ్యులయొక్క హక్కులను భంగం చేస్తున్నది. ఈ విషయం గురించి యిదివరకు ఒకసారి ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకొని రాగా అసెంబ్లీ సమావేశాలు జరుగుతున్నప్పుడు జిల్లా పరిషత్తు సమావేశాలు జరుగవని హామీ ఇచ్చారు. ఆ విధంగా instructions కూడా ఇచ్చినట్లు తెలిసింది. కాబట్టి మంత్రిగారు ఇకముందై నా అసెంబ్లీ సమావేశ సమయంలో జిల్లా పరిషత్తు సమావేశాలను ఏర్పాటు చేయకుండా తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

ప్లానింగ్ మంత్రి (డా॥ యం. చెన్నారెడ్డి) : Rule No. 74 క్రింద నోటీసు ఇస్తూ గౌరవసభ్యులు కొంతమంది సమిష్టిగా సంతకం చేసి నాకొక ఉత్తరం ఇచ్చారు. ఆ తరువాత వెంటనే చర్య తీసుకోబడింది, అసెంబ్లీ సమావేశం జరుగు

తున్న సమయంలో జిల్లా పరిషత్తు సమావేశాలు జరుగకూడదు. గత డిశంబరులో పరిషత్తు సమావేశాలు జరిగినవి. ప్రతి మూడు మాసాలకు తప్పనిసరిగా సమావేశాలు జరుపవలసి వుంటుంది అనే పొరపాటు ఆలోచనతో ఆ సమావేశాలను ఏర్పాటుచేయుటకు నిర్ణయించారు. కాని Section 28 of Amended Act ప్రకారం నాలుగు మాసాలకు ఒకసారి సమావేశాలు ఏర్పాటుచేయుటకు కూడా అవకాశం ఉన్నది. ఒకవేళ మూడు మాసాలకు తప్పనిసరిగా ఏర్పాటు చేయవలసి వున్నా జిల్లా పరిషత్తులోని సగంమంది సభ్యులు అసెంబ్లీ సభ్యులు గాన అసెంబ్లీ సమావేశ సమయంలో జరుపకూడదు కాని 1959 డిశంబరు 22 లో జారీ చేయబడిన Circular ప్రకారం final అధికారం జిల్లా పరిషత్తులకు ఉన్నది. అయినా ఆ విధంగా ఏర్పాటు చేయగూడదని సలహా ఇవ్వబడింది. మేము జిల్లా పరిషత్తు Chairman తో telephone ద్వారా మాట్లాడం. సమావేశాలు వాయిదా వేయాలని instructions ఇచ్చాం. ఆ విధంగా సమావేశాలు వాయిదా వేయబడినవి.

re : Failure to release water into the Bank Canal in the Godavari Western Delta.

శ్రీ వి. సత్యనారాయణ (పెనుగొండ) : Bank Canal నరసాపూర్ Canal నుండి కాకరపర్రు మొదలుకొని గోదావరి ఒడ్డువెంట సముద్రం వరకూ పోతుంది. ఈ కాలువ పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలోని అతిసారవంతమైన భూమిగుండా ప్రవహిస్తున్నది. ఈ కాలువక్రింద కాకరపర్రు, ముక్కామల, ఖండవల్లి, అన్నవరపుపాడు, మల్లేశ్వరం, వడలి, సిద్ధాంతం, ఇలపర్రు, అనే గ్రామాలు ఉన్నవి, ఈ గ్రామాలలో ముఖ్యంగా పసుపు, అరటి, చెరకు పండిస్తారు. ఫిబ్రవరి ఆఖరు వారం మొదలుకొని మార్చి 15 వరకూ నీరు వుంటేనేగాని ఈ Commercial Crops పనికిరావు. ఈ రోజులలో పసుపు విత్తనం వేస్తారు. అందువల్ల నీరు లేక పోతే అవి ఎండిపోయి విత్తనం పాడై పోతుంది. అలాగే అరటిమొక్కలు కూడా వేస్తూంటారు. ఈ కాల్య మొగలో ఒక 'లాకు' వున్నది. అక్కడ ఒక Officer గాని, Executive Engineer గాని లేరు. Sub-divisional Officer నరసాపూర్ లోనూ, Executive Engineer ధవళేశ్వరంలోనూ వుంటారు. అందువల్ల లాకు సూపరిం టెండెంట్, సూపర్ వై జిల్లా దయాదాక్షిణ్యాలమీద ఆధారపడి వుంటుంది. ఈ రోజులలో వారు కాలువను బిగించడం ప్రజలు గగ్గోలుపత్తి వారిని బ్రతిమలాడడం ప్రతి సంవత్సరం జరుగుతూనే వుంటుంది. ఈ విషయం గురించి ఆ గ్రామాలకు చెందిన రైతుసంఘ కార్యదర్శి కోటిపల్లి అప్పన్నగారు మీద్యారా ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకురావాలని కోరారు. అందువల్ల యిలాంటి రోజులలో ఈ కాలువను మూయకుండా

31st March, 1963

Calling attention to a matter of Urgent Public Importance re: Grant of Loan to the Netha Cooperative Spinning Mills 1131

తద్వారా పనుపు, మిరప, చెరకు పంటలు నాశనం కాకుండా చేయుటకు మంత్రి గారు ఒక ప్రకటన చేయాలని కోరుతున్నాను.

The Minister for Irrigation and Power (Sri A. C. Subba Reddy): The Bank canal is opened for second crop this year for the scheduled areas under various rotations. The notice of motion is regarding the adequacy of supply to the 'B' schedule lands in the upper reaches of this canal. Due to non-commandability of this land, water will be supplied by suitable turns at about 10 days interval. The people are anxious for one or more such turns before 15th April when the canal is finally closed. Necessary instructions will be given to the local officers to arrange immediately for such turns.

re: Grant of Loan to the Netha Cooperative Spinning Mills.

Mr. Speaker: Sri G. Sanjiva Reddy in whose name the call-attention motion under this subject stands is not present. I, however, permit the hon. Minister for Industries to make a statement.

Dr. M. Lakshminarasayya: The Netha Cooperative Spinning Mills was registered on 14-10-1957. The Mill purchased an old spinning and weaving mill which went into liquidation for Rs. 7.5 lakhs and renovated the old machinery and purchased additional machinery required. The share capital of the Mill is as shown below.—

	As on 31-3-62. Rs. in lakhs.	As on 28-2-63. Rs. in lakhs.
1. Shares contributed by Hyderabad Handloom Weavers Central Coop. Association.	4.50	4.50
2. Primary weavers Cooperative societies in Telangana area.	3.22	3.31
3. Government contribution.	12.30	12.30
	<hr/> 20.02	<hr/> 20.11

The capital cost of the mills as 31-3-1962 is given below :—

Land.	...	50,000
Buildings.	...	7,41,636
Machinery.	...	24,04,283
Total.	Rs.	<u>31,95,919</u>

The Mill borrowed Rs. 10 lakhs from Andhra Pradesh State Finance Corporation on Government guarantee. It has also borrowed Rs. 10 lakhs from the Hyderabad State Cooperative Bank on the pledge of its assets to meet the capital cost. The State Bank of Hyderabad has sanctioned a cash credit of Rs. 3 lakhs on Government guarantee and a key loan of Rs. 10 lakhs on the pledge of stocks. The inspection team comprising of Sri M. R. Pai, I. A. S. and Sri L. Venkatakrishna Iyer visited the mill and then recommended to Government for the sanction of guarantee. It has been assessed by the team that there was a margin of Rs. 10.0 lakhs between assets and liabilities. The Mill has realised about Rs. 5 lakhs from the sale of its power looms and other unwanted machinery, building materials etc.

The Mill went into production on 21-7-61. The total installed capacity is 12000 spindles.

The points raised by Shri G. Sanjeeva Reddy, M.L.A. are dealt below in seriatum.

1. The Mill sustained a net loss of Rs. 49,108-45 np. on 30-6-1961 as per the audited balance sheet. As per the tentative balance sheet as on 30-6-1962, the Mill sustained a net loss of Rs. 1,96,116-12 np. It has been reported that loss is increasing due to low production etc. The accumulated loss sustained by the Mill as on 28-2-1963 is estimated at Rs. 4.83 lakhs. If full depreciation is taken into account, loss may go up to Rs. 9,12,499/-

2. Government have not lent Rs. 3 lakhs but accorded guarantee to the extent of Rs. 3 lakhs to the State Bank of Hyderabad on the recommendation made by the Inspection team in December, 1962.

3. As suitable skilled workers could not be secured locally, the Mill had to get about 40 skilled workers from Coimbatore and other mill centres in the South with a view to improve the efficiency of the mill.

4. The efficiency of the local labourers working now in the mill has been tested and those who are found suitable for the jobs have been made permanent recently and they are paid wages as per the scales fixed by the Textile Wage Board Award. Others who have not come up to tests have been given notice to improve their efficiency before a stipulated period. If they come up to the expected standard of efficiency within this period they will also be confirmed and they will be paid wages as per the Wage Board Award.

The causes responsible for the loss sustained by the Mill and other relevant factors such as purchase of cotton, low production etc. are being examined and appropriate action will be taken after the examination is over.

re : Redivision of wards in Guntur Town.

శ్రీ కె. నాగయ్య (గుంటూరు) : అధ్యక్షా! గుంటూరు మునిసిపల్ ఎన్నికలు గత సంవత్సరంతో జరుపుతాం అని చెప్పి notice ఇచ్చారు. ఏకారణంవల్లనో ఎన్నికలు జరుపలేదు. ఈ సంవత్సరం జూన్ లో ఎన్నికలు జరుగుతాయని జనం అనుకుంటున్నారు. దీనికి ముందుగా, వార్డులను చీలదీసి, పునర్ విభజన చేశారు. ఈ పునర్ విభజన చేయటంలో ప్రజాభిప్రాయాన్ని గణనలోకి తీసుకోవటం గాని, ప్రతిపక్షాల అభిప్రాయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకోవటంగాని జరుగలేదు. అదీగాక ఫలానా తేదీన పునర్ విభజన చేస్తాం అని చెప్పి గెజిట్ లో ప్రకటించినట్లయితే అక్కడ ఉన్న ప్రజలు తమ అభిప్రాయాన్ని తెలుపుకోడానికిగాని, రాయబారాలు నడుపుకోడానికిగాని అవకాశం ఉండేది. అలాంటి అవకాశం లేకుండా వార్డుల విభజన చేయటం

వల్ల, ప్రధానంగా విభజన చేసేటప్పుడు, ఓటర్లకు convenience ఉందా లేదా అని, proportionate గా ఉందా, లేదా అని, స్పష్టంగా, ప్రజాభిప్రాయానికి అనుగుణంగా చేయటానికి అవకాశం ఇవ్వలేదు. అందుచేత ఈ వార్డుల విభజనతోకాటు అన్యాయంగాను, క్రమం లేకుండాను ఉన్నదని అక్కడి ప్రజలు ఆందోళన చెందుతున్నారు. ప్రతి సందర్భంలోను వచేపడే వల్లించే అధికారపాట్లీ, తన ప్రాబల్యం పెంచుకోడానికి తిరిగి ఎన్నికలు వచ్చాయని, వార్డుల విభజన తనకు అనుకూలంగా చేసుకొందని ప్రజాసేవకు చాలా ఆందోళన చెందుతున్నది. ఈ విషయంలో మంత్రి గారు జోక్యంకల్గించుకొని, అక్కడ జరిగినటువంటి అన్యాయాన్ని విచారించడానికి గాను, అక్కడి ప్రజల అభిప్రాయాన్ని గణనలోకి తీసుకొని, తదనుగుణంగా పునర్ విభజన చేయించి, ప్రజలకు అనుగుణంగా చేయాలి. ఆరకంగా చేయటంలో జాగు చేయకుండా, రేపు జరుగబోయే జూన్ ఎన్నికల లోపలనే ప్రజాభిప్రాయాన్ని గణనలోకి తీసుకొని తదనుగుణంగా ఈ పునర్ విభజన సక్రమంగా జరిపించాలని మంత్రిగారిదృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

పురపాలకశాఖ మంత్రి (శ్రీ ఎ. వెంకట్రామయ్య): అధ్యక్షా! 1939 లో గుంటూరు మునిసిపాలిటీలో కొన్ని క్రొత్త ప్రాంతాలు కలిసిన దరిమిలా దాని వైశాల్యం 525 చదరపు మైళ్ళనుంచి 1139 చదరపు మైళ్ళకు పెరిగింది. 1961 Census లెక్కల ప్రకారం, ఈ మునిసిపాలిటీలో క్రొత్త వార్డుల విభజన అవసరం వచ్చింది. అందులకై ఆ మునిసిపాలిటీ special officer ఒక తీర్మానంలో కొన్ని proposals పంపి ఉండిరి. వాటిపై Director పంపిన సిఫార్సులను పరిశీలించి, ఆ progress ను 26-10-1962 వ తారీఖుగల 1967 నంబరుగల G. O. లో ప్రభుత్వం ఆమోదించింది. 1961 జనాభా లెక్కల ప్రకారం మునిసిపాలిటీయొక్క జనాభాసంఖ్య 1,87,988 అయినది. అందులో ఓటర్ల సంఖ్య 93 వేలు. గుంటూరును 32 Wards గా విభజించడం జరిగింది. వాటిలో 2 సీట్లు స్త్రీలకు, 2 సీట్లు మెడ్యూల్లు తరగతులకు కేటాయించడం జరిగింది. ఆ ఏర్పాటులు చేసినప్పుడు, ఆ ప్రదేశములలో జనసంఖ్య, అచ్చట ఓటర్ల సంఖ్య, మెడ్యూల్లు తరగతులయొక్క సంఖ్య అన్నియు లెక్కలోకి తీసుకోవటం జరిగింది. దానిని గురించి సరిఅయిన వివరములు లేవని చెప్పినది సరికాదు. మెడ్యూల్లు తరగతులవారికి రిజర్వు సీట్లు కేటాయించబడిన వార్డులలో వారి ఓటర్ల సంఖ్య ఎక్కువగానే ఉన్నది. వారికి ఏర్పాటు చేయబడిన 2 వార్డులలో, 2 వ వార్డులో 905, 12 వ వార్డులో 805 గురు ఓటర్లు ఉన్నారు. మునిసిపాలిటీలో వార్డుల విభజనకు పూర్వం గెజిట్ లో ప్రచురణ చేయవలెనని, ఏ చట్టములోను, ఏ రూల్సులోగాని చెప్పివుండలేదు. అందువల్ల అది ప్రచురణకు అనవసరం.

re: Control over the export of flue-cured tobacco.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : అధ్యక్షా, కేంద్ర ప్రభుత్వ Ministry of Commerce and Industry, 1963 ఫిబ్రవరి 2న పొగాకుకు minimum prices నిర్ణయిస్తూ order జారీ చేసింది. దాదాపు, మన దేశానికి 45 కోట్ల Excise duty, 15 కోట్ల Foreign Exchange తీసుకువచ్చే crop. దానికి కనీస ధర నిర్ణయించాలని చాలా రోజులనుండి రైతాంగం ఆందోళన చేస్తున్నది. నిర్ణయించడం మంచిది కూడా. ప్రభుత్వం మంచిపని చేసింది. ఆయితే దీనిలో వచ్చిన చిక్కు ఏమిటంటే జనవరినుండి రైతాంగం తమ crop అమ్ముకోడానికి మార్కెట్టులోకి వస్తారు. కనీస ధరల నిర్ణయముకు మార్చి 2న తేదీన ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. దీనివల్ల వచ్చే ఇబ్బంది ఏమంటే రైతులవద్ద నరుకు అంతా కూడా ముందే వ్యాపారస్తులు కొనుక్కున్న తరువాత, ఇతర దేశాలకు అమ్ముకునే సమయంలో ధరల నిర్ణయం చేయడంవల్ల, దాని ప్రయోజనం అంతా వ్యాపారస్తులకే పోతోందిగాని రైతాంగానికి దక్కడం లేదు. కాబట్టి మన ప్రభుత్వం కేంద్రానికి తగిన సూచనలు ఇవ్వవలసి యుంటుంది. కనీస ధరలు నిర్ణయించినప్పుడు, విదేశీ వ్యాపారస్తులు పేచీలుపెట్టి నరుకు కొనక పోతే, ప్రత్యామ్నాయ కొనుగోలు మార్గాలు ప్రభుత్వం ఆలోచించకపోతే రైతాంగం పెద్ద నష్టానికి గురి అవుతుంది. ఈ సందర్భం అలాగే జరిగింది. ఇది నిర్ణయించేసరికే విదేశీ కంపెనీలు కొన్ని వ్యాపారసంస్థలతో ఒప్పందాలు చేసుకోవడం జరిగింది. ఈ ఆర్డరు వచ్చేటప్పటికి ఆ పాత Agreements రద్దు కావడంతో నరుకు కొనేవారు లేకపోయేసరికి, రైతాంగంలో 20 రోజులపాటు అల్లకల్లోలమైన పరిస్థితి వచ్చింది. ఆ నిర్ణయించిన ధరలకు అంగీకరిస్తూ, Soviet Union, East European Countries వారు వచ్చి Agreements చేసుకొంటే, మీ forms చెల్లవు, కొత్త order ప్రకారం వేరే forms మీద సంతకాలు చేయాలంటే, పాత వాటిని వాడు తీసుకొని, మళ్ళీ ఢిల్లీకి వెళ్ళినారు. 15, 20 రోజులు అయినా ఇంకా తిరిగి రాలేదు. ఈ ఇబ్బందులదృష్ట్యా, రైతాంగం, వారు పెట్టిన పెట్టుబడి గిట్టక అప్పులపాలై నారు. ఈ విషయమై ప్రభుత్వం ఆలోచించాలని మంత్రిగారి దృష్టికి తెస్తున్నాను.

The Minister for Agriculture (Shri A. Balarami Reddy): Andhra Pradesh is the main and important producing centre for Virginia tobacco. Annual production of the said commodity is estimated to be of the order of 145 million Lbs., out of which 90 million lbs. valuing 11 crores are exported to foreign countries like U. K. Russia and other European countries. The Agricultural Marketing

31st March, 1963

Adviser to Government of India, in consultation with the Export Promotion Council, has fixed grades for purchase of exports. But due to constant fluctuation of prices both the growers and traders have been adversely affected in the past and the problem in detail was discussed in Conferences and Seminars. The Growers have been making representations to the Government almost every year about adverse effects of fluctuations in prices. Therefore, the Government of India and the State Government and the Export Promotion Council have felt the need to fix maximum and minimum prices to import healthy competition in the tobacco trade and to avoid continued grievances of the growers. Consequently, the Government of India in the Ministry of Commerce and Industries has announced flooring and ceiling prices in respect of all grades of Virginia tobacco trade, vide Notification No. E. (c) 0-1062/AMO-16 published by the Ministry of Commerce and Industries in Gazette of India dated 2-3-1963.

The Assistant Marketing Officer, Vijayawada who was asked to enquire into the repercussions arising out of the said Government order has consulted the officials and non-officials connected with the tobacco trade. The enquiries reveal that traders in particular were fully aware of the issue, in respect of fixing maximum and minimum prices by the Government and very negligible percentage of traders have entered into trade agreements with foreign buyers. The traders in general have welcomed the measures of fixation of prices, since it has lent stability to the tobacco prices, which were, hitherto uncertain and highly detrimental to the local trader. Therefore, there is neither havoc nor disturbing factor in the export trade or amongst the traders. None of the traders and growers have so far made any representation.

Since last year, there has been very good demand in international markets for medium and low grades and the same is continued this year also. This demand therefore

results in offering higher prices for medium and lower grades, while the prices for top grades are almost steady or slightly lower. Last year, which is a bumper year of production for tobacco i.e. 1961-62, the crop production of virginia was estimated at 171 million lbs. as against the normal of 145 million lbs. This year, i. e. 1962-63 season, the production has considerably fallen down and the estimates are round about 125 million lbs. But this year the top grade production is much more. Therefore, from the enquiries made in this respect it is reported that the agreements so far entered into with foreign buyers before the control order came into effect are not too many and if they are existing, they are for small quantities.

In conclusion, I am inclined to think that the price control order would certainly help the growers indirectly in getting fair prices and stabilise the tobacco market, which is always considered to be 'Buyers' market and highly fluctuating and speculative. Since the order has been issued by the Government of India, traders, if any who are affected due to the issue of this order can represent to the Government of India for extending suitable concessions, through the State Government who will no doubt consider and make suitable recommendations.

re : Need to hold the price line

శ్రీ ఎన్. చిన్నప్పనాయుడు (పరవడ): అధ్యక్షా, ఇప్పుడు మన దేశముపైన చైనా దండయాత్ర చేయడంవల్ల ఏర్పడిన అత్యవసర పరిస్థితిదృష్ట్యా నిత్యావసర వస్తువులధరలు విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నాయి. ముఖ్యంగా కిరస నాయిలు ధర ఎక్కువగా పెరిగిపోయింది. వల్లెటూళ్ళలో జనం 100-100 పాళ్లు కిరసనాయిలు వాడుతున్నారు. Towns లో కూడా వంటచెరుకు బదులు కిరస నాయిలు వాడుతున్నారు. జిల్లా levels లో Defence Committees ను organise చేశారు. వాటితాలూకు కార్యక్రమం ఏమిటో తెలియదు. దానికి ఒక కార్యక్రమం నిర్ణయించాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ అత్యవసర పరిస్థితిదృష్ట్యా Hotels లో Buses లో Cinemas లో కూడ ధరలు పెంచారు. నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు పెరుగడంవల్ల విశాఖపట్టణంలో పెద్ద ఆందోళన జరిగిన విషయం ప్రభు

తావానికి తెలుసుననుకుంటాను. రైతులు తమ produce ను అమ్ముకోవాలంటే guarantee లేదు. తమ produce ను తక్కువ ధరకు అమ్మి, వారికి అవసరమైన వస్తువులను ఎక్కువ ధరపెట్టి కొనుక్కోవలసి వస్తుంది. దీని పర్యవసానము ప్రతి నెల Cost of Living పెరిగిపోతుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడు ఈ District Defence Committees కు ప్రభుత్వము నిర్దిష్టంగా ఒక కార్యక్రమం రూపొందించింది, దానిని వారు అమలుజరిపేటట్లు చూడాలి. వీటినిషయంలో Central Government లోను ఇతర రాష్ట్రాలలోను, ఈ District Defence Committees నిత్యావసర వస్తువుల విషయంలో వర్తకుల దగ్గరఉన్న stock ను display చేయాలని వాటిని ఇంతధరకే అమ్మాలని చేస్తున్నారు. అటువంటిది మనరాష్ట్రంలో ఎక్కడకూడా కనిపించలేదు, అందువల్ల ఈ వస్తువులతాలూకు ధరలు display చేసి, బాహ్యంగా అందరికీ అందుబాటులో ఉండేలాగు చేయకపోయినట్లయితే వారిపైన చర్యతీసుకోవాలి, ఉద్యోగులకు స్రవ్యేకంగా అధికారాలు ఇచ్చేటట్లు ఏర్పాటు చేయవలెనని మనవిచేస్తూ నెలపు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : అధ్యక్షా, ఈమధ్యనే అసెంబ్లీలో ప్రశ్నోత్తర సమయంలో, ధరల స్థిరీకరణ విషయంలో, ప్రభుత్వము తీసుకోవలసిన చర్యలు గురించి ఒక ప్రకటనకూడా చేయడం జరిగింది. గోధుమలను ఈ hostels వద్ద రాలలో popularise చేయడంవల్ల మిగతావస్తువులు కొంత అడుపులో ఉండటానికి పీల్పుతుందని చెప్పడం జరిగింది. అదేవిధంగా ధాన్యాలు సరసంగా ప్రజలకు దొరికే దానికి వాటిధరలు చగ్గించటానికి, అన్నిజిల్లాలలోను fair price shops పెట్టి నడుపుతున్నాము. 1963 సంవత్సరం మార్చి ఆఖరువరకు అవసరమైతే, ఆతరువాత కూడా ఇవి నడుపడానికి ప్రయత్నం చేస్తామని మనవిచేస్తున్నాను. అదేవిధంగా కొన్నిప్రాంతాలలో regulated markets ఉన్నాయి. మిగతా ప్రాంతాలలోకూడా ఈ regulated markets ను విస్తరింపచేసేదానికి సంబంధించిన చట్టాన్ని రాబోయే అసెంబ్లీలో పెట్టదలచాను. ఆచట్టము అయినతరువాత అన్ని ప్రాంతాలలోను ఈ regulated markets పెట్టడం జరుగుతుంది. తద్వారా ఈ prices regulate చేసేదానికి పీల్పుతుంది. అంతేకాకుండా ఈ emergency వచ్చిన తరువాత కొన్ని ప్రాంతాలలో కొన్ని వస్తువులకు ధరలు విపరీతంగా పెరగడం జరిగింది, అక్కడ ఉండేటటువంటి Trade Associations అని కాకుండా ప్రభుత్వంద్వారా ఇతర organisations కు appeal చేయడం జరిగింది. అందువల్ల వాళ్ళదగ్గరనుంచికూడా మంచి response వచ్చింది, వాళ్ళకూడా ధరలను అనువులో పెడతామని వాగ్దానం చేయడం జరిగింది. ఆమధ్యనే ప్రభుత్వము Consumer Co-operative Societies కూడా ఏర్పాటుచేసింది, పెద్ద పట్టణాలలోకూడా ఇవి ఏర్పాటు చేయడానికి ఉత్త

రువులు చేశారు. Industrial workers కు కొన్ని co-operative societies ఉన్నాయి. బాగుంటుందని, దానికికూడా ఉత్తరువులు ఇవ్వడం జరిగింది. Vegetables ధరలు కూడా పెరగకుండా ఉండేదానికి దానికికూడా ఒక regulated market ఏర్పాటు చేస్తే బాగుంటుందని, దానికి ప్రయత్నాలు ఇక్కడ ప్రాదరాజాదులో తీసుకొన్నాము. కాని ఏవో కొట్లాటలవల్ల అది ఇప్పుడు అమలులోకి వచ్చేదానికి వీలు లేకుండా పోయింది. అదేవిధంగా sugar కూడా ఎవరంటేవారు అమ్ముతూ, విపరీతంగా ధరలు పెంచుకొంటూ ఉండేదానికి వీలులేకుండా, అది అమ్మేదానికి లైసెన్సు తీసుకోవలెనని, లైసెన్సుదారుడే అమ్మాలనేటటువంటి నిబంధనకూడా పెట్టడం జరిగింది. Kerosine విషయంలోకూడా, దానికి maximum price నిర్ణయించడం జరిగింది, ఆ ధరలకుమించి ఎవరుకూడా పాస్తుధరలకు అమ్ముకుండా ఉండేవిధంగా చర్యలు తీసుకోబడతాయి. అటువంటివారిని, Defence India Rules క్రింద శిక్షించడానికి వీలున్నదని అందరికీ తెలియజేయడం జరిగింది. ప్రతి జిల్లాలోను ధరలయొక్క trend గురించి కలెక్టర్లు అప్పుడప్పుడు ప్రభుత్వానికి reports పంపవలెనని చెప్పడంకూడా జరిగింది. అంతేకాకుండా, మన Secretariat లో ప్రతిసోమవారము Secretaries అందరు సమావేశమై రాష్ట్రం మొత్తం మీద ఈ ధరల పరిస్థితులను ఆలోచనచేసి తగుచర్యలు సత్వరంగా తీసుకొనేటట్టు ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ప్రభుత్వం ఈ ధరల స్థిరీకరణ విషయంలో తగుశ్రద్ధ వుంచి పరిస్థితిని సమీక్షిస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను. ధాన్యపుధరలు కొన్నిప్రాంతాలలో విపరీతంగా పడిపోయినాయని చెప్పినారు. దానికిగాను కొంత procurement చేస్తున్నాము. సుమారు రెండులక్షల యాభై వేల టన్నులు procure చేయాలనుకొని, ఇప్పటికప్పుడే 44 వేలు, 45 వేలు టన్నులు procure చేసినాము. ఎక్కువైన ధరలు విపరీతంగా పడిపోయిఉంటే, రైతులకు న్యాయమైన ధరలు దొరకక పోయినట్లయితే, అక్కడ ఆ ధాన్యాలను ప్రభుత్వము ఖరీదు చేసేదానికి వీలుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

PAPER LAID ON THE TABLE

Administration Report of the Andhra Pradesh Khadi and Village Industries Board for the period from 1-4-1960 to 31-3-1961.

The Minister for Industries [Dr. M.N. Lakshminarasiah]:
Mr. Speaker, Sir, I beg to lay on the Table a copy of the Administrative Report of the Andhra Pradesh Khadi and

Village Industries Board for the period from 1-4-1960 to 31-3-1961, as required by sub-section (2) of Section 22 of the Andhra Pradesh Khadi and Village Industries Board Act, 1958 (Act IV of 1959).

Mr. Speaker : Paper laid on the Table.

శ్రీవావిలాలగోపాలకృష్ణయ్య (సత్తెనపల్లి) : report ఇదివరకు పెట్టినందుకు వారిని విమర్శించాము. ఇప్పుడు అది పెట్టినందుకు వారికి thanks చెప్పక తప్పదు. కాని అది discuss చేయడానికి వీలులేకుండా వెడుతున్నారు. అందువల్ల ప్రయోజనం లేకుండా పోతున్నది.

డాక్టర్ ఎం. ఎన్. లక్ష్మీనరసయ్య : అధ్యక్షా, మీ ఆచేశానుసారం, ఆ Techno-Economic Survey copies distribution కొరకు ఆఫీసులో ఇచ్చాను. వాటిని దయచేసి గౌరవసభ్యులకు అందజేయవలసిందని కోరుతున్నాను.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు (మైలవరం) : ఈ విషయంలో తప్పకుండా రిపోర్టు లన్నీ అందజేయడానికి చర్య తీసుకొన్నందుకు మా వందనాలుకూడా చెప్పక తప్పదు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం (మాడుగుల) : ఆ వందనాలు చెప్పడంలో, నిన్ను ఉన్న కాపీలను ఈ వేళ 500 కాపీలు చేయించినందుకు ప్రత్యేకంగా మా వందనాలు చెబుతున్నామని మనవి చేస్తున్నాను.

Discussion on the Report of the Krishna-Godavari Commission.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : అధ్యక్షా, ఈవేళ ఈ నదీ జలాలకు సంబంధించి జరుగుతున్న చర్య సందర్భంలో నేను ఇదివరకే చెప్పిన విషయాలన్నింటిలోకి పోక, ఇదివరకు ప్రత్యేకంగా చెప్పనటువంటి విషయాలు గురించి చెప్పదలచుకొన్నాను. మొదట్లో, ఒక విషయం గురించి నేను తప్పకుండా నాయొక్క సంతృప్తిని ప్రచురణ చేయాలి. అదేమిటంటే, రెండేళ్లక్రిందటికన్న, ఒకపదాదిక్రిందకన్న ఇప్పుడు మన యావన్మంది సభ్యులకు, మంత్రివర్గానికి కూడాను ఈ వివాద విషయమై రెండేళ్లు దేశములో జరిగిన అందోళనా ఫలితంగా అయితే నేమి, నారీయొక్క నిశ్చితమైనటువంటి విమర్శనా శక్తివల్ల అయితే నేమి, మొత్తంమీద ఇదివరకు ఉన్నటువంటి జాగ్రత్త కన్నా ఇప్పుడు తప్పకుండా యావన్మందిలోను ఎక్కువ జాగ్రత్త కనిపిస్తున్నది.

రెండేళ్ళ క్రిందట, ఎప్పుడైతే గుల్తాతీ కమిషన్ యొక్క ఏర్పాటు జరిగిందో, అప్పటినుంచి కూడా, అన్ని పతాలవారు—సోషలిస్టు, ప్రజాసోషలిస్టు, కమ్యూనిస్టు ఫార్వర్డ్ బ్లాక్, జనసంఘ, ప్రజాపార్టీ, స్వతంత్రపార్టీ, కొంతమంది కాంగ్రెసు వారు కూడా—ఒక అఖిలపక్ష సంఘమై అందరూ కలిసి దేశములో చేసినటువంటి అందోళనవలన, మొత్తంపైన, అప్పటికంటే ఇప్పుడు హెచ్చు జాగ్రత అందరికీ ఉండడం అనేటటువంటిది చాలా ప్రశంసనీయమైన విషయము.

ఇప్పుడు సెంట్రీలు మినిష్టరు చేసిన స్టేటుమెంటులో మనకు భయమెందుకు అని ఎవరికైనా అనుమానం రావచ్చును. ఎందుచేతనంటే, ఇందులో సూత్రాలేమీ లేవు. సూత్రాల నియామకం కోసం ఈ గుల్తాతీ కమిషన్ నియమింపబడినప్పటికీ, ప్రత్యేకంగా వారు సూత్రాలేమీ చేయలేదు. ఏ విషయాలు, వివరాలు సేకరించాలని అసలు ఈ కమిషన్ నియామకము చేయబడిందో, వారిమీద యీ గుల్తాతీ కమిషన్ అసలు ఒక నిశ్చితానికి రాలేకపోయింది. అందుచేత మొత్తంపైన కేంద్రప్రభుత్వము చేసినటువంటి స్టేటుమెంటు ఏ సూత్రాలమీద కూడా ఆధారపడలేదు. సూత్రము చెప్పకుండా, అన్ని రాష్ట్రాలవారు చెప్పినటువంటి, అడిగినటువంటి వాటాలు ప్రాజెక్టులు చూచుకొని, ఇదిగో మహారాష్ట్రకు 400 టి.ఎమ్.సి.లు మైసూరుకు 800 టి.ఎమ్.సి.లు ఆంధ్రరాష్ట్రానికి మనకు 800 టి.ఎమ్.సి.లు ఈవిధంగా చెప్పినట్లుగా మాత్రమే ఇందులో కన్నడుతున్నది. అయితే ఇందులో ఉన్న ప్రమాదం ఏమిటని కొంతమంది అడుగుతున్నారు. “అసలు మీరు 1976 వ సంవత్సరం లోపల ఇంతకన్నా హెచ్చుగా నీరు వాడుకోలేరు కదా? దానికోసం ఎందుకింత బాధ?” అని సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ వారు అంటున్నారు. వారావిధంగా చెప్పగానే మన మనస్సులో “ఇది బాగానే ఉంది కాబోలు—మనం ఇచ్చినది ఎందుకు పుచ్చుకోకూడదు?” అని తోస్తుంది. సూపర్ ఫిషియల్ గా చూస్తే అది సరైన వాదనలాగా కనబడుతుంది. ఆ విధంగా ఆలోచిస్తే వచ్చే ఇబ్బంది ఏమిటో మనవిచేస్తాను. సెంట్రల్ గవర్నమెంటువారు చేసిన ఎవార్డ్ లో ఒక ప్రధానమైన సూత్రాన్ని నిరాకరించారు. ఇదివరకటినుండి మన డెల్టా ఏరియాలకు అనాదిగా వస్తున్నటువంటి ప్రెయారిటీ ఆఫ్ ఇరిగేషన్ రైట్స్ నిరాకరించారు; అవి అన్నీ డెబ్బతో తుడిచివెట్టే మోస్తరుగా యీ స్టేట్ మెంట్ చేశారు. 1951 ఎగ్రిమెంట్ లో గాని, లేదా, యే వాటర్ యెగ్రిమెంట్ లలో అయినా, ఎగ్జిస్టింగ్ యుటిలైజేషన్ కు ఏదైతే యున్నదో, అది సెవరేట్ చేసి, మిగిలినది మనం ఏవిధంగా, ఏ బేసిన్ ప్రకారం పంచాలనేది చెప్పటం అలవాటు. “కృపా, గోదావరి డెల్టాలలో తమకు ప్రెయారిటీ ఆఫ్ ఇరిగేషన్ రైట్స్ ఉన్నవని ఆంగ్రలు చెబుతున్నారు—ఆ ప్రెయారిటీ అన్నది మేం ఒప్పుకోమని” మైసూర్, మహారాష్ట్ర వారు చెబుతున్నారు. ఇక్కడి డెల్టాలో వంద సంవత్స

రాలనుండి ఇరిగేషన్ జరుగుతున్నప్పటికీ దానిని ఒప్పుకోకుండా, మొత్తం ఎంత వాటర్ ఉన్నదో కొలిచి, లెక్కలుపెసి, ఆ మొత్తం వాటర్ ను మా అందరికీ పంచ వలెను అని అన్నారు. వారి మాట కేంద్రించారు విన్నారు. వందపళ్ళ క్రిందట నుండి సాగుచేస్తున్నటువంటి ఆ రైతులయొక్క హక్కులను, ఈ రోజున గవర్న మెంట్ ఆఫ్ ఇండియావారు కొత్తగా శాంక్షన్ ఇచ్చి మనం కట్టుకొనేటటువంటి కొత్త ప్రాప్రెజెంటేషన్ యొక్క హక్కును సమానం చేశారు అంటే—well established priority, prescriptive right to undiminished supply of water which has been used from times immemorial అన్నటువంటి సూచించే పదైతే ఇరిగేషన్ రైట్ ఉన్నదో, దానిని మొట్టమొదట తప్పించేశారు. కేంద్రప్రభుత్వం చెప్పిన దానికి ఇది మన ప్రధానమైన అడ్డు. 1951 వ సంవత్సరంలోని ఎగ్జిమెంట్ మోస్తరుగా “ఎగ్జిస్టింగ్ యుటిలైజేషన్ కు ఇంత నీరు ఇచ్చాము, మిగిలిన నీరు మీకు 600 ఇచ్చాము, మీకు 300 ఇచ్చాము, మీకు 200 ఇచ్చాము అని చెప్పి, వారు పంచినట్లయితే—ఆ 800, 600, 400 మీదనే మనయొక్క చర్యంతా అంటి ఉండును. అట్లాగాక, మనం యావన్మందికూడ గార్డెన్ ఆఫ్ ఏజెన్స్ లో—కొద్దిగా వచ్చిన తర్వాత ఏర్పాటు చేసుకొంటున్నట్లు సూతనమైన మానవజాతికి కొద్దిగా యానదిలో ఉన్న నీరంతా లెబ్బలోకి తీసుకొని, పంపకంచేస్తూ మన డెల్టాలో వంద ఏళ్ల నుండి వస్తున్న ప్రెయారిటీ ఆఫ్ ఇరిగేషన్ రైట్స్ అన్నీ లేకుండా చేస్తున్నారు. ఒక రోజు 1765 లో ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీకి పంపించిన రిపోర్టులో “నేను నై నా దేశం చూశాను, ఇండియాదేశం చూశాను, ఏషియా అంతా చూశాను. దాని దివిలెయిలెండ్ లో ఉన్నంత చక్కని ఇరిగేషన్ కల్లివేషన్ ఏషియాలో ఇంక ఎక్కడా నేను చూడలేదని” వ్రాశారు, అక్కడ పూర్వంనుండి ఏదైతే ఇరిగేషన్ హక్కులు ఉన్నవో అవన్నీ కూడ ఇప్పుడు తీసి సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ వారు “కృషిరీజన్స్” ఇంత నీరు ఉంది, మీరు ఇంత పంచుకోండి” అన్నారు. మనం ఏమాత్రం అజాగ్రత్తగా ఉన్నప్పటికీ అది న్యాయంలాగానే కనుపిస్తుంది. సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ వారి స్టేటుమెంట్ లో మనయొక్క పాత ఇరిగేషన్ రైట్స్ అన్నీ కూడా పోయాయి. అందుచేత వారి ఎవార్డ్ ఎవరూ ఒప్పుకోతగింది కాదు. ఉప ప్రాంతంలో ఇప్పుడు సాగుచేసుకొంటున్న రైతులయొక్క ఇరిగేషన్ రైట్స్ తీసి వేసుకోవటానికి మైసూరువారు కాని, మహారాష్ట్రవారు కాని, బంజ్ కంటారా ? వారు ఒప్పుకోరు. కాని మనలను మాత్రం పూర్వంనుండి మనకు వస్తున్న ఇరిగేషన్ రైట్స్ ను వదలుకోమని వాదిస్తున్నారు. మన భాషారాష్ట్రాలవల్ల అనేక నత్పరిణామాలుతో బాటు, ఒక దుష్పరిణామం వచ్చింది. ఒక రాష్ట్రానికి ఒక రాష్ట్రం ఆజన్యశక్తిత్వం ఉన్న మోస్తరుగా వీరికి (ఆంధ్రలకు) నీరు ఇవ్వకూడదు అంటున్నారు. వంద సంవత్సరాలనుండి, రెండువందల సంవత్సరాలనుండి ఇరిగేట్ అవు

తున్న భూములకు హక్కు తీసివేసినామని సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ స్పష్టంగా చెప్పక, కృష్ణానదిలో ఇంత నీరు ఉంది, ఆంధ్రకు ఇంత, మహారాష్ట్రకు ఇంత, మైసూరుకు ఇంత ఇచ్చామని చెబుతున్నారు.

కృపాదెట్టాకు ఉన్న నీరు అందులో రాదా అని అనవచ్చును. దాని ప్రాథమిక సూత్రం పోయింది. ఉన్ననీరు ఏదో సర్దుకొందాం. ఆ రైతులు వచ్చి గవర్నమెంటుపైన ఒకవేళ దావావేస్తే—తమ ఇరిగేషన్ రైట్స్ కొరకు దావావేస్తే—ఎలాగో ఉన్ననీరు తీసుకువచ్చి సర్దుకోవచ్చును. అది వేరు సంగతి. కాని ఇప్పుడు సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ చేసిన ఏర్పాటువల్ల మన రాష్ట్రంలోనేగాక, అన్ని రాష్ట్రాలలోకూడ ఉన్నటువంటి ప్రయారిటీ ఆఫ్ ఇరిగేషన్ రైట్స్ అన్నీ పోయాయి. కాబట్టి అందుకు మనమే గాక, అన్ని రాష్ట్రాలవారు, అన్ని రాష్ట్రాలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నటువంటి పార్లమెంటు సభ్యులు యావన్మంది పార్లమెంటులో దీనికి గట్టిగా అభ్యంతరం చెప్పవలసి వున్నది. 1951 లో చేసిన మోస్తరుగా ఎగ్జిస్టింగ్ యుటిలైజేషన్ ఎంత ఉన్నదో ఎగ్జిస్టింగ్ కమిట్ మెంట్ ఎంత ఉన్నదో, అది తీసివేసి మిగిలిన నీరు పంపకం చేసినట్లయితే యీ మొదటి అబ్జక్షన్ ఉండదు. అంతే గాక సవ్యమైన నాగరిక ప్రపంచంలో మనం నడిచే మార్గం వస్తుంది. లేక, ఏ పది, పదిపాను సంవత్సరాలలో ఎవరికైనా పొలిటికల్ ఇన్ ఫ్లయెన్స్ పొచ్చు అయితే, వందల సంవత్సరాలతరబడి ఉన్న రైట్స్ ను, కోట్లకొలది రూపాయలు ఖర్చుపెట్టిన స్కీమును నిరుపయోగం చేసి తిరిగి “ఇవాళ నాకు పొలిటికల్ ఇన్ ఫ్లయెన్స్ వచ్చింది కాబట్టి దీన్నంతా మారుస్తానని” వారు అంటే తిరిగి అడిగినట్లయితే (అడిగేవారు ఏదైనా అడగవచ్చును) తీర్పు చెప్పేవారు అన్నీ సవ్యంగా ఆలోచించాలి. కాని సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ వారు సవ్యంగా ఆలోచనచేయక ఇతర రాష్ట్రాలవారు చెప్పింది మనసులో పెట్టుకొన్నారు. అది మనయొక్క ప్రధమ అభ్యంతరము. దీనిని మనరాష్ట్రమేగాక అన్ని రాష్ట్రములు అభ్యంతరము చెప్పవలెను. అది భవిష్యత్ లో చాలా అల్లకల్లోలం తెచ్చే సూత్రం కాబట్టి దానిని మనం తప్పకుండా ప్రతిఘటించి దానిని మార్చింపటానికి సర్వప్రయత్నాలు చేయవలెనని మనవిచేస్తున్నాను. ఇరిగేషన్ రైట్స్, ప్రెస్క్రిప్టివ్ రైట్స్ ప్రతిచోటా ఉన్నవి. ప్రయారిటీ ఆఫ్ ఆక్యుపేషన్, ప్రయారిటీ ఆఫ్ యూసర్ ఎప్పుడైతే ఉన్నవో అప్పుడు యీ రైట్ వస్తుంది. అది వారికి తెలియటంవల్లనే “మీరు నాగార్జున సాగర్ పాల్వేళ్లు నిర్మాణంలో ముందుకుపోకండి, ఆ స్కీము కట్టకండి, ఈ స్కీము కట్టకండి” అని వారు అంటున్నారు. ప్రయారిటీ ఆఫ్ యూసర్ అని ఎప్పుడైతే ఉన్నదో, అప్పుడు మనకు దానికి ఫస్ట్ ఛార్జి వస్తుంది కాబట్టి. అక్కడ ఉన్న రైతులకు అన్ డిమినికోడ్ సప్లయ్ కి వారికి ఎంటైర్ రైట్ ఉన్నదనేది మనం ప్రతిరోజు సివిల్ కోర్టులలో అనేక వ్యవహారాలలో చూస్తున్నటువంటిదే. పీపుల్ కు రైట్

ఉన్నదంటే, స్టేటుకుకూడ ఉన్నదన్నమాట. ఇది ఒక్క భారతదేశంలోనే ఉన్నదా? కాదు. అమెరికాలో కూడ యీ ప్రశ్న వచ్చింది. అమెరికాలో అనే స్టేట్స్లో ప్రవహించే పెద్దపెద్ద నదులు ఉండటంవల్ల అక్కడకుకూడ ఇటువంటి సమస్య వచ్చింది. అయితే సెంట్రల్ గవర్నమెంటువారు ఇటువంటి యాటిట్యూడ్ తీసుకోరు అనేటటువంటి నమ్మకంపై ఆ విషయమై నేను చాలా పాచ్చు అయిన కేస్ లా తేలేదు. ఈ ప్రెయారిటీ విషయమై రెండు కేసులు నా దృష్టిలో వచ్చినప్పుడు ఉన్నవి. వ్యోమింగ్ వర్సెస్ కొలరేడో అని ఉన్నది. దానికి డిఫరెన్సు 1922 సంవత్సరం యూ. ఎస్. రిపోర్టులు 259, పేజీ 419లో ఉన్నది, అందులో priority of appropriation gives superiority of right అని వ్రాశారు. మొదట వాడిన వారికి హక్కు అన్నమాట. బ్రిటిషు ఉద్యోగస్థులు మన దేశంలోకి వచ్చినప్పుడు సాగు హక్కు ఇచ్చారు. కాని యిప్పుడు కమిషన్ కు చైర్మన్ అయిన గుల్ఫానీగారికికూడా అటువంటివి లేవని ఒక అభిప్రాయం ఉన్నది. అలాగే గట్టిగా చెప్పారుట, నలుగురిని పిలిచి ఏదైన ఒక సమావేశము పెట్టినట్లయితే చర్చలో నిజము తీరిపోయేది. ఆయనకూడా నాలుగుమాట్లు ఇక్కడకు వచ్చారు, కాని అటువంటి పని ఏమీ చేయలేదు. పంజాబ్ లో యిరిగేషన్ రైట్స్ లేవు అనేది ఆయన మనస్సులో ఉన్నటువంటి భ్రమ. పంజాబ్ లో యిరిగేషన్ రైట్స్ లేకపోతే ఆ యిరిగేషన్ కు కొట్ల కొలిది ఎందుకు ఖర్చు పెట్టడము? రైట్ లేకపోతే ఎకరం భూమికి 4 వేలు, 5 వేలు, 6 వేలు, ఎందుకు ఖర్చు పెట్టుకుంటాడు రైతు? ఎల్లుండి ఈ నీరు నీకు యివ్వను అన్నట్లయితే ఎవడైనా ఈ డబ్బు అంతా ఎందుకు ఖర్చు పెడతాడు భూమిపైనే? కొట్లకొలిది రూపాయలు స్టేట్స్ ఎందుకు ఖర్చు పెడతాయి ప్రాజెక్టులపై అనే కేసులో వారు priority of appropriation gives superiority అన్నారు. నెబ్రాస్కా వర్సెస్ వ్యోమింగ్ అని మరొక కేసుఉన్నది. 325 వాల్యూము. యూ. ఎస్. రిపోర్టు పేజీ 589. అందులో 'priority of the appropriation is the guiding principle' అని చెప్పారు. ఈ హక్కు విషయం మనదేశంలో అందరికీ తెలిసినటువంటిదే. ఈ సూత్రాన్ని త్రోసివేస్తున్నాము అనేమాట పైకి చెప్పకుండా ఒక మాతనమైన పంపకం పాత హక్కులతో సంబంధం లేకుండా కేంద్ర ప్రభుత్వం చేయడంవల్ల మీముందు యింత నొక్కి చెప్పవలసి వచ్చింది. అది మామూలుగా చదునైన నేలవలె కనిపిస్తున్నది కాని నడచినట్లయితే అక్కడ గొయ్యి ఉన్నది. అందులో ఏనుగు పడిపోయిన మోస్తరుగా పడిపోతామని చెప్పడం కోసం నేను మనవి చేస్తున్నాను.

వేలిడిటి విషయమై కేంద్రప్రభుత్వం వారి ప్లేటుమెంటులో చాలా ఆశ్చర్య కరముగ ఉన్నది. ప్లానింగు కమిషన్, కేంద్రప్రభుత్వం మనకు మొదటి నుంచి, ఏ కారణంచేతనో, ఈ విషయమై జరగవలసిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరగలేదు. జూన్ 1959లో మహారాష్ట్ర గవర్నరు మెంటు ప్లానింగు కమిషన్ కు 1951 ఒడంబడిక "మేము ఒప్పకోము, దీనినంతా మార్చాలి" అని ఉత్తరం వ్రాశారు. ప్లానింగు కమిషన్ వారి ప్రథమ కర్తవ్యం మనకు ఆ విషయం తెలియజేయవలసింది. కాని తెలియజేయలేదు. జూలై నెలలో తిరిగి వారు ఎలాబోయేట్ గా అనుబంధాలతో అన్నీ వేసి మరొక పుత్తరం వ్రాశారు. అందులో వారు ఏ ఏ స్క్రీములు వేయడలను కున్నారో వ్రాశారు. 1951 లోనే 15 ఏండ్ల స్క్రీము యిచ్చారు. అవి, మరికొన్ని కూడ కలిపి జూలై 1959 తో తిరిగి వ్రాశారు. అప్పుడుకూడా మనకు ప్లానింగు కమిషనువారు ఈ సంగతులు ఏవి చెప్పలేదు. తరువాత యిప్పుడు యిందులో ....

Mr. Speaker : If I am not inquisitive, may I ask you one question. What is the quantity of water that is being used in the Krishna and Godavari deltas.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : ఒకచోట అనగా విజయవాడదగ్గర 203 యూనిట్లు ఇంకోచోట అనగా ధవళేశ్వరం దగ్గర 303 యూనిట్లు టి.ఎమ్.సి. అంటున్నాము. మన వాడుశూన్నదానిబట్టి చెప్పినది కమిషన్ ఒప్పకోలేదు. వాడకం అంకెలు 186కు, 250కు తగ్గించి, ప్లేటుమెంటు I, II లో కమిషనువారు యిచ్చారు.

Mr. Speaker : Over and above that according to the decision of the Central Government, we will be getting about 250 or 300 T.M.C. Is it not so ?

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : స్థూలంగా చెప్పవలసినదే కృష్ణానది విషయంలో 1960 లో కేంద్రప్రభుత్వంవారు చేసిన ఏర్పాటు ప్రకారం మనకు 983 యూనిట్లు మనకు రావలసియున్నది. ఇప్పుడు ఏర్పాటు ప్రకారం 183 యూనిట్లు తగ్గిపోతున్నది. అంటే రిఫ్ గా 12 లక్షల ఎకరాలలో పంట పోతుంది. నాగార్జునసాగర్ రెండవ దశకు కావలసిన నీరు లేకుండా చేయడం కోసం మనకు అలా తగ్గించారు. 983 యూనిట్లు రావలసింది 800 యూనిట్లు యిచ్చారు.

Mr. Speaker : The trend of your reasoning has been that even the existing irrigation rights are likely to be affected in future.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : సాగు హక్కు యొక్క సూత్రాలు పోయాయి. అది నా మనవి. నీరు ఉండవచ్చు. ఇచ్చిన నీరు పాత హక్కుదారులకు యిచ్చుకొని క్రొత్తగా మనం కట్టుకోవడం మానివేయవచ్చు. అది వేరే సంగతి. వీరు చేసిన ఏర్పాటులో ఇప్పుడు సాగుకు కావలసిన నీరు మినహాయింపు చేయకుండా అది కూడా కొత్తగా వాటాలు వేయడం చాల పొరపాటు అని మనవి చేస్తున్నాను. 1951 లో చేసిన ఏర్పాటులో యిలా వ్రాశారు.

The dependable annual flow in the Krishna basin based on the recorded gaugings in Vijayawada is accepted at 1715. This figure may have to be increased to allow for any omissions in respect of existing utilisations in any State. The existing utilisations, subject to correction plus flows required for projects under construction in the concerned States as stated below are hereby allocated 744. The balance of flow for the new projects after meeting the above allocations works out to 970. For purposes of allocation, this has been taken as 1000 and this will be divided as follows.

అప్పుటి వాడకంలో మన్న నీటి అంకెలు యిందులో ఉన్నాయి. అప్పుడు ఉన్నటువంటి తక్కు ప్రకారం చెన్నపట్నానికి $225 + 65 = 290$ పేజారు. మైసూరుకు 98, ప్రాదరాజాదుకు 180, బొంబాయికి 186 పేజారు.

నీరు వస్తుందిగదా, సూత్రం ఎలా పోయిందని తాము అంటూన్నట్లు సేనర్థం చేసికొంటున్నాను. నీరు ఇదివరకున్న హక్కుమీద యివ్వకుండా ఈ రోజే మొట్టమొదలు పెట్టిన మోస్తరుగా కేంద్రప్రభుత్వం చేసిన ఏర్పాటున్నది. దానివల్ల మనకున్న ప్రీక్రిప్టివ్ రైట్స్ పోతున్నది. పాత వాడకం పోను మిగతా ఉన్న నీటిని ఈ వివాదంలోకి తీసుకు రావలసింది. అది చేయకుండా పక్కలోపంట వచ్చి ఆ సాగు హక్కు యొక్క సూత్రాన్ని, ఎగురుగొట్టి వేశారు. ఇదికూడా కొన్నాళ్ళయిన తరువాత సాగు హక్కు లేదని చెప్పి ఇంకా తగ్గించవచ్చునా. ఇది చాలా అభ్యంతరమైనది. హానికరమైనదని నేను మనవి చేస్తున్నాను.

1957 ఒడంబడిక యొక్క వెలిడిటీ విషయమై మనవి చేస్తాను. ఏదైన ఒక ఒడంబడిక అయినట్లయితే చెల్లుతుందా, లేదా అని చూడడానికి కొన్ని సూత్రాలు మన అందరికీ తెలిసినవి ఉన్నాయి. ఐతే మహారాష్ట్రవారు, మైసూరు వారు ఎందుకు యిది వాలిడ్ కాదంటున్నారు? మైసూరు వారు—అసలు ప్లానింగ్ కమిషన్ యొక్క జూరిస్ డిక్షన్ తాము ఒప్పుకోము అని అంటున్నారు. అది మొట్టమొదటి విషయం. ఇక రెండవది—'ఇది అవార్డుకాదు' అన్నారు. ఎందుకంటే—

‘మేము, మేము ఆ రోజున కొట్టుకోలేదు గదా. మేము కొట్టుకొన్న తరువాత, మమ్ములను అక్కడికి పిలిచి, కూర్చోబెట్టి ఒక స్టేటుమెంట్‌యిస్తే అది అవార్డు అవుతుంది. మేము కొట్టుకోలేదు కాబట్టి యిది అవార్డు కాదు’ అన్నారు. అయితే, యిది ఒడంబడిక అని అనుకుంటే—అదీ కాదు, అగ్రిమెంటు అయితే దానిపై సంతకాలు వుండాలిగదా, మా సంతకం లేదు. కాబట్టి యిది అగ్రిమెంటుకాదు అన్నారు. అయితే ఇది ఏర్పాటు అవుతుందా? అంటే అదికూడా కాదు’ అన్నారు. ఆ రోజు మమ్ములను పిలిచి ‘మీ ప్రాజెక్టులు ఏమిటి? మీ ప్రాజెక్టులు ఏమిటి? అని అడిగారు. మేము చెప్పాము. ఆ తరువాత, యిది ఏదో వచ్చింది. అంచేత ఇది అరెంజ్‌మెంటు కూడా కాదు అన్నారు. అంతేగాక, వారు యింకా ఏమీ చెబుతున్నారంటే—అసలు మా యింజనీరు ఆ మీటింగుకు వెళ్ళలేదుగదా—మా చీఫ్ మినిష్టర్ వెడితే వెళ్ళారు (ఇది చీఫ్ మినిష్టర్ మారిన తరువాత వారి ఆర్గ్యుమెంటు) మా ఇంజనీరు వెళ్ళలేదు గదా, మాకు ఏమీ న్యాయం జరుగుతుంది’ అన్నారు. ఇవీ, మైసూరి వారి అభ్యంతరాలు. ఒడంబడిక చెల్లటకు లక్షణాలు మనకు తెలుసు. ఏదైనా అగ్రిమెంటు కొన్వెన్‌లోకి వచ్చినప్పుడు, వాలిడిటీ అవునా, కాదా? అన్నప్పుడు మూడు విషయాలు చూడమన్నారు. ఆ అగ్రిమెంటు చేసిన సమయంలో—‘ఆనెస్ట్ ఎక్స్‌పర్ట్ సైజ్ ఆఫ్ జడ్జిమెంట్ వున్నదా, లేదా? ‘డ్యూ ఎంక్వయరీ జరిగిందా, లేదా? ‘ఏమైనా యిన్—యూక్విటీవుందా?’ అనేవి చూడమన్నారు. అమెరికన్ సుప్రీంకోర్టులో ఇలాగు సూత్రాలు నిర్వచన చేశారు. ఇది నాగరికతలో వున్నవారు, ప్రతివారు ఒప్పుకున్నదే. అధ్యక్షా, మరొక విషయంకూడ తమకు మనవిజేస్తాను. ‘మేము సంతకం పెట్టలేదు’ అని వారు అంటున్నారు. దానిపై ఏ పార్టీకూడ సంతకం పెట్టలేదు. ప్లానింగ్ కమిషన్ ముందు జరిగేవాటిపై ఏ పార్టీలు, ఎక్కడా సంతకాలు పెట్టరు. సమావేశము అయిన ఆ తరువాత ప్రతి గవర్నమెంటుయొక్క రాజీఫి కేషన్ కొరకు పంపించారు. ప్రతి రాష్ట్రానికి జూలై 31 వ తేదీన వారు ఆ విధంగా వ్రాశారు.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

ఆ తరువాత, మద్రాసు ప్రభుత్వంవారు, ఆగస్టు 17న రాటిపై చేస్తూ తిరిగి పంపించారు. బొంబాయి గవర్నమెంటువారు ఆగస్టు 30వ తేదీన పంపించారు. హైదరాబాదు గవర్నమెంటువారు ఆగస్టు 23వ తేదీన పంపించారు. మైసూరు గవర్నమెంటు గురించి సెంట్రల్ గవర్నమెంటువారు పార్లమెంటులో చేసిన స్టేట్ మెంటులో ‘దె డిక్లయిన్డ్ టు రాటిపై’ (The Mysore Government declined to ratify the agreement at the earliest opportunity) అని చెప్పారు.

31st March, 1963

అసలు ఏమైందో తమకు మనవిజేస్తాను. రాటిఫికేషన్ కొరకు మైసూరు ప్రభుత్వానికి జూలై 31వ తేదీన వారు వ్రాస్తే దానికి సెప్టెంబరు 24వ తేదీన మైసూరు గవర్నమెంటుయొక్క చీఫ్ సెక్రటరీగారు ఈ విధంగా ఉత్తరం వ్రాశారు. ఆ ఉత్తరంలో సజ్జెక్టు యిది—“Utilisation for supplies in the Krishna and Godavari Basins” అందులో రెండు మూడు పేరాగ్రాఫ్లు వదిలి, చివరిది చదువుతున్నాను.

“Total allotment for Mysore under para 2 of the draft agreement for Krishna water the allocation will have therefore to be modified as under :

Existing utilization.....	45 T.M.C.
For projects under construction, evaporation and other losses.....	98.5 T.M.C.
	<hr/> 143.5 T.M.C. <hr/>

“Para 5 : The Provisional allocation of one per cent from out of the balance of flow upto 1000 T.M.C. and another one percent from out of the balance flow in excess of 1000 T.M.C. along with the conditional clause, elaborated in clause (3) of the draft, are all accepted.

I request you therefore to arrange to get the draft agreement suitably modified accomodating for the above and forward the same to me to enable me to place the same before Government for ratification.”

‘ఏక్స్‌ప్లైడ్’ అంగీకరించాము అని నిష్కర్షగ చెప్పారు. పాతవాడకం అంకె మాత్రం మార్పు గావాలన్నారు. దానికి ప్లానింగ్ కమిషన్ వారు ‘సెంట్రల్ వాటర్ అండ్ పవర్ కమిషన్ కు మీరు యిచ్చిన డాక్యుమెంటులో యిచ్చిన లెక్కలలో 98 యూనిట్లుండిందవల్ల ఆ అంకె పేజామని’ వ్రాశారు. దానికి వారు తిరిగి యిలా డిసెంబరు 10వ తేదీన వ్రాశారు.

The letter is dated 10th December 1951, from the Chief Secretary to the Governmen of Mysore to the Deputy Secretary, Planning Commission “Para 2 : with the correc-

tion of this error in the compilation of the preliminary date in regard to the existing utilisations in all the States the tentative allocation detailed in para (2) of the agreement works out to 789.5 T.M.C. leaving a balance of 925.5 T.M.C. ft. Out of the dependable annual flow of 1715 T.M.C. (Vide para 2), the balance may be retained as at present is 1000 T.M.C. ft.

"Para 4: The basis of allocation of the balance flow of 1000 T.M.C. and in excess of 1000 T.M.C. on the lines now suggested is acceptable as already agreed to."

"Para 5: I am to state that ratification to the agreement will be communicated immediately on intimation that the correction of the error has made in part II of the draft

ఈ ఉత్తరంలో "డిక్లైన్" అనడానికి అవకాశము ఏమైన ఉన్నదా? రేటిఫికేషను అనేది ఫార్మల్ అని వారు వ్రాసిన పేరాగ్రాఫ్ లోనే వున్నది. *on the lines now suggested is acceptable as already agreed to ...* ప్లానింగు కమీషను వారు యిట్లా వ్రాస్తున్నారు.

"Ref: Your D. O. No. 2213 dated 5th January 1953."

On the subject mentioned above, the contention was somewhat a surprise to me especially as during your talk with me on schemes for scarcity areas you informed me that you intended to ratify the agreement."

ఇది 58 జనవరిలో వ్రాసినది. ప్రభుత్వంలో ముఖ్యమంత్రి మారిన తరువాత కూడ స్కెచ్ పీరియా వున్నది అని చెప్పారు. మేము ప్రొవైడ్ చేస్తున్నాము. యీ ర్రును రెక్టిఫై చేస్తాము అని చెప్పడం జరిగింది. బహుళ చేస్తామనే ముందుకు, వెనక్కు కరెస్పాండెన్స్ కొంతకాలం జరిగాక 1958 వచ్చేసరికి అటూ యిటూకూడ ఆగిపోయింది. అయితే, వారు ఏక్సెప్ట్ చేశారా, లేదా? ఫార్మల్ గా రేటిఫై అయి, రేటిఫైడ్ అని మిగిలిన గవర్నమెంటుకు పంపించినట్లు లేదు కాని ఇన్ నోన్ సైన్స్ దీనిని రేటిఫై చేశారంటారా, లేదంటారా? ఇది అటూర్నీ జనరల్ చూచారా? సెంట్రలు గవర్నమెంటులా they declined to డాక్యుమెంట్స్ చూచారా? వారు యిది చూచిన తరువాత ratify it అని ఏ ఆధారంపైన యీ స్టేటుమెంటు చేశారో వారు విశదపరిచే మేము యావన్మందికూడ సంతోషిస్తాము.

వారు డిక్లయిన్ చేసినదిలేదు. వారియొక్క కంప్లీట్ విల్లింగ్ నెస్ చూపించి ఒక అంకే మార్పుకోసం మూడేండ్లు ఉత్తరప్రశస్యత్తరాలు జరిగింది. ఆ తరువాతవారికి, వీరికికూడ విసుగెత్తింది కాబోలు, ఊరుకున్నారు. విసుగెత్తి వూరుకుంటే ఒప్పు కున్నారని ఎట్లా భావిస్తున్నారు. అని ఎవరైనా అనవచ్చు. పోనీ, యీ విషయం తరువాతనైనా డిక్లయిన్ చేశారా చూడండి.

కోయినా ప్రాజెక్టుయొక్క ఇరిగేషన్ అండ్ పవర్ టీమ్మీద రిపోర్టువున్నది. 1960 సంవత్సరంలో కోయినా ప్రాజెక్టు విషయమై మైసూరువారికి, మహారాష్ట్ర వారికి ఒక కాన్ఫరెన్సు జరిగింది. అయితే ఎక్స్ట్రా నీరు ఎక్కడనుంచి వస్తుంది? 1951 అగ్రిమెంటు ప్రకారం 60 టి. యం. సి. నీరు యిచ్చినప్పుడు యిది ఎక్కడ నుంచి వస్తుంది అనే ప్రశ్న అప్పుడు వచ్చింది.

“The Bombay Engineers stated that water to be stored in the Koyana Dam will have to come out of allocation of the Krishna Waters to the Mysore State and Mysore engineers agreed” మొదటినుంచి చివరివరకుకూడ రేటిఫై చేయడం, దానిపైన చర్య తీసుకోవడం జరుగుతోంది. ఫార్మల్ గా ‘షియ్ రేటిఫై’ అన్నట్లు లెటర్ లేదు కాని మిగతాదంతా వుంది. సెంట్రలు గవర్నమెంటువారు చాలా కాన్ఫ్యూసింగ్ పాయింట్ క్రింద మైసూరు వారు డిక్లైమ్ చేశారని ప్రకటించారు. ఇక్కడ మనకు మినిష్టరులకు తెలిసినదే చెబుతున్నారన్నట్లుగా కనిపిస్తుంది కాని ఈ విషయాలు పార్లమెంటు సభ్యులకంద రకూ తెలుసునా లేదా అనేది కూడా చూడాలి. పార్లమెంటులో ఆ సేషన్ హిమా చలంనుంచి నచ్చినవారికి అగ్రిమెంటు నాకుమాత్రం అయిష్టమా, లా డిపార్టుమెంటు, అటార్నీ జనరలుకూడ ఒప్పుకోలేదు. ఇల్లిగల్ అన్నారు-ఎందుచేతనంటే మైసూరు గవర్నమెంటు రేటిఫై చేయడానికి డిక్లయిన్ చేసింది అని సెంటరులో వారు ఆ విధంగా కాన్ఫ్యూసింగ్ చేసేటప్పటికి దేశమంతటిలోను ఒక బ్రహ్మాండమైన అప వాదు కట్టుకుంది.

నెలిడిటి గురించి చెప్పినప్పుడు, 1951 సమావేశమందు ఆనెస్ట్ ఎక్సరసైజ్ ఆఫ్ జడ్జిమెంటు అయినదా లేదా, అని చూడాలి. ద్యు ఎంక్వయరీ జరిగి, ఆనెస్ట్ జడ్జిమెంటు వచ్చిందా, లేదా అనేది చూడాలి. ఎందుకు దీనిమీద ఎంఫసిస్ చేయ వలసి వచ్చింది? 1951 అగ్రిమెంటు ఇల్లిగల్ అని చెప్పారు. గుల్తాతి కమిషను t is based on unreliable data అని ప్రాశ్నారు. అనగ ఆ ఒడంబడిక నమ్మదగని అంకెలుపైని ఆధారపడినదని గుల్తాతిగారి ఊహ. మనకేసు మనకు తెలిసినప్పటికీ

పార్లమెంటులోని 500 మంది సభ్యులకు మనకేసు తెలియకపోతే మనకు నష్టం వస్తుంది. వారికి తెలియచెప్పాలి. దీనినే లాబీయింగ్ అంటారు. మనం హెచ్చుగా లాబీయింగ్ పార్లమెంటు మెంబర్ల దగ్గరచేయాలి. కేవలం మంత్రులకు రిప్రజెంటేషను చేసినంతమాత్రాన చాలదు. మనకేసు స్వయంగా వుందని వారిలో చాల మందికి తెలిస్తే స్వయంగా పక్షాన్ని ఆమోదించేరో ఎప్పుడుకూడ చాలమంది వుంటారు. అందువల్ల యీ ఫాక్ట్స్ అన్ని మనం తెలుసుకోవడమే కాకుండా మిగిలిన పార్లమెంటు సభ్యులకుకూడ తెలియజేయవలసివస్తుంది. 1951 అగ్రిమెంటుకు డ్యూ ఎంక్వయరీ అంటే సరియైన చర్చ జరిగింది. ప్లానింగు కమిషను వారు మొదట్లో వివరాలతోపాటు ఉత్తరం వ్రాశారు. వీరందరికీ అంకెలూ కాగితాలు పంపించారు. అందులో "The Godavari river has been regularly gauged. The statement attached gives the actual annual flow for the years 1881-1946."

తరువాత

Projects already constructed;

Projects under construction;

Projects under investigation;

అనే జాబితాలున్నాయి.

బొంబే, హైదరాబాదు, మధ్యప్రదేశ్—అన్ని రాష్ట్రాలకు ఇన్ వెస్టిగేషనులో వున్న ప్రాజెక్టుల గురించి చెప్పారు. ఇవన్నీ చూచి టెక్నికల్ పేపర్ తయారుచేసి గోదావరి విషయం ఇట్లా వ్రాశారు.

"The total utilization supplies of this river basin for projects both in operation and proposed therefore is of the order of 2600 T. M. C. against 2,750 T. M. C. available. The supplies available are therefore just sufficient to meet the total requirement of all the projects which can be foreseen at present".

The next point to be considered is whether supplies are available at sites proposed. Unfortunately no discharge observations are available for any-site above Dowlashwaram in Madras.

డ్యూ ఎంక్వయరీ అయినాక ఇదంతా చేస్తున్నారా తేకపోతే కాకులతెక్కుత మారిరిగా కూర్చుని యిట్లా చేద్దాం అనుకొని చేశారా అనేది చూడాలి. అట్లా కాలేదు, టెక్నికల్ పేపర్ తయారు చేశారు. 50, 60 ఏండ్ల ఫిగర్స్ అన్నీకూడ పంపించారు. ఫినాన్సియల్ యాస్పెక్టు గురించికూడ ఒక పేరాగ్రాఫ్ వ్రాశారు. కృష్ణా రివర్ విషయంలో ఏక్యూవల్ రిస్ ఆఫ్ కూడ వ్రాశారు. గోదావరి మీద

స్కీములు—బొంబే, హైదరాబాదు, మధ్యప్రదేశ్ మద్రాసు—వీరిని గురించి ఒక పేజీ వ్రాశారు. టెక్నికల్ పేపరులో కాన్ఫరెన్సుకు వెళ్ళకముందే అంతరి మంత్రులకు, ఇంజనీర్లకుకూడ చెప్పారు. “Discharge observations of River Krishna are available at Bezwada from 1895 to 1945; existing utilization, projects under construction, projects under investigation.” విషయములు పేర్కొన్నారు. డిగ్జిటింగ్ యుటిలైజేషనుకు, సప్లయిక్—మొత్తం ఎంతవుందో వ్రాశారు. బొంబే, హైదరాబాదు, మైసూరు, మద్రాసు పీటికివున్న డిగ్జిటింగ్ యుటిలైజేషన్ ప్రాజెక్టు అండర్ కన్స్ట్రక్షన్, అన్నీవాసి, ఇచ్చెన్టిగేషనులోవున్న ప్రాజెక్టులకు కావలసిన నీరు ఎంతవుంటుందీ వ్రాశారు. “Hence the total demand of water on the Krishna for projects proposed or under contemplation is 950 T.M.C. as against 1970 T.M.C. The total demand is twice the availability of water in the basin.” ఇవన్నీ చూచి మనం ఎట్లా చెప్పవను తీసుకోవాలి అని—వ్రాశారు. ఒకవేళ కాన్ఫరెన్సులో తొందరపడ్డారా అంటే కాన్ఫరెన్సు ప్రొసీడింగ్స్ గురించి ఒక పర్యాయం కొంతవరకు డిటెయిల్లుగానే చెప్పాము. మంత్రులందరు వారి పాయింట్స్ ఆఫ్ వ్యూ చెప్పారు. సెక్రటరీలు కూడ మాట్లాడారు. ఒక్క మైసూరు ఇంజనీరు తప్ప అందరు ఇంజనీర్లు కూడ వున్నారు. సెంట్రల్ వాటర్ అండ్ పవర్ కమిషనువారు వున్నారు. కాన్ఫరెన్సు ఆ దేశంపైని తరువాత అందరు ఇంజనీర్లు వేరే కూర్చోని ఒడంబడిక ముసాయిదా వ్రాశారు. పిమ్మట ఒడంబడికను కాన్ఫరెన్సులో వ్యాం వ్యామున్నూ చదివారు. చదివి ఆమోదం ఇచ్చారు. మహారాష్ట్రకు మరొక 4 పర్సెంటు హెచ్చు ఇవ్వాలని మహారాష్ట్ర సెంట్రల్ మినిష్టరు అయిన గాడ్గల్ గారు అడిగారు. ఆ ప్రకారంకూడ ఇచ్చారు. అందరూ ఆమోదించారు. అలాగు ఆమోదమయిన పిమ్మట, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల ఆమోదమునకు వంపారు. ఇంత కార్యలాపం జరిగింది. తరువాత కేంద్రప్రభుత్వం స్వీకరించి ఆ ప్రకారంగానే ప్రాజెక్టులు ముందూరుచేశారు. ఒడంబడిక చెల్లుటకు ఉండవలసిన షరతులు సరియైన చర్య జరిగిందా, న్యాయమైన ఆలోచనా పరిష్కారము జరిగిందా లేదా? తెరవెనక జరిగిన విషయం గాదు. పోనీ, ఎటార్నీ జనరలు చెప్పిన అభిప్రాయ వివరం ఏమిటో తెలియదు. వారు ఏ కారణాలు ఇచ్చారో అవి పంపితే మన చర్చకు బాగుండేది. ఇప్పుడైనా మన గవర్నమెంటు వాటిని తెప్పిస్తారనే ఆశిస్తున్నాను. నా అభిప్రాయం ఏకీకారం మైసూరుకు వారికి 1951 ఒడంబడిక కాదనడానికి ఏ విధమైన లీగలు ప్లాటను లేదు. ఆ రోజులలో మైసూరుకు అసలు కృష్ణానదికి సంబంధంలేదు. మైసూరు పోలిషేరకు కృష్ణకు 100, 120 మైళ్ళ దూరం ఉంటుంది. వారికి సరైల్లంధం ఉన్నది. తుంగ భద్రలో వారి చీఫ్ మినిష్టర్ గారు చెప్పారు—మద్రాసులోవు, హైదరాబాదులోను

ఒడంబడికలు ఉన్నవి, మాకు వాటిలో వచ్చిన వాటా తగ్గించకూడదని అన్నారు. అంటే వారి ప్రమేయం తగ్గించలేదు సరికదా, కొంత హెచ్చువాటాకూడా వచ్చింది. మైదరాబాదు గవర్నమెంటు, మద్రాసు గవర్నమెంటు, బొంబాయి గవర్నమెంటు ఒడంబడికను రేటిఫై చేశాయి — కృష్ణ విషయమై, కృష్ణ ప్రవహించే భూముల విషయమై భాషారాష్ట్రాల ఏర్పాటుక్రింద ఆ భూములు వారికి వచ్చాయి. భూములతోబాటు నది వచ్చింది. నదితోబాటు రేటిఫయి అయిన ఒడంబడికవచ్చింది. ఏ కారణంచేత దానిని అక్రమం అని వారు అనగలరు? అన్నంత మాత్రంచేత భయంలేదు. కాని కేంద్రప్రభుత్వం ఆ మాట ఒప్పుకోవడంవల్ల ఇంత దీర్ఘంగా ఈ విషయం చర్చ చేయవలసి వచ్చింది, ఏ కారణంచేతను ఆ ఒడంబడిక అక్రమం కాదు. దీనిని నమ్ముకుని మనం 60 కోట్లు వరకు ఖర్చుపెట్టాము. దీనిని నమ్ముకొని మిగిలిన వ్యవహారాలు తక్కువచేశాము. పోనీ, ప్రత్యేకమైన అన్యాయము ఏదైనా వైరాష్ట్రాలకు జరిగిందా అంటే అదికూడా ఏమీ కనిపించదు. కృష్ణానది క్రింద commandable area, cultivable area దగ్గర దగ్గరగా 50 లక్షల ఎకరాలున్నది. మనకు ఇచ్చిన నీరు ఏమాత్రం ఉన్నది? 30 లక్షల ఎకరాలకు సరిపోయింది మనకు యిచ్చారు. అదికూడా అంతా పల్లపు పంట కాదు, మూడోపంతు పల్లం. రెండు పంతులు మెరక పంట. ఏమో అన్యాయమైన వాటా మనం తీసుకున్నామని వారంతా గోల చేస్తున్నారు. కాబట్టి లీగల్ డిఫెక్టు లేదు, ఫేక్ట్స్ డిఫెక్ట్ లేదు. అది చాలా వెలిడ్ అగ్రిమెంటు కాబట్టి మన గవర్నమెంటు ధైర్యంగా గట్టిగా నిలబడి బలవరచి అమలు పరచవలసిందని మనం చెప్పవచ్చును.

ఒకటి అనవచ్చును—నీ ఆద్యమెంటు బాగానే ఉంది, ఒకమెట్టు దాటిపోయిన తరువాత ఏదైనా రాజకీయం అయిపోతుంది కదా, వాదనలతో ఏమీ లాభం అనవచ్చును. రాజకీయ రంగంలోకి రాకుండా చేయాలనే నేను మొదటినుంచి మనవి చేస్తూవచ్చాను. 1960 సెప్టెంబరులో ఇంటర్ స్టేట్ కాన్ఫరెన్సులో వారు ఈ పాత ఒడంబడికను ఒప్పుకోము అని ఎప్పుడయితే చెప్పారో ఆనాడే మన గవర్నమెంటు ఈ డిస్కంప్లైట్ ను తీసుకుంటూగా త్రీబ్యునల్ కు తీసుకువెళ్ళవలసింది అని నేను చెప్పేను. Inter-state River Waters Disputes Act ఇటువంటి సిట్యుయేషన్ కోసమై ప్యాస్ అయింది. ఆయాక్టును ఉపయోగించుకోక జాప్యం చేయడంవల్ల రాజకీయమైన కమిషన్ వచ్చింది. టెక్నికల్ కమిషన్ అంటున్నారు అనుకోండి. రాజకీయ ఉద్దేశ్యముతో వచ్చిన కమిషన్. ఒడంబడిక రాజకీయరంగంలోనికి వచ్చింది. అలా రావడంవల్ల, ఏ లీగలురెమిడి అయితే ఉన్నదో అది పోగొట్టుకోవడంలో, ఈ రోజు దురవస్థలోనికి వచ్చాము. లేచన్ పనికిరావు, ఉన్నహక్కులు పోతాయి. నాన్ యూసర్ వల్ల కొన్ని హక్కులు పోతాయి, Acquiescence వల్లకొన్ని పోతాయి. ఈ మూడు దోహదంతో మనం ఇన్నాళ్లు వ్యవహరించడం

వల్ల ఈదురవస్థలోపడ్డామని మనవిచేస్తున్నాను. 'డెసిఫన్' అన్నారు. వారు చెప్పిన సూత్రాలు ఏమిటి? Drainage area, population, cultivable and sown area, areas often affected by scarcity in basins, and other relevant factors—ఇందులో ఏ విధంగా చూస్తే ఇప్పుడు ఉన్న 1951 ఒడంబడిక తప్పు అవుతుందో తెలియదు. మొదట మైసూరువారు ఏమి వాగిశారు — proportionate to the catchment area ఇవ్వాలన్నారు. తరువాత ఆ ఆర్గ్యుమెంటును వదలినట్లు కనబడుతుంది. Catchment area అనేది పైకి catching గా ఉంటుంది తప్ప అందులో substance లేదు; నిన్ను కె. ఎల్. రావుగారు పార్లమెంటులో మాట్లాడుతూ చెప్పారు. కె. ఎల్. రావుగారివరకు అక్కర లేదు, మైసూరువారికి మద్రాసువారికి ఒడంబడిక ఉంది కావేరికి సంబంధించి. మద్రాసు రాష్ట్రంలో catchment 50 పర్సెంటు అయినా utilisation 75 పర్సెంటు, ఆంధ్రప్రదేశ్ చిక్కినాము, మన ఒడంబడిక మాత్రం తిరుగదోడాలంటున్నారు. వారి అగ్రిమెంటు మార్చరట, 1974 అయిన తరువాతనే ఆలోచిస్తారుట. Catchment area అనే వాదం దానితో పోతుంది. మధ్యప్రదేశ్ లోని చంబల్ నది నీరులో 50 పర్సెంటు catchment area లేని రాజస్థానుకు ఇచ్చారు. యు. పి. హిమాచల ప్రదేశ్ లో 52 పర్సెంటు ఉన్న river water పంజాబు utilize చేస్తోంది, అన్నింటికంటే ప్రపంచంలోనికంతకు outstanding example నైలునది. ఎక్కడో ఇథియోపియాలో పుట్టింది, సూడాన్ లో పెడుతోంది. చివరకు ఈజిప్టులోనికి వెళ్ళింది, ఈజిప్టులో ఎకరం కూడా catchment లేదు. ఉపయోగం అంతా మాత్రం అక్కడే ఉన్నది. 1922 లో నైలునది విషయమై ఈజిప్టుకు, బ్రిటిష్ గవర్నమెంటుకు ఒక ఒప్పందం అయినది; బ్రిటిష్ గవర్నమెంటు చాలా బలంగా ఉన్న రోజులవి, అయినప్పటికీ మీకు '(అనగా ఈజిప్టునకు)' catchment లేదు కాబట్టి నీరుఇవ్వము అనేమాట ఏమీ అనలేదు: అంతేకాక existing utilization ను respect చేశారు. మరొకటి కూడా వ్రాశారు. మున్ముందు ఏమైనా కొత్త ప్రాజెక్టులు సూడాన్ ఏరియాలో కాని ఈజిప్టులో కాని చేసుకున్నట్లయితే వాటిప్లాన్సు డిజైన్సు ఒకరికొకరు ఇచ్చుకుని సంప్రదించుకొని ప్రాజెక్టులను ముందుకు తీసుకువెళ్ళాలి, మరొక మోస్తరుగా వెళ్ళము అన్నారు. అంత పవర్ ఫుల్ గా ఉన్న ఇంగ్లీషువారుకూడా అటువంటి వాదం పెట్టలేదు. ఈరోజు అకస్మాత్తుగా ఇటువంటి విపరీతవాదం మైసూరు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు పెడుతున్నారు. ఇందులో ఒక సంతృప్తికరమైన విషయం — వీటికన్నింటికీ వైట్ యిచ్చారో లేదోకూడా తెలియదు. కేంద్ర ప్రభుత్వంవారి నోట్ ఫైలు చూస్తేతప్పు తెలియదు — ఏజెన్సీ పై మనకు 800, వారికి 800, 400 టి. ఎమ్. సి. లను ఇచ్చారో, ఒకటిమాత్రం ఒప్పుకోక తప్పదన్నారు. 1951 agreement illegal, unenforceable అన్నారు. ఎందుచేత unenforceable? Inter-

state River Waters Disputes Act చదివితే అందులో క్లియర్ గా ఉంది: ఏనడుల నీటియొక్క ఉపయోగం విషయమై, అగ్రిమెంటు విషయమై వివాదం వచ్చినా, ఏ స్టేట్ అయితే నష్టపడిందని బాధపడుతుందో ఆ బాధపడిన స్టేటు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి వ్రాయాలి. కేంద్రప్రభుత్వం వెంటనే దానిని సుప్రీంకోర్టు చీఫ్ జస్టిస్ కు ఇవ్వాలి. ఆయనే సుప్రీంకోర్టు జడ్జి తో కాని, హైకోర్టు జడ్జి తో కాని single judge tribunal ను వేయాలి. వారు అందులో ఉన్న విషయాలపై రెండు వాదాలు విని, political atmosphere కు దూరంగా ఉండి political pressures లేని తమ judicial halls లో జాగ్రత్త గా విని తీర్పు చెప్పుతారు. అతీర్పు నికరమైనది. అయితే 1951 అగ్రిమెంటు మంచిదో, చెడ్డదో ఆలోచించడానికి పీలు కేంద్ర ప్రభుత్వం వారు ఎందుకు కలుగజేయలేదో తెలియదు. ఆ పనిచేయక కొత్తగా రాజకీయలక్ష్యంతో కమీషన్ వేసారు. ఆ కమీషను తమపనిని సరిగా నిర్వహణ చేసుకోలేక పోయారని నేను ఇదివరకే చెప్పినప్పుడు కొంతమంది గుల్తాతి కమీషన్ అంతటిదానిని విమర్శ చేయడానికి ఇక్కడ లెజిస్లేటివ్ మెంబరుకు ఏమి knowledge ఉంటుందని అనుకున్నారు. కాని చదివిన తరువాత, ఆ రిపోర్టు సంగతి తమకే తెలుస్తుంది. ఏదయితే చర్చించి రిపోర్టు వ్రాయమన్నారో దానిమీద తమకేమీ భోగట్టా లేదన్నారు. నీరు పాచ్చుందని వాదం. నీరు పాచ్చు ఉందో తక్కువ ఉందో చెప్పమన్నారు. అసంగతి ఇప్పుడు తెలియదన్నారు. నీటిపంపకం 86% dependability మీదా; 75% dependability మీదనా అని నిశ్చయించేయండి, అన్నారు. అదిచేయడానికి మాదగ్గర ఆధారాలు లేవన్నారు. మరి వీరు చేసినదల్లా ఏమిటి? Sanctioned projects Unsanctioned projects ను ఆలోచనచేస్తున్న Projects లో పెట్టి లేబిలు చేసి C1, C2, C3 అని తోచినట్లు చేశారు. మన ఇంజనీర్లు చేసినదంతా తప్పు అన్నారు. చెన్నపట్నం రాష్ట్రంలో ఇంజనీరింగ్ సర్వీసెస్ వ్రాసినదానిని తప్పు అన్నారు. అంతే కాకుండా వీరందరికీ సీనియర్ అయిన ఇంజనీరు ఆంధ్రప్రదేశ్ కు స్పెషల్ అడ్వైసిజరుగా ఉన్నప్పటికీ అదయినా ఆలోచించకుండా పెద్దలందరినీ ఎందుకూ పనికిరాని వారికింద కట్టి రిమార్కులు వ్రాశారు. తప్పు ఏమిటో తొమ్మిదవ చాప్టరులో వ్రాశారు. ఏమిటి వారుచేసినతప్పు. లెక్కలలో మనవారు ఉపయోగించిన ఫార్ములా మనవారేకాదు, మైసూరువారు ఇంజనీరింగు కాలేజీలో చెబుతున్నారు. ఏమి తప్పు ఉంది? ఏమీలేదు. Over-Fall conditions లో నీరు జోరుగా వెళ్ళుతుంది. Submerged conditions లో కొంచెం తక్కువగా వెళ్ళుతుంది, ఈ రెండింటికీ మనవాళ్ళు Separate formula పెట్టి టోటల్ చేసి average తీశారు. Most of the days ఒకలాగ ప్రవాహం ఉంటుంది కాబట్టి మిలిగినదానియొక్క లెక్క particular height దాటిన తరువాత లెక్కలోకి రాదుకనుక, అసలే సబ్ మెర్జి కండిషను లెక్క అక్కరలేదు అన్నారు. నేను అనుకోవడం

Mathematical గా చూస్తే మనఫార్ములా more scientific. పోనీ ఆయనచెప్పారు. ఆ ఫార్ములా. ఆఫార్ములా ప్రకారంగా ఏమయినా వ్రాశారా? తీరా వ్రాయవలసిన సమయం వచ్చేటప్పటికి ఆయన జంకారు. “నేను ఇదమిద్దముగా చెప్పను. దీనికి పదినంవత్సరాలు observations చేస్తేతప్ప ఇదేమీ కుదిరేదికాదు” అన్నారు. పూనాలో, బెంగళూరులో ఎక్కువరిమెంటు చేశారు. చేస్తే మన లెక్కలఫలితం వాటిఫలితం ఒకలాగునే వచ్చేయి. అందుచేత మరి అవిషయం గుల్జాతీ కమిషన్ వారు ముట్టిముట్టనట్లు వదిలిపెట్టారు. ఏవయినా calculation అనేటటువంటిది థియరేటికల్ గెస్సే. గుల్జాతీ calculation లేదు, గెస్ వర్క్కి అంతాకూడాను. Terms of reference—పరిశీలనాంశాలు ఉన్నాయి. అన్ని అంశాలలోకూడా మొదటినుంచి చివరవరకు guess చేసి అనగా ఊహించి కొన్ని ధర్మసూత్రాలు చెప్పారు చిట్టచివర. మీరు రివరుబోర్డును ఫార్ములేషన్ కోండి ఇంజనీరింగుని, అడ్మినిస్ట్రేషను డిపార్టుమెంటుఅంతా యీ విధముగా ఏర్పాటు చేసుకోండి. పది సంవత్సరాల వరకు observation చేసుకోండి, అని చెప్పేరు. మధ్యనుమాత్రం ఒకటి చాలా తప్పుపని ఏమిచేశారంటే గోదావరిలో మిగిలేనీరు ఉన్నవోలేదో తెలియకుండా గోదావరినుంచి కృష్ణకు డైవర్స్ పెట్టి కృష్ణాడెల్టాయొక్క ఇరిగేషన్ రైట్సు తుడిచి వేసే ఒక ప్రపోజలుమాత్రం పెట్టారు. ఈరిపోర్టు సారాంశం ఇదంతా. తెలుగు సామెత “కొండనుత్రవ్వి ఎలుకను పట్టినట్లు” ఈవిధమైన కొండను గుల్జాతీ త్రవ్వి త్రవ్వి చివరకు రిపోర్టుఅనే ఎలుకను పట్టారు. వట్టి గెస్ వర్క్కు. పాతఅగ్రిమెంటు నేనుచెప్పిన వివరాలనుబట్టి assail చేయడానికి పీలులేని అగ్రిమెంటుఉంది. దానిలో మార్పులు ఎందుకుచేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. అందుచేత దీనివిషయమై మిగిలిన విషయాలన్నీ యితరమిత్రులు మాట్లాడతారు. వివరాలలోకి పోదలచుకోలేదు. లిగల్ నైడు అది. Facts మీద Legal position ఇండియాలో బోధపడ్డ లిగల్ రైట్సు ప్రకారంగా, అమెరికాలో బోధపడ్డ లిగల్ రైట్సు ప్రకారంగా, బోధపరుచుకున్న, వాడుకలోఉన్న లిగల్ రైట్సు ప్రకారంగా మనకు 1951 ఒప్పందం valid agreement. ప్రయారిటీని ఎవరూ dispute చేయడానికి పీలులేదు. ఇప్పుడు బొంబాయిగాని, మైసూరుగాని మన ఇరిగేషన్ రైట్సుకి భంగకరంగా చేస్తే మన ప్రజలకు దావాచేసికొనే హక్కుపోయింది. మన గవర్నమెంటుకు మాత్రం అహక్కు ఉన్నది. అందుచేత మన గవర్నమెంటు చాలాకాగ్రతగా ఉండాలి. ప్రజలహక్కులు వారిమంచిపోయి, ప్రభుత్వవరంగా ఉన్నవి. Inter-State River Disputes Act క్రింద Tribunal కు పోయేహక్కు స్టేటుకి యిచ్చారు. స్టేటు వెంటవెంటనే అప్రమత్తహోండి action తీసుకోక అభ్యంతరం చెప్పుకుండా ఊరుకోవడంవల్ల. ఇదివరకువలెనే ఉంటే చాలాఇబ్బంది వస్తుంది. ఈరోజునుంచి ఒకేదృష్టితో మనం ఉన్నామని యావన్ముది ఆలోచించండి.

ఒకమారు ఆ ప్రక్క ఈ ప్రక్క అని మరచిపోండి. ప్రజలు యావన్మంది ఇందులో ఒకటేనని గ్రహించండి. మనంచేసేవని భవిష్యత్తుకు కూడా ఏవిధముగా కీర్తికరంగా ఉంటుందో అవిధంగా వ్యవహరించండి. కాని ఒకటి ఉంది, మీరింత ఉన్నాసాలు యిచ్చి ఏమిలాభమని కొందరంటారు. అందుచేత మనవిచేస్తున్నాను. తర్జన భర్జన చేసుకోవడంవల్ల నిజం కొంత తేలుతూ ఉంటుంది. ఇన్నాళ్ళూ రెండు సంవత్సరాలుగా తెలియని విషయం కొంతవరకు తెలిసింది. అప్రమత్తత వచ్చింది. నీరు వస్తుందా అన్నారు. గుండెబాదుకోకపోతే వస్తుందా? గుండెబాదుకుంటే వస్తుందో ఎలా వస్తుందోనని అడిగితే వెంటనే చెప్పడంకష్టం. కాని మనం కలిసి ఉండి, ఒకరకం అయి చేశం అంతటా చేయవలసిన వ్యవహారమని గ్రహించితే బాగుంటుందని నా వినయపూర్వకమైన విజ్ఞప్తి. చిట్టచివర విషయం, నాకు మైసూరులో చాలమంది స్నేహితులున్నారు. మైసూరులో మొట్టమొదట Non-Cooperation movement ఆరంభం అయిననుంచి సహవాసం చేసినవారు చాలామంది ఉన్నారు. వారెంతోమంది యిప్పుడు నాపేరుచెప్పి ఎందుకు ఈయన పోయి ఆంధ్రా అయిపోయాడు, parochial అయిపోయాడు అంటున్నారు. భాషారాష్ట్రం రావడంవల్ల అక్కడ ఉండడంవల్ల, నేను వాదించేది ఆంధ్రరాష్ట్రానికి ఉపయోగం అవుతున్నదని వారు అనుకోనడం వారు చేస్తున్నారుగాని ఒకటి మనవి చేస్తున్నాను. ఇతర రాష్ట్రాలతో ఆంధ్రదేశీన ఆర్థ్యమెంటు, ఇప్పుడు మేము చెబుతున్న సూచనలు అన్నీకూడా నేషనల్ ఇంటర్స్టా చూసే చేస్తున్నాము గాని కేవలం ఆంధ్ర ఇంటర్స్టా అనికాదు. ఇందులో ఉన్న ప్రత్యేకత ఏమంటే ఆంధ్ర ఇంటర్స్టాలు, నేషనల్ ఇంటర్స్టాలు కోయిన్ నైడు అయ్యాయి. ఈ ప్రత్యేకమైన సందర్భములో కృష్ణా వాటరు వివాద పరిష్కారానికి మేము చెబుతున్నది, నేషనల్ ఇంటర్స్టా, ఒకటే అయ్యాయి, అని మనవి చేస్తున్నాను మహారాష్ట్రలోకూడా స్నేహితులున్నారు. మేము మాట్లాడుతున్నది parochial కాదని మిత్రులందరికి మనవి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడు యావన్మంది ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాజెంబి నేషనల్ ప్రాజెంబుగా ఆలోచించి ఇక్కడ ఆవేశంతో మాట్లాడనే లేదనడం ఎట్టి అభిప్రాయమిస్తుందో ఆలోచించాలి. ఇవన్నీ ఒక వేళ అనుకున్నప్పటికీ కూడా ఈ తుణుంపించి మరచిపోయి ఇప్పుడయినా జాగ్రత్త గా ఉండకపోతే దెబ్బతగులుతుంది. Accept చేసి మిగిలినదానికి fight చేస్తున్నామంటే ఇరిగేషన్ రైట్స్ పోగొట్టుకుంటాం. 188 టి.ఎమ్.సి. మాటే కాదు. Fundamental prescriptive irrigation rights పోగొట్టుకుంటాము. వస్తోంది accept చేసి మిగిలినదానికి fight చేస్తామని మనం అనవలసిన మాట కాదు. అది అన అక్కరలేదు. Reject అనక్కరలేదు. Accept అనక్కరలేదు. Unacceptable గా ఉంది, మళ్ళా ఆలోచించవలసినదని చెప్పి మనకు 1960లో యిచ్చిన allocation అయినా అధమం మిగిలే మోస్తరుగా ఇంకొక 200 టి.ఎమ్.సి. యిస్తే సరిపోతుంది. acceptable అనే పదం ఏవిధంగా వాడినా సప్టమే మనకని మనవి చేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, నాకు ఇంత వ్యవధి యిచ్చినందుకు నాకృతజ్ఞతా నమస్కారములు.

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి (విజయనగరం): మన Advocate-General అభిప్రాయాన్ని అనుసరించి, 1951 అగ్రిమెంటు చట్ట సమ్మతముగా వుందని, legalగా valid అనుకొన్నప్పుడు అది కాదని ఇంకొకరు అంటే అంత మాత్రాన మన తాలూకు అభిప్రాయాన్ని మార్చుకోవలసిన అవసరము ఎందుకు వస్తున్నదో నాకు తెలియడము లేదు. Attorney-General ఇంకొక రకమైన అభిప్రాయము కలుగ చేసుకొన్నట్లయితే ఆ అభిప్రాయాన్ని ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి పంపించడము ఇక్కడ దాన్ని గురించి తిరిగి ఆలోచన చేయడము రెండూ జరిగిన తరువాత అప్పుడు ఇది ఎంతవరకు సరికాదో తేల్చుకొనే పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. పూర్వము తీసుకొన్న అభిప్రాయాన్ని సడలించుకొని ఆ అగ్రిమెంటు సరికాదని ఒక నిర్ణయానికి రావలసిన అవసరము లేదని నేను అభిప్రాయ పడుతున్నాను. మైసూరు ప్రభుత్వము పూర్వము తీసుకొన్న అభిప్రాయాన్ని ఏరకముగా కాదనలేదో ఏ రకముగా commit అయినారో వివరముగా విశ్వనాథంగారు చెప్పారు. కాబట్టి ప్రత్యేకించి పోతుకుపోతు కని ఒక విషయం స్పష్టము. Legalగా valid కాదని వారు చెప్పినంత మాత్రాన వెనుకకు పోవడానికి పిలువలేదనేది స్పష్టము. ఆనాడు చేసుకొన్న అగ్రిమెంటు valid కాదని అనుకొన్నప్పుడు ఈనాడు కేంద్ర ప్రభుత్వం చేసిన award ఎంతవరకు valid ఎంత వరకు legalగా వుందని చూడాలి. దీనికి వున్న validity గురించి ప్రభుత్వపు న్యాయ శాఖకుగాని, Attorney-Generalsకి గాని పంపించివుంటే దాని తాలూకు legality స్పష్టముగా తెలివుండేది. 1951 అగ్రిమెంటు legalగా valid అనుకొంటూన్న సందర్భములో దానిని supersede చేస్తూ ఇంకొక రకమైన award ఎవరు జారీ చేసినప్పటికీ అందులో మనము పొందిన హక్కులు పోవడానికి అవకాశము లేదని చాల స్పష్టముగా తెలుతున్నది. అందుచేత కేంద్ర ప్రభుత్వము జారీ చేసిన award legal validity ని ఇంకొకసారి పరిశీలన చేసినట్లయితే బాగుంటుంది. Attorney-General పరిశీలిస్తే బాగుంటుందని అభిప్రాయ పడుతున్నాను. ఆనాడు commit అయిన ప్రాజెక్టులకు clearance ఇవ్వబడిన వాటిని ఆపి వుంటారు. వారికి కావలసిన పని 1976 వరకు వుంటుంది కాబట్టి దానిని గురించి ఆందోళన, అలజడి చేయవలసిన అవసరములేదని అభిప్రాయాన్ని కేంద్రమంత్రి వ్యక్తము చేయడము జరిగింది. 1976 వరకు పని వుండవచ్చు. 1976తో 1951లో చేసుకొన్న అగ్రిమెంటు అయి పోతుందికదా. అప్పటివరకు పాత అగ్రిమెంటు ప్రకారము పని అందరికీ వున్నప్పుడు దానిని కాదని చెప్పవలసిన అవసరం ఎందుకు వచ్చినదో అర్థం కావడములేదు. ఒక వోటితో 1951లో చేసుకొన్న అగ్రిమెంటు ప్రకారం 1976 వరకు కావలసిన ప్రాజెక్టులకు పని వుంటుందని చెబుతూ, రెండవ ప్రక్కన revise చేయవలసిన అవసరము ఏ రకముగా వుందో తెలియడములేదని మననిచేస్తున్నాను. ఈ రకముగా

కట్టుకొన్న ప్రాజెక్టుల అనంతరము futureలో నిర్మాణము చేయబోతున్న ప్రాజెక్టులకు నీరు చాలదనే అనుమానం వుందా అంటే అటువంటి అనుమానాలు లేవని, నీరు అధికముగా వుంటుందని భవిష్యత్తులో ప్రాజెక్టులు నిర్మాణము చేసుకోడానికి కావలసిన అవకాశం వుంది అని వారు తెలియ పరచడం జరిగింది. అటువంటి సందర్భములో 1951 అగ్రిమెంటును revise చేయవలసిన practical need లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఆ రకమయిన validity లేదని అనుకొన్నదికూడ నిజము కాదు. కేంద్రప్రభుత్వము ఇచ్చిన ఈ award legal position ఆలోచించి నట్లయితే, లోతుకు పోయినట్లయితే విచారకరమయిన పరిస్థితి కనిపిస్తోంది. ఈ విషయాలను గురించి వారు పునరాలోచించు కోవలసిన పరిస్థితి వుందని ఒక నిర్ణయానికి రాక తప్పదు. ఇక River Boards గురించి చెప్పవలసి వున్నది. River Boards ని ఏర్పాటు చేయాలని వారు నిర్ణయము తీసుకొనడము జరిగింది. అది 5నికి రాదని, కూడదని మనము ఏనాటినుంచో చెబుతున్న పరిస్థితి అందరికీ తెలుసు కాబట్టి ఆ వాదనను repeat చేయాలనే కోరికలేదు. ఒక విషయము స్పష్టముగా చెప్పవలసిన అవసరము వుంది. ప్లానింగు కమీషను అనే పేరుతో కేంద్రప్రభుత్వము మీద పెత్తనము చెలాయించే దానికి నెంటురులో ఒక రకమయిన సంస్థ ఏర్పడి వుంది. ఇక్కడ రాష్ట్రప్రభుత్వముమీద పెత్తనము వహించడానికి River Board అనే పేరుతో ఏర్పాటు చేయడానికి పూనుకొంటున్నారనే అనుమానము నాకు వున్నదని వ్యక్తము చేయక తప్పదు. ఒక master plan తయారు చేయాలనే పేరుతో ఈ Boardను వేస్తున్నారు. Master planను మనము తయారు చేసుకోవచ్చు. దానిలోని మంచిచెడ్డలు ప్లానింగు కమీషన్ చూసుకోవచ్చు. Technical clearance కావాలన్నప్పుడు Central Water Power Commission వారు చూసుకోవచ్చు. అలాంటి పరిస్థితిలో ఇంకొక బోర్డు నిర్మాణము చేయవలసిన అవసరం ఎందుకు వచ్చినది అని అడుగుతున్నాను. River Boards అనే పేరుతో ఒక central authority ని సృష్టించడము చాల అవసరమని వారు అన్నారు. ఈ నిర్మాణమువల్ల రాష్ట్రానికి వున్న autonomyని withdraw చేసే వుద్దేశము వున్నట్లు అనుకోవలసి వున్నది. ప్లానింగు కమీషను రావడముతో మరుఘటమే కేంద్రములో వున్న అధికారము సంకుచితమైనట్లే, రాష్ట్రప్రభుత్వం స్వేచ్ఛతో వారికి వున్న autonomyని ఉపయోగించి పూర్తిగా పనిచేయడానికి వీలులేని పరిస్థితి ఏర్పడుతోందనే భయము, ఆందోళన ఈ నిమిషములో వ్యక్తము చేస్తున్నాను. ఇటువంటి central authority ని పెట్టేదానికి పూనుకొనడము కేంద్రానికి తగదని, అవసరములేదని స్పష్టముచేయవలసిన అవసరము వుంది. మరొక ముఖ్యవిషయం. 88% dependability న్యాయమా? 75% dependability న్యాయమా అనేది ఆలోచన చేయవలసిన అవసరము వుంది. కేంద్రమంత్రి చేసిన ప్లేటు మెంటులో ఒకమాట

పేరా 14లోవుంది. 75% dependability అన్నివిధాల suitable గావుందని తెలియ పరచడము జరిగింది. గుల్జాతీ కమీషన్ చెప్పినరిపోర్టుసారాంశాన్ని quote చేస్తూ పేరా 8లో ఇలాఅన్నారు. 75% dependability 88% dependability కి flow ని determine చేయడము సాధ్యము కాదని చెప్పారు. ఇందులోవున్న flow ఎంతో తెలియపరచడానికి సాధ్యము కానపుడు అందులో వున్న అంకెలు తీసుకొనడానికి కేంద్రములో వున్న మంత్రిగారు ప్రత్యేకించి వేసిన కమీషనుకు సాధ్యమైన సందర్భములో 75% dependability పైన వుండాలని నిర్ణయము చేయడానికి నిర్ధారణ చేయడానికి ఏ రకముగా అవకాశము కలిగినదో నాకు అర్థము కాకుండా పోతోంది. 88% dependability అంటే అర్థం ఏమిటి? 7 సంవత్సరాలు dependable water వుంటుంది ఒక సంవత్సరము వుండకపోచ్చు. అంటే 7 సంవత్సరాలలో ఒక సంవత్సరము పంటకు నీరు రాకపోవడానికి తగిన అవకాశం వుందన్నమాట. 75% dependability అంటే ప్రతి 4 సంవత్సరాలలో 3 సంవత్సరాలు dependable water supply వుంటుంది. ఒక సంవత్సరము వుండకపోవచ్చు అంటే ఒక సంవత్సరము పంట పోవడానికి అవకాశము వుంది. ఒక సంవత్సరము పంటపోతే సుమారు ఎకరముపైన రు. 200/-లు నష్టమువచ్చినట్లయితే పండిన 3 సంవత్సరాలలో తను ఆదాయము చేసుకొన్న మొత్తముతో 4 వ సంవత్సరము వచ్చిన నష్టాన్ని భర్తీ చేసుకోగలుగుతాడా? రైతు నిలబడ గలుగుతాడా అనేది ఆలోచన చేయడము మాని వేశారు. 75% dependability అంగీకరించి నట్లయితే ప్రత్యేకించి famine fund ఏర్పాటు చేసుకొని ప్రతి 3 సంవత్సరాల అవంతరము రైతు పంట వుండక తల్లడిల్లుతూ వుంటే famine fund నుంచి ఇచ్చుకొంటూ పోవలసినదే తప్ప ఇంకొక మార్గము లేదని మనవి చేస్తున్నాను. కనుక 75% dependability అంగీకరించగలిగిన విషయము కాదు. పూర్వము వున్న అంకెలు assumptions మీద ఆధారపడినవని చెప్పారు. అది ఇంజనీర్లు ఆలోచించి చేయవలసినది మాత్రమే. ఏమైనప్పటికీ ఒకటి మాత్రము నిజము. ఆచరణలోవున్న ఫార్ములాను మినహాయించి ప్రత్యేకముగా artificial గా create చేసిన అంకెలుకావు అని స్పష్టముగా వారు తెలుసుకొంటే బాగుంటుంది. ఆ రకముగా తెలుసుకోకపోగా 10% under-estimate వుందని మనము వేసుకొన్న estimates కి పదింతలు పెంచడము జరిగింది. అంతేకాదు. Probability క్రింద మరికొంత పెంచడం జరిగింది. అంటే అర్థం ఏమిటి? 100 యూనిట్లు flow వుంటే 10% అదనముగా వేసి 110 అయినదని probability క్రింద కొంతపెంచి 180 యూనిట్లు అయినదనే మాదిరిగా చెప్పారు. 180 యూనిట్లవరకు flow వుంటుందనే basis పైన ప్రాజెక్టులు నిర్మించి నట్లయితే ప్రాజెక్టులు కట్టడమే తప్ప నీరు పోకపోతే కలుగుతున్న పరిణామాలు ఏమి, ఫలితాలు ఏమి అనేది ఆలోచన చేయాలి. అంకెలలో అనుమానము వున్నపుడు overestimates ని తీసుకొనడము

న్యాయముకాదు. Conservative figures మాత్రమే తీసుకోవాలి. అలా తీసుకోక పోతే రైతాంగానికి పెద్దనష్టము వస్తుంది. Estimates పెంచి తద్వారా అదనముగా నీరు వున్నదని చెప్పే ప్రయత్నము మంచిదికాదని, ఇది కేంద్రప్రభుత్వము దృష్టికి రాష్ట్రము తీసుకొని రావాలని కోరుతున్నాను. కేంద్రమంత్రి ప్రసంగములో మంచి, చక్కని ఆదర్శాలున్నవి. To achieve the maximum benefit in the widest, national interest అని వారు చెప్పారు. To share the available supply for the greatest good to the greatest number అని ఒకమాట చెప్పారు. 1961లో చర్చల సందర్భములో వి.టి. కృష్ణమాచారిగారుకూడ ఇటువంటి ఆదర్శాలే మనమీద గిరవాటు వేయడము జరిగింది. "to increase the available supplies in shortest possible time on the most economical basis; consideration will be given on the basis of only projects already thoroughly investigated, found technically, economically and financially feasible." అనే ఆదర్శాలను—ప్రత్యేకించినవాటిని మాత్రమే—దృష్టిలో పెట్టుకొని వేటికి క్లియరెన్స్ ఇవ్వాలి వేటికి ఇవ్వకూడదు అని అలోచిస్తే అంత వరకూ మనం వెనుకబడవలసిన అవసరం లేదు. ఇప్పుడు ఇచ్చిన క్లియరెన్స్ ప్రాజెక్టులకు ఇక ముందు ఇవ్వవలసిన అవసరంలేదని తేలిపోతుంది. Our projects were already thoroughly investigated found technically, economically and financially feasible. ఇన్వెస్టిగేట్ కాకుండావున్న అనేక ప్రాజెక్టులను నిర్మాణం చేసుకొనటానికి మహారాష్ట్రలో పర్మిషన్ ఇస్తున్నారు. ఆ ప్రాజెక్టులకు క్లియరెన్స్ ఎప్పుటి నుండో లేదని వారికి తెలియదా? అందుచేత ఆదర్శాలను అమలు చేయని పరిస్థితి అక్కడ వుంది. గుల్జాతి కమిషన్ మహారాష్ట్రవారు చూసిన ప్రాజెక్టులన్నీ పేపర్ ప్రాజెక్టులని చెప్పటం కూడా జరిగింది, వీటన్నింటివల్ల తెలిసే విషయం ఏమిటంటే ప్రత్యేకించి ఎవరినో ప్రోత్సహించేందుకు కేంద్రంలో ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. జరిగితే జరుగవచ్చు, కాని అంతమాత్రాన వున్న అధికారాలను, అవకాశాలను, మొదటినుండి వున్న హక్కులను రక్షించకుండా వాటికి వ్యతిరేకంగా పోతే అది సరైన పద్ధతికాదు కనుక మనం స్పష్టంగా ఒక నిర్ణయం తీసుకొని దానిని దృష్టిలో పెట్టుకొని పని చేయవలసిన అవసరం వుంది, అయితే వారు స్కెర్చిటి పరియాస్ వున్నాయి. జాక్ వర్డ్. పరియాస్ వున్నాయి, జాలెన్స్ అండ్ ఇంటిగ్రేటెడ్ డెవలప్ మెంట్ కావాలి ఈ పరియాస్, అందుకోసం మేము ప్రయత్నిస్తున్నామని చెప్పారు. స్కెర్చిటి పరియాస్ వున్నప్పుడు అవి పోవటానికి ప్రయత్నం చేయటం మంచిదే. ఇరిగేషన్ గురించి మనం మాట్లాడుతున్నప్పుడు జాలెన్స్ డెవలప్ మెంట్, స్కెర్చిటి పరియాస్ను తీసుకురావటం సబబుగానే వుంది, కన్వీనియంట్ గానే

వుంది. కాని ఇండస్ట్రీస్ గురించి మాట్లాడుతున్నప్పుడు ఆ కొలత బద్ద ఎక్కడకు పోతున్నది? ఆ విషయాన్ని ఎందుకు దృష్టిలో పెట్టుకోవటంలేదు? ఆ విషయాలు నాకు అర్థం కావటంలేదు. మనం ఇండస్ట్రీస్ గురించి మాట్లాడితే, మీది ఎగ్రికల్చరల్ ఎకనమి, దానిని గురించి ఆలోచించుకోండి అని చెబుతారు. ఎగ్రికల్చర్ గురించి మాట్లాడితే మీకన్నా స్పెర్శిటి పరియాస్ వున్నాయి అని చెప్పటం జరుగుతున్నది. అవిధంగా ఏదో చెప్పి మనలను వెనక్కు పెట్టటమే వారి ఉద్దేశమా లేక న్యాయంగా, సరైన ప్రెస్సెంట్మీద, రేషనల్ బేసిస్మీద ఒక నిర్ణయానికి రావాలని ఉద్దేశమా అనేది మనం ఎప్పటికప్పుడు తెలుసుకోవాలి. మహారాష్ట్రకు ఇచ్చిన ప్రాజెక్టులకు అడ్డుపెట్టాలని నా కోర్కె కాదు. కాని మహారాష్ట్రలో సంచనరానికి 300 కోట్ల విలువగల ఇంజనీరింగ్ గుడ్స్ ఆ ఒక్క రాష్ట్రంలో తయారవుతున్నాయి ఆంధ్రరాష్ట్రంలో 40 కోట్లు మాత్రమే తయారవుతున్నాయి. ఎలక్ట్రిసిటీ చూసుకొంటే మూడవ పంచవర్షప్రణాళిక అంతాగి సగానికి సగం కూడా కన్సమ్మేషన్ వుండదు. ఈ పరిస్థితులు మనకు తెలియనివికావు. ఆ అంకెలలోనికి పోవటం ప్రస్తుతానికి నాకు ఇష్టంలేదు. అందుచేత పవర్ షార్టేజ్ వుంది అందువల్ల మహారాష్ట్రకు ప్రాధాన్యం కల్పించే సంకల్పం మాకుందని 1961 లో చెప్పారు. అదే అభిప్రాయం తిరిగి ఇప్పుడు చెప్పినట్లయితే వారికి వున్న షార్టేజ్ పోగొట్టటానికి ప్రయత్నం చేయండి. అలా మాకు వున్న షార్టేజ్ ను పోగొట్టటానికి చేస్తున్న ప్రయత్నమేమిటని మనం అడుగవలసిన అవసరం వుంది. పవర్ షార్టేజ్ గురించి మాత్రమే కాదు, వాటర్ షార్టేజ్ గురించీకూడా నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఇండస్ట్రీస్ పర్సనెల్ కు వాటర్ చాలని పరిస్థితులు మనకు వున్నాయి విశాఖపట్టణం జిల్లాకు సంబంధించినంతవరకూ అక్కడ వున్న కాలెక్ట్రీకు నీరు చాలదు. గోస్వని నడిమండి టాప్ చేసుకొని కాలెక్ట్రీకు నీరు పట్టుకెళ్ళటానికి 4 కోట్ల రూపాయలతో ఒక పథకం ఏర్పడింది. కాని అంతటితో అది సరిపోయేది కాదు. నాల్గవ ప్లానులో కొన్ని స్టీల్ ప్లాంట్స్ రాబోతున్నాయి. దానికి నీరు ఎక్కడనుండి సరిపోతుంది? పత్తాపూర్ వున్న శారదా రిజర్వాయర్ నుండి నీరు పట్టుకెళ్ళాలంటే ఆ రివర్ వాటర్ కూడా ఫ్రీజ్ చేస్తారు. అందువల్ల 10 కోట్లు ఖర్చుపెట్టినా అక్కడ స్టీల్ ప్లాంట్ కు కావలసిన అవసరాలను తీర్చడం సాధ్యం కాదు. అందులో సంతోషం లేదు. దానికి 3 టి.ఎమ్.సి. ఆఫ్ వాటర్ కావాలి. అంత వాటర్ దొరకడు. అటువంటివాటికి ఒకటే ఒక మార్గం వుంది. మనం పూర్వంనుండి అనుకోన్న రామపాదసాగర్ పథకం. అక్కడ వున్న లెఫ్ట్ టెన్ కెనాల్ నుండి నీరు విశాఖపట్టణంకు తీసుకు చెళ్ళటం తప్ప ఇంకోమార్గం లేదు. ఆ రకంగా చేయకపోతే ఇండస్ట్రీస్ లెఫ్ట్ టెన్ డెవలప్ చేసినట్లు ఆవుతుంది. అందువల్ల అది చేయటానికి విలువలేదు. అందువల్ల ఇండస్ట్రీయల్ నీడ్స్ ను ఫుల్ ఫిల్ చేసుకోటానికి గోదావరి వాటర్ విషయం కేంద్రప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకురావలసిన అవసరం వుందని మరోసారి మనవిచేస్తున్నాను.

విశ్వనాథంగారు ప్రైయాంటి ఇన్ ఎగ్జిస్టింగ్ ఇన్ఫ్రీగేషన్ గురించి చక్కగా మాట్లాడారు. దానిని లోతుగా విచారించి వాదాన్ని ఇంప్రూవ్ చేయటానికి ఇప్పుడు నేను ప్రయత్నించను. కాని ఈ సందర్భంలో ఒక విషయం మనవి చేయవలసి వుంది. లోయర్ రై పేరియన్ రైట్స్ గురించికూడా మనం ఆలోచించుకోవాలి. అది భంగం కలిగే పరిస్థితి అక్కడ వుంది. ఆ కాచ్ మెంట్ లో వున్న లోయర్ రై పేరియన్ రైట్స్ వున్నవారు చాలా రిస్కిగా వున్నారు. దానిపై ఎక్కడో కొన్ని ప్రాజెక్టులు కట్టి నీరు స్టోరేజ్ చేసినప్పుడు ఇక్కడ వున్నవారికి ఫ్లో తగ్గిపోతే మొదటినుండి వున్న ఆయకట్టు భూములకు నీరు ఎక్కడుంచి వస్తుంది అనే అనుమానం మనకు కలుగుతుంది. ఉదాహరణగ కృష్ణా డెల్టా తీసుకొన్నాను. అక్కడ స్టోరేజ్ ఫెసిలిటీస్ లేవు. డై రెక్ట్ గా పొలాలకు పోవలసిందే. దానిపైన ప్రాజెక్టు కట్టి నీరు స్టోర్ చేస్తే వీరి పని ఏమి అవుతుంది? అలా స్టోర్ చేయటం ఒక సందర్భంలో చేయాలి. అనకట్టమీదనుండి నీరు ప్రవహించి టైట వృధాగా పోతున్న పరిస్థితి మనకు వుంది అనుకొన్నప్పుడు మాత్రమే వారు అక్కడ స్టోర్ చేయాలి తప్ప లేకపోతే వారక్కడ స్టోర్ చేస్తే క్రింద వున్న రైతులకు నష్టం వస్తుందనే విషయం మన ప్రభుత్వం కేంద్రం దృష్టికి తీసుకురావాలి. అది పసికిరాదని ప్రతిఘటించవలసిన అవసరముందని మనవిచేస్తున్నాను.

(Mr. Speaker in the Chair)

ఒక్క ముహూర్తాప్త) విషయంలోనేగాక మైసూరుకుకూడ మీరు కట్టుకోవచ్చునని క్లియర్ చేసు ఇచ్చిన విషయంలోకూడ ఈవాదన వర్తిస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. Power shortage గురించి నాలుగుమాటలు చెప్పవలసివుంది. గోదావరినీరు కృష్ణాలోనికి మళ్ళించాలన్నారు. పోలవరం, సంగారెడ్డి ఈ రెండుస్థలాలలో కాల్వలు తవ్వవలసిన అవసరంవుంది. కృష్ణా డెల్టాకు వెళ్ళే 188.7 అంటే ఘనమారు 187 T. M. C. of water గోదావరి డై వర్షన్ ద్వారా ఇవ్వవలసిన అవసరం వుంది. పోలవరంనుండి బెజవాడకు వెళ్ళడానికి కాలువలద్వారా 211 T. M. C., అదే రకంగా సంగారెడ్డినుండి పులిచింతల కాలువద్వారా 98 TMC అంటే ఘనమారు 300 TMC of water divert చేయవలసిన అవసరం వుందని గుల్తాతి కమిషన్ వారు చెప్పటం జరిగింది. అప్పుడు నాగార్జునసాగర్ క్రింద river పుండదు, ఎండి పోతుంది. అందువల్ల అక్కడ 100 మెగావాట్లు ఉత్పత్తి జరగటానికి వీలులేదు. దానిని పూర్తిగా కోల్పోవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. అదేరకంగా శ్రీకైలం వద్ద 300 మెగావాట్లు ఉత్పత్తి చేయాలనుకొన్నాము కాని అక్కడకూడా 100 మెగావాట్లు తగ్గిపోతుంది. నాగార్జునసాగర్ సెకండ్ ఫేజ్ + శ్రీకైలం combined operation క్రింద 740 మెగావాట్లు produce చేయాలనుకొన్నాము, కాని

నాగార్జునసాగర్ క్రింద 100 మెగావాట్స్ తగ్గుతుంది. ఫులిచింతలవద్ద 120 మెగావాట్లు completeగా పోతుంది. అంటే 220 మెగావాట్లు తగ్గుతుంది. అంటే మొత్తం 420 మెగావాట్లు తగ్గుతుంది. ఇక, గోదావరిక్రిందచూస్తే ఇచ్చంఃల్లి దగ్గర 800 మెగావాట్లు, సంగారెడ్డిదగ్గర 210 మెగావాట్స్, ఇప్పురువద్ద 420 మెగావాట్లు ఉన్నాి చేయాలని నిర్ణయం తీసికొన్నాము. ఈ డైవర్షన్ ద్వారా 300 యూనిట్లు కృష్ణలోకి తీసుకువెడుతున్నాము. కాబట్టి ఈ 300 యూనిట్లు ఇచ్చంఃల్లి, సంగారెడ్డి, ఇప్పురుద్వారా ప్రవహించటానికి అవకాశంలేదు. అందువల్ల 300 మెగావాట్లు నష్టంవస్తుంది. అంటే కృష్ణమీద 420 మెగావాట్లు, గోదావరి మీద 300 మెగావాట్లు మొత్తం 720 మెగావాట్స్ Power shortage వస్తుందని స్పష్టమవుతోంది. కేంద్రప్రభుత్వం మహారాష్ట్రకు ప్రత్యేకించి శ్రద్ధతీసికొని చేయటం మంచిదే, సంతోషమేకాని మనకుకూడా అటువంటి పరిస్థితి తటస్థించినప్పుడు మన గురించికూడా అలాగే ఆలోచించాలికాని మనగురించి ఏమాత్రం ఆలోచించక పోవటం ఆశ్చర్యకరం. మనగురించికూడా యోచన చేయవలసిన అవసరంవుందని మనప్రభుత్వం కేంద్రప్రభుత్వానికి నొక్కిచెప్పాలని మనవిచేస్తున్నాను.

ఇక శ్రీశైలంగురించి చూసినప్పుడు ఒరిజినల్ గా 444 యూనిట్లకు అక్కడ డామ్ ను డిజైన్ చేయటం జరిగింది. నాగార్జునసాగర్ మొదటి ఫేజ్ క్రింద 284, రెండవ ఫేజ్ క్రింద 181 మమారు 445 కనుక ఆరకంగా మనం చేసుకొన్నాము. శ్రీశైలంనుండి కృష్ణా డెల్టాకు 186 T. M. C. నీరు కావాలి కాబట్టి మొత్తం 444 T. M. C. నీరు అవసరం అవుతుంది. కాని యిప్పుడు 284 T. M. C. లకు పరిమితం చేయడంవల్ల ప్రాజెక్టుయొక్క first phase limit చేయవలసి వస్తున్నది. 444 T. M. C. ల నీరు ఉన్నప్పుడే original గా మనం వేసుకున్న project యొక్క design అలాగే వుండిపోతుంది. లేనిచో ఆమేరకు కుదించవలసి వస్తుంది. కాని నీరు మళ్ళీపు వధకం అమలుజరిగిన తరువాత ఈ యిబ్బంది వుండదు. ఆమళ్ళీపు ఎంతకాలంలో సాధ్యం అవుతుందో అంచనాలు వేసుకోవాలి. 20 సంవత్సరాలలోపు ఇది సాధ్యం కానట్లు తోచుచున్నది. Power projects మీద మనం వెచ్చించిన మదుపు 10 సం॥ల లోపునే రాగల అవకాశం ఉన్నది. ఆవిధంగా 20 సం॥లలో మనం వెచ్చించిన మదుపుకంటే Power projects మీద రెండురెట్లు అధికంగా ఆదాయం వస్తుంది. అందువల్ల శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు పరిమాణం తగ్గించుటలో సబబులేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ విషయాలన్నీ దృష్టిలోపెట్టుకొని కేంద్రప్రభుత్వం చేసిన సూచనలను ఆమోదించడంతప్ప గత్యంతరంలేదని భావించనవసరం లేదు. Legal గా చూసినా, technical గా చూచినా లేక దేశసౌఖ్యాగ్యాన్ని practical needs ను దృష్టిలోపెట్టుకు చూసినా మనంచేస్తున్న ప్రయత్నాలకు కేంద్రప్రభుత్వం జారీచేసిన అవార్డు చాలాతక్కువ న్యాయం కలుగజేసిందని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాసు (పాతపట్నం): అధ్యక్షా! కృష్ణా గోదావరి నదీ జలాల సమస్య చాలా ముఖ్యమైనది. ఇది దాదాపు 60 మిలియన్ల జనాభాకు సంబంధించిన సమస్య. ఈ విషయం గురించి 3 రాష్ట్రాలు తీవ్రమైన వాదోపవాదాలకు తోచినవి. ఇది చాలా విచారకరమైన విషయం. దీనిలో మార్పులు చేసుకోవడంలో తప్పులేదు. అన్ని రాష్ట్రాలలో వున్న రైతాంగమూ దేశాభివృద్ధిని దృష్టిలో పెట్టుకొని నిటని ఎలా నడిపిస్తోందోగం చేసుకోవాలి అనే విషయం గురించి కొన్ని adjustments చేసుకోవచ్చు. కాని 1951 లో చేసుకున్న ఒప్పందం ఏ రైతులోనో, బజారులోనో కూర్చోని వ్రాసుకున్న ఒప్పందం కాదు. Technical people రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధినేతలూ అంతా ఆమోదించి చేసుకున్న ఆ ఒప్పందం ఈవేళ చెల్లనేరదని Attorney General చెప్పినా మరియుతరులు చెప్పినా న్యాయంకాదు. కాబట్టి ఆ ఒప్పందానికి విలువలేదని Legal గా అటంకాలు ఉన్నాయనీ చెప్పడంకంటే పాపమైన, దేశద్రోహకరమైన విషయం. మరొకటి వుండదని మనవి చేస్తున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ అడ్వోకేట్ జనరల్ ఇది న్యాయంగా వున్నదని చెప్పగా కేంద్రప్రభుత్వ అటార్నీ జనరల్ యిది valid కాదు void అని ఎలా చెప్పగలిగారో నాకు అర్థంకాదు.

అధ్యక్షా! తమరు పేరుపొందిన అడ్వోకేట్. మీకు తెలియని విషయాలు వుండవు. ఒకసారి నాలుగైదు రాష్ట్రాలు కలిసి ఒక ఒప్పందం వ్రాసుకున్న తరువాత ఈవేళ అసలు లీగల్ డిపార్ట్ మెంటుకు పంపించవలసిన అవసరం ఏమి కలిగింది? ఇంతవరకూ మనం నైతికశక్తిపై ఆధారపడి ముందుకువచ్చాము. ఆ నైతికశక్తి ఈనాడు రోజురోజుకూ క్షీణించి పోతున్నది. అందువల్ల దక్షిణభారతదేశానికంతా ముఖ్యమైన ఈ నదీజలాల ఒడంబడిక చెల్లనేరదని ఒక తప్పుడు అభిప్రాయాన్ని ప్రజలలో కలిగించ ప్రయత్నించవద్దని కేంద్రానికి మనవి చేస్తున్నాను. కావాలంటే భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల నిర్మాణం ఫలితంగా కొద్ది మార్పులు చేసుకోవచ్చు. కాని, ఒప్పందమే చెల్లనేరదని చెప్పడం భావ్యంకాదు. 1951 ఒడంబడిక కట్టుబడి వుంటామని మనం ప్రజలకు హామీ యిచ్చివున్నాము. ఈవేళ ఉపన్యాసకులు అందరూ ఆ ఒడంబడికకు కట్టుబడే ఉపన్యాసాలు చేస్తున్నారు. అంతేగాక ప్రభుత్వం ఈ విషయంలో నిర్లక్ష్య భావాన్నిగాని, అశ్రద్ధనుగాని ప్రదర్శిస్తున్నది అనుకుంటే పొరపాటు అవుతుంది. ప్రతిపక్షం ఈ విషయంలో ఎంతటి పట్టుదలతో ప్రయత్నం చేస్తున్నదో అంతకంటే పది రెట్లు మిన్నగానే ప్రభుత్వమూ, ప్రభుత్వపక్షమూ సంపూర్ణమైన పట్టుదలతో ప్రయత్నించాలి. అందువల్ల 51 ఒడంబడిక చెల్లనేరదని చెప్పినచో ఏ ఒడంబడిక అయినా నిలుచుటకు అవకాశం ఉండదని కేంద్రప్రభుత్వాన్ని హెచ్చరిస్తున్నాను. ఆ అటార్నీ జనరల్ లేదా మరోవ్యక్తి ఒక ఒడంబడికలో తప్పులున్నవని చెప్పినంతమాత్రాన

దాన్ని త్రోసి వేయడం దేశానికి శ్రేయస్కరం కాదు. మనం ఒకసారి చేసుకున్న ఒడంబడికకు కట్టుబడి వుండాలి. మహారాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగారు నిన్న చాలా తీవ్రంగా ఉపన్యాసం చేశారు. ఇలాంటి ఉపన్యాసాలవల్ల కార్యక్రమాలు సాగుతాయనే విశ్వాసం నాకు లేదు. ఈ విషయంలో మనకు చాలా అనుభవం ఉన్నదని ఆంధ్రరాష్ట్రంకొరకు మనం ఎంతో ఉద్రేకమైన ఉపన్యాసాలను చేశాము కాని ఫలితం ఏమైనది? మనం బళ్ళారిని పోగొట్టుకున్నాం. ఒరిస్సాలో వున్న 10 లక్షల జనాభాను పోగొట్టుకున్నాం. మద్రాసు పట్టణాన్ని పోగొట్టుకున్నాం. కాబట్టి ఉద్రేకమైన ఉపన్యాసాలవల్ల ఫలితంలేదని మనకు అనుభవమైపోయింది. ఉద్రేకమైన ఉపన్యాసాలు చేయనంతమాత్రాన మన కార్యక్రమాలు ఆగిపోవు. మన కార్యక్రమాలకు కావలసిన నీటిని తెచ్చుకొనుటలో కేంద్రప్రభుత్వాన్ని ఒప్పించగలమన్న విశ్వాసం నాకున్నది. కేవలం విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తికోసం నీటిని అరేబియా సముద్రంలో వదలరాదని కేంద్రంచేసిన నిర్ణయం చాలా సంతోషించదగింది. మైసూరు లోని, మహారాష్ట్రలోని, ఆంధ్రలోని రైతాంగం మొత్తం భారతదేశ శ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ నదీజలాలను సద్వినియోగం చేసుకోవాలి. కాని ఏ రాష్ట్రమైనా దాని హక్కుకోసం పోరాడడంలో తప్పులేదు. అంతేకాని కేవలం విద్యుత్తు కోసం ఈ నీటిని వృధాచేయడం భావ్యంకాదు. మనం ఈవాడు scientific యుగంలో వున్నాం. రోజు రోజుకు అనేక మార్పులు వస్తున్నవి. Mediteranian Sea ని dry up చేయుటకు ప్రయత్నిస్తున్నారని K. L. Rao గారు చెప్పారు. ఆ విధంగానే మేనంకూడా Western gháts ఎత్తును తగ్గించుకుంటే వర్షపాతం ఎక్కువ కాగల అవకాశం ఉన్నది. కాబట్టి ఈ నదీజలాల నీటిని అరేబియా సముద్రంలో కలిసి వృధా చేయరాదని మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి వినయపూర్వకంగా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఈ భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాలు శాశ్వతంగా వుంటాయని కాదు. మరల ఒకప్పుడు Administrative States ను ఏర్పాటుచేసుకొని మరల మనం అంతా సోదరులుగా కలిసి మెలసి వుండవలసి వస్తుందేమో. మానవుడు ఏజ్జానాన్ని వేంపొందించుకొంటున్నకొలది స్వార్థంకూడా పెరుగుతున్నందుకు విచారిస్తున్నాను. ప్రపంచంలో ఒక దేశానికి రెండవ దేశానికి జరుగుతున్న సంఘర్షణలలో గాని రాష్ట్రాలకు మధ్య ఉన్న సమస్యలలోగాని స్వార్థమే ప్రధానంగా కనబడుతున్నది. దీనిని అరికట్టడం ఎలాగో యోచించాలి. కృషి గోదావరి నదుల నీటితో ఈమూడు రాష్ట్రాల్లో సస్యశాస్త్రమేలం కాగలేవు. భగవంతుడు యిచ్చిన ఈ వరాన్ని సక్రమంగా వినియోగించుకోకుండా అనాడు Technical నీపుణులు ఆమోదించిన 1951 ఒడంబడిక ఈనాడు Technical People చెల్లినేరదని చెబుతున్నందున వారిలో పారే శంకించుకోవలసిన పరిస్థితి ఉత్పన్నం అయినది. Engineers ఒక నిర్ణయం చేసినతరువాత ఈవేళ 86% dependability యా, లేక 75% dependability యా

అనే విషయం గురించి ఆలోచిస్తున్నారు. అంటే నాలో నాకే ఆశ్చర్యం కలుగు తున్నది. ఇంజనీరింగులో ప్రముఖులు అయినవారూ తదితర పెద్దలు కూర్చోని రాష్ట్రాల అవసరాలనుబట్టి దేశంయొక్క సౌభాగ్యాన్ని దృష్టిలో వుంచుకొని ఆనాడు ఒంకరం చేసుకోవడం జరిగింది. ఏ రాష్ట్రమూ కూడా వ్యవసాయంమీద ఆధారపడి ఉండడానికి అంగీకరించదు. అవసరం వస్తే ఆంధ్రదేశంకూడా వ్యవసాయాన్ని వదిలిపెట్టి industrial అవడానికి సిద్ధంగా వున్నది. కానీ దేశశ్రేయస్సు దృష్ట్యా మనం industrialise అవడం శ్రేయస్కరం కాదు. ఎంతకష్టమైనా సరే దేశానికి అవసరమైన ఆహారధాన్యాలు పండించాలి. అందుకు సిద్ధంగా ప్రజలంతా వున్నారు. అలాంటప్పుడు ఎంత నీరు యివ్వాలనే విషయంలో కేంద్రప్రభుత్వం మొగమాటపడి మీలో మీరు పోట్లాడుకోండి అని మానం వహించి కూర్చోవడం మంచిది కాదని మనవిచేస్తున్నాను.

మహారాష్ట్రీవారు ఎంత తీవ్రంగా ఉపన్యాసం చేసినా, మైనూరు రాష్ట్రీ వాసులు ఎంత తీవ్రంగా ఉపన్యాసం చేసినా—నేను ఎవరిని నిందించను ఎందుకంటే మనం ఎంతో ఉద్రేకంతో, మనకు ఉన్న ప్రతి నీటిచుక్కను ఉపయోగించుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. అదేవిధంగా ఆ రాష్ట్రాల్లో వారు వాటిని ఉపయోగించు కోడానికి ప్రయత్నం చేస్తారు. అది న్యాయం, సహజం కూడా. ఆలాంటప్పుడు అందరికీ పెద్దగా ఉండి, పెత్తనం వహిస్తున్న ఢిల్లీ ప్రభుత్వంగాని, ప్లానింగ్ కమిషన్ గాని ఈ మార్పులు చేయడానికి పూనుకోవడం విచారకరం. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు కేవలం ఆంధ్రదేశానికి సంబంధించినది మాత్రమే కాదు. అది భారత దేశంలో ఒక ప్రత్యేకమైన ఒక పెద్దప్రాజెక్టు. దీనిని నిర్మించుటద్వారా దేశం ఎంతో లాభాన్ని పొందుతుంది. దానిని నిర్మించుకోడానికి ప్లాన్ లు వేసుకొన్నాం. కట్టుకొంటున్నాంకూడా. ఈనాడు దానికి second stage వేసుకోడానికి అవకాశం లేకపోతుండేమోనని చెబుతూంటే నాకు చాలా బాధకలుగుతోంది. ఆనాటి ప్లాన్ లు వేసుకొనేటప్పుడు, Planning Commission దానిని గురించి చర్చించుకోలేదా? ఈ 1951 అగ్రిమెంటు ఆధారంగా, ప్లానింగ్ కమిషన్ అనుమతితోలేదా; ఈ నీటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని, ఈ ప్లాన్స్ వేసుకొని కట్టుకున్నాం. 150 కోట్లు ఖర్చుపెట్టి ఒక ప్రాజెక్టు కట్టుకొంటూ ఉంటే; దానిని ఆపమంటే ఎవరికి నష్టం? ఇది దేశానికి నష్టంకదా అని నేను ప్రశ్నిస్తున్నాను.

రెండవ విషయం ఏమిటంటే, పోచంపాడు మీదుగా గోదావరి నీటిని కృష్ణా లోకి మళ్ళించడం అనే ప్రయత్నం చాలా తప్పని నేను మనవి చేస్తున్నాను. కేవలం కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలు మాత్రమే కాదు, ఈనాడు విశాఖపట్టణంజిల్లాలో ప్రజలు త్రాగడానికినీళ్లులేక దరిద్రంతో ప్రజలు ఎన్నో బాధలుపడుతున్నారు. విశాఖజిల్లావారు

గోదావరినుంచి ఈ నీరు వస్తుందేమోనని, అవసరం అయితే రామపాదసాగర్ ప్రాజెక్టు కట్టుకొని, ఆ నీటిని విశాఖపట్టణంవరకు తీసుకువెళ్ళి, అక్కడి ప్రజానీకం జాగువడాలని ప్రయత్నంచేస్తూ ఉంటే—ఈ నీటిని కృష్ణకు మళ్ళించి, కృష్ణనుంచి మద్రాసుకు తరలించడం న్యాయంకాదని మనవి చేస్తున్నాను, మద్రాస్ వారికి 5 T.M.C. నీరు ఇవ్వటం అన్యాయం అని నేను అనను. తప్పకుండా ఇవ్వవలసిందే. మద్రాస్ పట్టణం మనదే. భారతదేశంలో ప్రతిఒక్కరికి ఆ పట్టణంమైన కూడ ఉన్నది. శ్రీ K. L. రావుగారు చెప్పినట్లుగా ఆ Western Ghats యొక్క height తగ్గించివేసి, వర్ష పాశం పోచ్చు అయినదంటే, ఈ కృష్ణ గోదావరిలో వచ్చిన నీటిని వ్యవసాయానికి కూడా మద్రాస్ కు ఇవ్వవలసి వస్తుందేమో! అంత నీరు మిగిలినప్పుడు తప్పకుండా ఇస్తాం. సముద్రంలో మాత్రం కలవం. కాని గోదావరి నీటిని పోచంపాడు మీదుగా, 80 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి కృష్ణలో కలవటం అనే ఊహ చాలా పొరపాటు. ఆంధ్ర ప్రజానీకం విశాఖ పట్టణం, శ్రీకాకుళం జిల్లా ప్రజలు దీనిని ఎంతమాత్రం అంగీకరించరని గట్టిగా చెబుతున్నాను. ఈనాడు ఢిల్లీ ప్రభుత్వం మేము 80కోట్లరూపాయలు ఇస్తాం, ఈగోదావరినీటిని కృష్ణలో కలపడని ఎంత ప్రయత్నించినా, ఉత్తరాది ప్రాంతాల్లో ఉన్న ఈ జిల్లావారు దానికి ఎంతమాత్రం అంగీకరించరని మనవి చేస్తున్నాను. మాకు power అక్కరలేదు. Electricity అక్కరలేదు. దానియొక్క అందంజూచి మేము బ్రత కాలని కాదు. పంటలు పండించుకోడానికి, త్రాగడానికి ఉపయోగించే గోదావరి నీటిని పోచంపాడుమీదుగా కృష్ణకు నీటిని తీసుకుపోదాం అనే ప్రయత్నం చేయటం, దానికి అనుగుణంగా గుల్తాతి కమిషన్ సూచనలు చేయటం న్యాయం కాదని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ విషయంలో ఢిల్లీ ప్రభుత్వం చాల ప్రముఖపాత్ర వహించవలసి వున్నది. వారు నిష్పక్షపాతంగా నలుగురిని కూర్చోబెట్టి తీర్పు ఇవ్వ వలసిన అవుసరం నేడేర్పడింది. ఏకారణంచేత ఎగ్రిమెంటున్యాయం కాదంటున్నారు? నాకు అన్నింటికంటే యీ Sentence చదివేటప్పుడు చాల బాధ కలిగింది. అది చాల విచారకరమైన విషయం. అంతటితో కాకుండా The Attorney General of India, stated that the agreement must be treaded as having become void. ఇది void కానప్పుడు Partially absentia అన్నారు. ఇది చాల విచారకరమైన విషయం. పెండింగులో ఉన్న పిల్లలను కన్నతరువాత, ఎవరో పిటిషన్ పెడితే ఆపెండి valid కాదని court తీర్పుయిస్తే అదిపనుచు చెప్పకోవాలి? పిల్లలబ్రతుకు ఏమవుతుంది? అలాగే నేనూ పెండి చేసుకొన్నాను, ముగ్గురు పిల్లలున్నారు, కుల రీత్యా అగ్నిసాక్షిగా పదిమంది పెద్దమనుష్యుల సమక్షంలో పెండిచేసుకొన్నానంటే - ఎవడో ఒక పెద్దమనిషి - మీరు పదిసంవత్సరాలక్రితం చేసుకున్న పెండి

న్యాయంకాదని, ఆభార్యను విడిచిపెట్టాలని అంటే అదంత న్యాయంగా వుంటుందో ఆలోచించమని నేను ఢిల్లీ ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. ఆ agreement అధారంచేసుకొని యీవేళ నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు విషయమేకాదు. శ్రీకైలం, పోచంపాడు ప్రాజెక్టులు మొదలయిన విషయాలను గురించి ఆంధ్రదేశం ప్లాను వేసుకొని తమకున్న సంపత్తిసంతను ఉపయోగించుకొని ఆంధ్రదేశాన్ని బాగు చేయాలని తలంపుతో వీటిని మొదటి రెండు పంచవర్ష ప్రణాళికలలో వేసి ఎన్నో కష్టాలకు గురికావలసి వచ్చింది. న్యాయంగా చూస్తే నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు, Central Government తీసుకోవలసిన ప్రాజెక్టు. ఆంధ్రప్రభుత్వం ఏంతో దైర్య పాహసాలతో తమకున్న యిబ్బందులనుకూడ గమనించకుండా తమ ప్రదేశాలలో కరువుకాటకాలతో బాధపడుతున్న ప్రజల తేమాన్ని కూడ దృష్టిలో పెట్టుకోకుండా ఆంధ్రదేశాన్ని ముందుకు తీసుకుపోవాలనే తలంపుతో యీ పెద్దప్రాజెక్టుకు పూను కొంటే యిప్పుడు రెండవదశలో మీరు తగ్గవలసి వుంటుందని చెప్పడం పోచంపాడు నుంచి యీనీటిని తెచ్చుకోవాలని చెప్పడం పోచంపాడు ప్రాజెక్టుకు 80 కోట్లు మీరు ఖర్చుపెట్టుకోవలసి వుంటుందని చెప్పడం న్యాయంకాదని నేను మనవి చేస్తున్నాను. భారతదేశంలో ప్రముఖ యుజనీర్లలో అగ్రగణ్యుడు, భీష్మునిలాంటివారు అయిన శ్రీ వెంకటకృష్ణయ్యగారు మనకు పెద్ద యుజనీరుగా వున్నారని గర్వంగా చెబుతున్నాను. భారతదేశంలో ఏ ఇంజనీరుగాని వారు ఇంజనీరుకాదని చెప్పలేరు. ఆనాటి ఇంజనీర్లు అంతా కూర్చోనిచేసిన నిర్ణయాన్ని ఈనాడు ఈ ఇంజనీర్లు తప్పని అనడం ఇంజనీరింగ్ డిపార్టుమెంటుకే అవమానం, దానిని అనుమానించవలసిన అవసరం ఏర్పడుతోంది. పూజ్యులు, పెద్దలు అయిన శ్రీ ప్రకాశం పంతులుగారు నాతో ఒకసారి చెప్పారు, ఇంజనీర్లలో ఏమున్నది? ఎవరు ఏదిచెబితే అదిచేస్తారని, ఎవరో కలకత్తాలో ఒకాయన వ్రాశాడని. ఇప్పటి పరిస్థితి చూస్తే - అనాడు ప్రకాశం పంతులుగారు చెప్పినది నిజమూ అనిపిస్తున్నది. అందుచేత ఈనాడు దేశంలో ఉన్న ఇంజనీర్లు అందరికీ ఇది పరీక్షాసమయం అని, పౌచ్చరిక చేస్తున్నాను. ఈనాడు ఇంజనీర్లు అంతా కూర్చోని. 51 agreement time అవటానికి కారణం ఏమిటి? గుల్తాతి ఇంజనీరు అయివుండి, ఈమార్పు చేయటానికి కారణం ఏమిటని చర్చించుకోవాలో ఇంజనీరింగ్ డిపార్టుమెంటునే కాదు. లీగల్ డిపార్టుమెంటుకు కూడా నేను పాచ్చి రిక చేస్తున్నాను. న్యాయస్థానంలో న్యాయంగా తీర్పు ఇవ్వడానికి ఇదీ న్యాయం, ఇది అన్యాయం అని చెప్పడానికి States లో Advocate Generals ఢిల్లీలో Attorney Generals ఉన్నారు. వారందరూ ఈనాడు ఆత్మపరీక్ష చేసుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఎవరో చెప్పిన తీర్పును చెప్పటంకాదు వారిది. ఈనాడు 1951 agreement ఎందుకు failure అయింది. ఇది ఎందుకు valid కాదు. అనే విషయం గురించి మనం చర్చించుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఈవేళ ఈ శాసనసభలో

మనం చర్చించుకొన్నా, లేక ఇతర రాష్ట్రాల శాసనసభల్లో చర్చించుకొన్నా, మన ఆంధ్రదేశానికి సంబంధించి నంతవరకు - 1951 agreement కు కట్టుబడి ఉంటామని ఈ శాసనసభలో తీర్మానం చేసుకొన్న తర్వాతను, దానికి కట్టుబడి ఉండాలి. ఉంటున్నాం. ఈరోజు మధ్యల దానిని గురించి చర్చించుకోవటం అంటే, ఆ తీర్మానానికి వ్యతిరేకంగాగాని, ఆ తీర్మానాన్ని విడిచిపెడతాం అనిగాని అర్థం కాదు. 1951 తీర్మానానికి కట్టుబడి ఉంటామని చెప్పినందుకు - మంత్రివర్గానికి నేను అభివందనాలు అర్పిస్తున్నాను. ఈ శాసనసభ చేసిన తీర్మానానికి మంత్రివర్గం కూడా కట్టుబడి ఉంది సంతోషమే. ఢిల్లీ ప్రభుత్వము వెంటనే అన్ని States ప్రతినిధులతో ఒక Round Table Conference పిలవాలి. భారత ప్రభుత్వముపైన, ఆంధ్ర ప్రభుత్వముగాని, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వముగాని మరి ఏ ఇతర రాష్ట్ర ప్రభుత్వముగాని తమ పలుకుబడిని వినియోగించి, అబద్ధాలు అడి, కార్యము సాధించుకోవడానికి నైతం శక్తిని ఓడింపజేస్తే, దేశము ముందుకు పోవడానికి అవకాశముండదు - దారిద్ర్యం అనుభవిస్తాము - కాని నైతికశక్తి ఒక్క inch కూడా వెనక్కి తగ్గకుండా చూడాలని భారత ప్రభుత్వానికి మనవి చేస్తున్నాను - గంభీర ఉపన్యాసాలు ఇచ్చి ప్రజానీకాన్ని ఉద్దేశపరచడం మంచిది కాదని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఆంధ్ర ప్రజానీకం ఉద్దేశముచేంది అనేకకష్టాలు పొందింది. కార్యదీక్షతో మన కార్యక్రమము సాధించుకుంటామని ఆంధ్ర ప్రజానీకానికి హామీయిస్తూ 1951 ఒప్పందానికి కట్టుబడివుంటామని మూడు ప్రాజెక్టులను సాధించుకుంటామని మరొక సారి మనవిచేస్తున్నాను. గోదావరినీటిని పోచంపాడుమీదుగా 80 లక్షల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి కృష్ణలో కలుపడానికి ప్రయత్నిస్తే, దానికి అంగీకరించము. అనీటిని విశాఖపట్టణానికి తీసుకురావలసిందని చెబుతున్నాము. ఈ విషయాలు అన్నిటిని దృష్టిలోపెట్టుకొని ఢిల్లీ ప్రభుత్వము ఒక నిర్ణయానికి రావాలని కోరుతూ ఈ అవకాశము ఇచ్చినందులకు ధన్యవాదాలు అర్పిస్తున్నాను.

శ్రీ పి. కోచేశ్వరరావు (పెదకాకాని) : అధ్యక్షా, నదీ జలాల వివాదం దాదాపు రెండు సంవత్సరముల క్రిందటే తలపెత్తింది. ఇది తలపెత్తిన మొదట్లో ఆంధ్ర ప్రజలు ఏవైతే అనుమానాలు భయ సందేహాలు వెలిబుచ్చుతూ వచ్చారో అవి యదాత్తము, వాస్తవమని ఋజువైంది. తిరిగి ఈ వేదికమీద ఉద్దేశాలు వద్దని, ఉపన్యాసాలు వద్దని తాపీగా ఉండమని శాంతియుతంగా ఉండమని ఉద్ఘోషలు చేస్తున్నారు. సంతోషమే—ఉద్దేశాలు పడి జబ్బు చరిచి ఈ సమయములోనే ఇక్కడే ఏదో ఒకటి తేల్చుకుందామనే తహతహ ఏకకృత్తిలేదు. మన హక్కులు కుంబించుకుపోయి, మన హక్కులు బలవంతంగా ఎవరో లాక్కుపోతూ వుంటే, మన తపనరాలన్ని ఎక్కడికక్కడ స్థంభించిపోతూ వుంటే కూడా రెండు సంవత్సరాలు ఊరుకోమన్నారు. ఉపన్యాసాలు వద్దన్నారు. ఉద్దేశాలు వద్దన్నారు. చేతులు కాలిన తరు

వాత ఆకులు పట్టుకొమ్మని ఇప్పుడుకూడా చెబుతున్నారు. ఏమి సబబు? మన ఆంధ్ర దేశములో ఈ తరమువారు గర్వకారణమైన చరిత్రను సృష్టించారు. ఉద్రేకాలు లేకుండా ఉత్సాహం లేకుండా, ఉద్యమం లేకుండా ఏమి సాధించాము? ఆంధ్ర రాష్ట్రము సాధించడానికి మన ఉత్సాహం—ఉద్రేకాలు అవసరం కాలేదా? ఆంధ్ర ప్రజానీకాన్ని ఏకతాటిమీద నడుపకుండానే ఊరికే సంతృప్తి కరమైన మాటలు చెప్పి ఆంధ్రరాష్ట్రాన్ని సాధించగలిగామా? విశాలాంధ్ర సాధించడానికి, బ్రహ్మాండమైన ఉద్యమాన్ని సాధించలేదా? నందికొండ project ను సాధించడానికి నేల నాలుగు చెరగుల జనాన్ని వమీకరించి బ్రహ్మాండమైన ఉద్యమాన్ని నడిపానూ, లేదా? 1951 ఒప్పందం రాష్ట్రాల విభజన తర్వాత ఉరిగింది, ఆంధ్రరాష్ట్రము వచ్చింది, విశాలాంధ్ర వచ్చింది, నందికొండ వచ్చింది. కనుక మనకు ఏమి వర్తాలేదు అనే ఆత్మ సంతృప్తితో ఉన్నట్లు కనబడుతుంది. నందికొండ వచ్చిన తర్వాత దేశములో పెద్ద సంచలనం కలిగింది. కవి కుమారులు గీతాలు పాడారు. ప్రజానీక మంతా ఉత్సాహముతో పని ప్రారంభించారు. ఇటువంటి సమయములో పిడుగు పడినట్లు 1951 ఒప్పందం చెల్ల నేరదనేది వచ్చింది. మనము మెత్తగా ఉండాలంటున్నా—మెత్తగానే ఉన్నాము. పర్యవసానము ఏమిటి? మెత్తగా ఉంటే మొత్త బుద్ధేస్తుందనేది చరిత్ర నేర్పిన పాఠము—మనము ఏదో సాధించుకున్నామని ఆత్మ సంతృప్తితో ఉంటే, మైసూరు, మహారాష్ట్రం ఏకమై మనకు వ్యతిరేకంగా 51 ఒప్పందం రద్దు చేయాలని, తమకు లోగడ వచ్చిన వాటాను చాలవని, వాటిని పెంచుకోవడానికి తీవ్రమైన కృషి ప్రారంభించారు. ఎడతెగని ఆందోళనతో, వినుగు లేని ప్రచారముతో కేంద్రాన్నికూడా తమ పలుకుబడితో లొంగదీశారనే స్పష్టము. ఈ ఒడంబడిక చెల్లనేరదంటున్నారు—Attorney General కూడా చెల్ల నేరదు అన్నాడట—ఏమిటి? 12 సంవత్సరాలు గడిచిన తరువాత, ఈ కాలములో, Agreement ప్రకారం, Plans వేసుకొని దేశాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి భూగర్భములో దాగి వున్న సంపదను వెలదియడానికి, కావలసిన సన్నాహాలు చేసుకునే తరుణములో ఇది చెల్ల నేరదు అంటున్నారు. ఇదీ ఎలాగుంది? చంపడలచుకున్న కుక్కను పిచ్చి కుక్క అని చెప్పడము తెలిసి పిచ్చికుక్క అని చెప్పక కుక్కను చంపడానికి ప్రయత్నిస్తే, ఆచంపిన పాపముగుళ్ళు కట్టినబోదు అన్న పెద్దమనిషే పిచ్చికుక్క అని చెపితే పాపము సంగతి దేముడెరుగు, మొదట చంపుమని అంటాడు. అలాగే ఈ రోజున్నా—శాస్త్ర వేత్త లందరు ఒడంబడికను రద్దు, చేయాలనుకున్నారు, కాబట్టి అది చెల్ల నేరదు అని చెబుతున్నారు. 51 ఒప్పందాన్ని రద్దు చేయాలని, ఈ రకంగా చంపడలచుకున్న కుక్క పీచ్చిది అనే పద్ధతిలోనే మన పాటాలను భగ్నము చేయడానికి, ఒప్పందలో జరిగిన 12 సంవత్సరాల తర్వాత, అది చెల్ల నేరదంటున్నారు—Legal గా కూడా ఆ Agreement తప్పు అని అంటున్నారు. అందుకు పెద్ద పెద్ద ఇంజనీర్ల Support

సంపాదించారు. సాంకేతిక పద్ధతుల తెర వెనక్కుపోయి రాజకీయము ముందుకు వచ్చింది. రాజకీయ వేత్తలందరు కూర్చోని పెద్ద పెద్ద ఇంజనీర్లను, శాస్త్రవేత్తలను సమీకరించి మేము చెప్పినట్లు చేయమని చెవులు మెలివేసినారు. తమకు అనుగుణంగా కార్యక్రమాలు నడిపించుకుంటున్నారా లేదా అనేది గత 4, 5 సంవత్సరాల కార్య కలాపాలే నిదర్శనము—ఇంజనీర్లు అంత ఒక అభిప్రాయంతో వుండి, వారు నేర్చుకొన్న శాస్త్రముతో దేశాభివృద్ధిని దృష్టిలో పెట్టుకొని, ఏ కాలవలో ఎంత నీరు పారుతుంది? ఎంతెంత పంపకము కావాలనేది స్పష్టంగా నిర్ణయిస్తుంటే, దానిని కాదని అనేక రకాల వితండవాదాలు తీసుకువచ్చారో, జలగ్రహణ area ఎంతవుంది అని చెబుతున్నారు. దాని కనుగుణంగా నీటి పంపకము జరుగాలంటున్నారు. దాని విషయం ఆలోచిస్తే ఈ రకంగా తనబడుతుంది. మొత్తం కృష్ణానదికి సంబంధించినంతవరకు—

కోనునాకు	—	800	చ. మైళ్ళు.
పర్ల	—	1172	.. ..
పెనుగంగ	—	977	.. ..
ఎర్న	—	940	.. ..
దూడ్ గంగా	—	995	.. ..
సుట్రవళ	—	3628	.. ..
మలవళ	—	4580	.. ..
భీమా	—	26964	.. ..
తుంగభద్ర	—	27257	.. ..
దిండి	—	1580	.. ..
పెదవాగు	—	780	.. ..
ఆహోల్య	—	1540	.. ..
మూసి	—	8880	.. ..
ఆలేరు	—	1810	.. ..
మున్నేరు	—	2610	.. ..

ఇవిగాక అనేక రకాలుగా వాగులు, వంకలు వచ్చి కృష్ణలో కలిసేటటువంటి ప్రాంత మంతా 18,635 చ.మైళ్ళు ఉన్నది. ఈ మొత్తం ప్రదేశాన్ని పరిశీలించేటట్లయితే, ఈ ఆరగాని విస్తీర్ణము ఎంత అంటే మైసూరుకు 11,100 మైళ్లు విస్తీర్ణం ఉన్నది. బొంబాయికి 38,000 మైళ్లు విస్తీర్ణం ఉన్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ కు మాత్రం దాదాపు 48,000 మైళ్లు విస్తీర్ణం ఉన్నది. వీటిని కొంత గమనించినట్లయితే మొత్తం ప్రవహించే టటువంటి నీరంతా దాదాపు సగానికి పైగా ఆంధ్రలోనే ప్రవహిస్తుంది. జల గ్రహణ ప్రదేశం ఆంధ్రంకే ఎక్కువగా ఉన్నది. ఇటువంటి సందర్భంలో వీటన్నింటిని

కూడా త్రోసిపారేసి, జలగ్రహణ ప్రదేశం అనేటటువంటి పేరుతోనైనా ఆంధ్రకు అన్యాయం జరుగుతూ ఉన్నది. తతిమా రాష్ట్రాలకు తమది కానిది అంతాకూడా తీసుకొని వెళ్ళడానికి వాళ్ళు తీవ్రమైన కృషి చేస్తున్నారు. దీనినికూడా గూపెట్టి వారు ఈ ఒడంబడిక చెల్లనేరదని రకరకాలుగా సూక్తులు వినవస్తున్నాయి. అయితే దీనిని సాధించడానికి ప్రభుత్వం విషయం ఆలోచించినప్పుడు, నిన్ను Irrigation మంత్రి సుత్పా రెడ్డిగారు స్పష్టంగా చెప్పారు. 1951 ఒడంబడికకు కట్టుబడి ఉండవలెనని అయితే కొంతమంది మాట్లాడినప్పుడు, గతాన్ని త్రోడుతూ, ఒకప్రక్కన సమైక్యత కావాలని ఐక్యంగా సాగిపోవాలని అంటారు. ఈ జలాల సమస్య చాలా ప్రధానమైన సమస్య. దాదాపు 70 లక్షల ఎకరాలు సాగు కావలసినటువంటి సందర్భంలో, ఇప్పుడు మనకు ఇచ్చే నీరు గనుక చూచినట్లయితే, 30 లక్షల ఎకరాల కంటే ఎక్కువ సాగుకాదు అని తేలిపోతున్నది. ఇంకొక 40 లక్షల ఎకరాలు ఏమవుతుంది అనేది అనుమానంలో పడింది. మరి ఈ సందర్భంలో గతాన్ని తిరుగవేస్తూ, ఉద్రేకంతో, ఉత్సాహంతో నడిచినందువల్లనే ఆంధ్రరాష్ట్రము సాధించినప్పుడు ఏవో కొన్ని ప్రాంతాలు పోయినాయి, అట్లాగే విశాలాంధ్ర సాధించినప్పుడు, మరికొన్ని ప్రాంతాలు పోయినాయని అంటున్నారు. అయితే ఇప్పుడు మనం చూడవలసిందేమిటి? మొత్తముగా మన ఉద్యమం ఫలితంగా మనం చూడవలసింది ఆంధ్రరాష్ట్రము కాదా? పెద్ద విశాలమైన భూభాగము వచ్చినప్పుడు, ఎక్కడో కాస్త అంచులు చినిగిపోతే, అట్టే మీరు సాధించింది ఏమిటి, మొత్తం అంతా మీరు తీసుకురాలేకపోయినారు, ఈ అంచు చినిగిపోయిందని చెప్పేటటువంటిదానిని ఈ రోజు గుర్తు చేస్తున్నారు. గతములో మంత్రులుగా ఉన్నటువంటి పెద్దలు అంతా మీరు ఉన్నప్పుడు, అక్కడ ఆ భూభాగము పోలేదా, ఈ భూభాగము పోలేదా అని ఒకరినొకరు ఎత్తివేస్తూ మాట్లాడుతున్నారు. ఇది ఈనాడు ఒకరినొకరు ఎత్తివేసుకోనేటటువంటి తరుణం కాదు. అది మహారాష్ట్ర, మిగతావాళ్ళు గనుక చూచినట్లయితే దీనిని వారు ఒక అవకాశంగా తీసుకొంటారు. వారు గట్టిగా ఆందోళనచేసి ఐక్యంగా ముందుకు పోవడానికి కృషిచేస్తూ ఉంటే, ఇక్కడ మనము ఈఅసెంబ్లీలో ఒకరినొకరు ఎత్తివేసుకోడానికి, విమర్శించుకోటానికి ఈపవిత్రమైనటువంటి ఈ తరుణాన్ని ఉపయోగించుకోనేటటువంటి స్థితికి వెళ్ళవద్దు. ఈనాడు మన కర్తవ్యాన్ని జయప్రదంగా ఉత్సాహంతో, కార్యదీక్షతో ముందుకు తీసుకువెళ్ళడానికి అవసరమైనటువంటి పద్ధతిలో ఏమిచేయాలి, మనం ఎలా సాధించాలి ఈ ఉద్యమాన్ని, ఏ రకంగా నడపాలి అనేదానిని ప్రధాన కర్తవ్యంగా తీసుకొని ముందుకు పోవడానికి కృషి చేసేటటువంటి సందర్భంలో మనకు వచ్చేటటువంటి ఈవిధేదాలను మూటగట్టి అందరుకూడా ఏకముఖంగా నిలబడి ఐక్యంగా ఈ 1951 ఒడంబడికను సాధించడానికి స్పష్టంగా కృషిచేయవలసి ఉన్నది. ఈ సందర్భంలో 86 వంతులు

నీరు ఉన్నటువంటిదానిని ప్రామాణికంగా తీసుకోవలెనా, 25 వంతులు అనేదానిని ప్రామాణికంగా తీసుకోవలెనా? ఇదివరకు 85 వంతులు ఉన్నాయి. ఇప్పుడు 75 వంతులు అంటున్నారు. సరే, 86 వంతులు ఉన్నప్పుడు, 1883 T.M.C. నీరు ఉన్నది. ఇప్పుడు 75 వంతులు గనుక ఉండేటట్లయితే, 2200 T.M.C. నీరు ఉంటుందని, ఇది కుడి, ఎడమగా చెప్పుతున్నారు. అయితే నీరు గనుక మిగిలేటట్లయితే, మనకు ఉన్నటువంటి 983 T.M.C. మనకు ఉంది, అపైన నీరు మిగిలిందంతా వారిని తీసుకోమన్నాండి, సంతోషంగా ఇచ్చేస్తాము. అంతేగాని, లెక్కలు చెప్పి, గారడీచేసి, వలుకుబడి ఉపయోగించి ఈ రకంగా చేసేటటువంటి వెద్దలకు మాత్రం తల ఒగ్గడంగాని, దానిని తమించడంగాని సహించకూడదు. ఆంధ్రదేశమంతా నడపిన ఉద్యమాల స్వరూప స్వభావాలను స్పష్టంగా పరిశీలిస్తే మనము సాధించలేనిది లేదు అని గత 10, 15 సంవత్సరాల చరిత్ర రుజువు చేస్తుంది. అదంతా ఒక సారి జ్ఞాపకం చేసుకొంటే, మనము 1951 ఒడంబడికను నిలబెట్టగలుగుతామని నాకు గట్టినమ్మకం ఉన్నది. అయితే, మన రాష్ట్రమంత్రులు, మైసూరు మంత్రులు పెద్దగా మాట్లాడుతున్నప్పుడు, మనం అట్లా గట్టిగా మాట్లాడకూడదని అంటున్నారు, ఎందుకు వారు అట్లా మాట్లాడుతున్నారు? తమ ఒడంబడికకు తప్పిపోయింది వారేనే! తమకు రావలసిన కోటాకంటే ఎక్కువగా కోరుతున్నది వారేనే! మనము ఒడంబడికకు కట్టుబడి ఉన్నామే, మన వాటా మనకు ఉంటే చాలు అని మనము అంటున్నామే! ఆ వాటాను ఈవేళ నిలబెట్టుకోడానికి మనం కృషి చేస్తున్నామే! మనది కానిది మనము కోరడంలేదే! ఈ సందర్భంలో తమదికానిది తాము కోరుతున్నప్పుడు, తమకు రావలసినదానికంటే ఎక్కువగా కోరుతున్నప్పుడు, దానికొరకు వారు ఉద్రేకంగా మాట్లాడుతూ ఉంటే, మన న్యాయమైన వాటాకోసం, ఆ ఒడంబడికకోసం గట్టిగా నిలబడి ఉండడానికేగాని, దానిని సాధించడానికేగాని ఎందుకు ఈ ఉపదేశాలు చేస్తున్నారు? ఎందుకు దానికి కట్టుబడి ఉండమని చెప్పుతున్నారు? ఒక గౌరవనీయుడు అంటున్నాడు, మీరు ఉద్రేకపడితే, ఒక్క T.M.C. కూడా రాదని, ఉద్రేకాలతో నీరు వస్తుందని ఎవరు అన్నారు! కాని, ఉద్యమాన్ని సాధిస్తే, ప్రజానీకాన్ని అంతా సమీకరిస్తే, పార్టీలన్నింటిని ఏకముచేస్తే అప్పుడు ఒక్క T.M.C. కాదు, మనకు రావలసినదంతా తప్పకుండా వస్తుంది. మనము ఇప్పుడు అంతో ఇంతో సాధించామంటే, ఉద్యమంగా వచ్చిందే తప్ప, ఏ మంత్రిగారి ప్రతిభావంతం చూచిగాని, మరొక మంత్రిగారి సింహగర్జనం చూచిగాని మనకు ఇవ్వలేదు అనేటటువంటిది స్పష్టము. ఆంధ్రప్రజలు బ్రహ్మాండమైనటువంటి ఉద్యమాన్ని నిర్మించి సాధించుకొన్నారు. కనుక మన మిత్రులు ఆంధ్రప్రజలకు ప్రతినిధులుగా ఉండి వారికొరకు గట్టిగా నిలబడి, వాటిని సాధించడానికి తీవ్రమైన ఆందోళనచేస్తే, కృషిచేస్తే తప్పక సాధించగలుగుతామనేటటువంటిది

విస్తృతం. గవర్నమెంటు రెండు సంవత్సరాలుగా చెప్పుతూవచ్చారు, మీరు ఊరు కోండి, మేము ఉన్నాము, మారమీద బాధ్యత పెట్టండి. ఆ విధంగానే వారి మాటలు నమ్మాము, వారిమీద బాధ్యత పెట్టాము. మా నమ్మకమునకు అనుగుణంగానే వారు తమ బాధ్యతలను నిర్వహిస్తున్నారని మాకు విశ్వాసం ఉన్నది. నిన్న మంత్రిగారు చెప్పినతరువాత నాకు ధైర్యం వచ్చింది. మేము 1951 ఒడంబడికకు కట్టుబడి ఉంటామని చెప్పినతరువాత ధైర్యం ఏర్పడింది. అంతవరకు పత్రికలలో చూస్తే, సంజీవ రెడ్డిగారు సంతృప్తిని వెల్లడించారని సుబ్బారెడ్డిగారు దానిని ఆమోదించారని, కేంద్ర ప్రభుత్వము ప్రకటించిన దానికి మన ఆమోద ముద్ర పడిందేమో, ఆ రకంగా పోతామేమోననే అనుమానం కలిగింది. అయితే అది కాదని వారు గట్టిగా నిలబడి ఉండడం సంతోషించదగినది. అయితే, ఇప్పుడే లక్ష్యదాన గారు మాట్లాడుతూ గోదావరి నీరు శ్రీకాకుళముకు రావాలి, దానికి అడ్డుపెట్టి కృష్ణాకు తీసుకుపోతామంటే, వాటి సంగతి ఏమిటో చూస్తామని చెప్పినట్లుగా కన్పడుతుంది. ఆ విధంగా, ఇప్పుడే విభేదాలు మనలో ప్రారంభమైతే, మనకు నీరు చాలి చాలనటువంటి పరిస్థితులలో, శ్రీకాకుళము సర్కారు విభేదాలు, సర్కారు, రాయలసీమ విభేదాలు, తెలంగాణా, ఆంధ్ర విభేదాలు మళ్ళీ తలపెట్టటంవంటి ప్రమాదాలు లేకపోలేదు. అంతేకాదు, ఈకుడి కాల్వ దాదాపు 148 మైళ్ళు ప్రవహిస్తుందని అన్నారు. ఈనాడు గనుక చూస్తే, ఆ నీళ్ళు అటు పోవని, చాలదూరం పోయేటటువంటి కాలవ కొద్దిలోనే కుంబించబడుతుందని తెలుస్తుంది: అయితే ఇది గుంటూరు-నెల్లూరు జిల్లాలకు విభేదాలు కలుగ జేపేటటువంటి సమస్యగా ఇది తయారవుతుంది అనే భయముకూడా లేకపోలేదు. అక్కడ పొగాకు పండించేటటువంటి పెద్ద area ఉన్నది. ఆ పొగాకు area అంతాకూడా saline land అయిపోయింది. అక్కడ పండే పొగాకు పనికిరాదు. ఉత్పత్తిచేస్తేకూడా నిష్ప్రయోజనంగా ఉన్నది. దాన్ని కొనేటటువంటి వ్యాపారస్తులుకూడా దానిని కొనము అంటున్నారు. దాంట్లో ఏ పంట పండించే దానికి సాధ్యం లేనటువంటి పరిస్థితులు ఏర్పడినాయి. అందువల్ల ఆ ప్రాంతమంతా కూడా మాగాణి అయితేనే ఆ saline lands మళ్ళీ ఫలిస్తాయి, అక్కడ ప్రజానీకం, రైతాంగం సుఖ జీవనం చేయడానికి విలువంటుంది. అలాంటి పరిస్థితులలో మనము దీనితో తృప్తిపడి ఊరకుంటే 51 ఒడంబడిక కోసం గట్టిగా అందోళన చేయకపోతే, కృష్ణలోకి గోదావరినీరు కలవడానికి కృషిచేస్తే, దీనివల్ల వచ్చేవిభేదాలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. ఇప్పటికి ఆంధ్రకు, మైసూరుకు, మహారాష్ట్రకు మాత్రమే విభేదాలు ఉన్నాయి. అవిపోయి వాటి స్థానములో ఆంధ్రలోనే, వివిధ areas మధ్య, వివిధ జిల్లాలమధ్య వివిధ తాలూకాలమధ్య తగాదాలు ఏర్పడేటటువంటి ప్రమాదంకూడా ఉంది. రాజకీయ విభేదాలేగాక, సామాజికంగా విభేదాలుకూడా వచ్చి విపరీతమైన వడ్డానికి మనం గురిఅయ్యేటటువంటి ప్రమాదం ఉన్నది. అందువల్ల ఈ 1951 ఒడం

బడికకు గట్టిగా కట్టుబడి ఉండడం ద్వారానే మనము మననీటిని నిలబెట్టుకో కలుగు
తాము, మన ప్రాజెక్టులను కట్టుకోగలుగుతాము, విద్యుచ్ఛక్తిని సాధించుకోగలుగు
తాము, అనాడే మన ఆంధ్రదేశము పాడిపంటలతో, ఫలపృక్షాలతో విద్యుత్కాంక్షు
లతో, పరిశ్రమలతో విజ్ఞానాభివృద్ధితో విల్లసిల్లేటటువంటి నూతన ఆంధ్రప్రదేశ్
తయారవుతుంది తప్ప అలా కాకుండా మనము అజాగ్రత్తగా ఉండి, ఈవిషయంలో
ఏ మాత్రము తాత్సారం చేసినప్పటికీ కూడా మనకు రావలసినది రాకుండాపోయే
ప్రమాదం ఉన్నది. ఏదో కేంద్ర ప్రభుత్వము చెప్పిందికదా అనేటటువంటి నమ్మకంతో
ఉంటే ప్రయోజనం లేదు కేంద్ర ప్రభుత్వమునీడ విశ్వాసము ఉంచాము, ఉంచవల
సిందే, సందేహములేదు. కాని ఆ విశ్వాసాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వంకూడా నిలబెట్టు
కొన్నదాలేదా అనేదికూడా గమనంలోకి తీసుకోవాలి. కేంద్ర ప్రభుత్వంమీద మనం
విశ్వాసం ఉంచాము; ఉంచవలసిందే. అయితే ఆ విశ్వాసాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వంకూడా
నిలబెట్టుకొన్నదా లేదా అన్నది గమనంలోకి తీసుకోవాలి. 1951 ఒడంబడిక రద్దు
చేశామని, అది చెల్లదని అంటున్నారు. కృష్ణా గోదావరినదులలో ఎంతనీరు ఉన్నదో
76 వ సంవత్సరండాకా చెప్పలేమంటున్నారు. ఆ 1976 వ సంవత్సరం వరకు 1951
ఒడంబడికే అమలు జరపవచ్చునుకదా, అంతవరకు ఆగటానికి ఓపికలేదని, ఆ ఒడం
బడికను యీనాడు చించేసే పరిస్థితి కల్పించటం మంచిదికాదు.

శ్రీ పి. గున్నయ్య (కొత్తూరు) :— అధ్యక్షా, మన నదీజలాల పంపిణీ విష
యంలో మన ప్రభుత్వం చేస్తున్నకృషికి వారిని నేనుతమద్వారా అభినందిస్తున్నాను.
నదీజలాల పంపిణీ విషయంలో మనకు న్యాయం కలుగజేయటానికి మన ప్రభుత్వం
ఏమీ పనిచేయటంలేదని ఆపోజిషన్ సభ్యులు—కమ్యూనిస్టు పార్టీవారు, స్వతంత్ర
పార్టీవారు అంటున్నారు. ఆకమ్యూనిస్టు స్వతంత్రపార్టీకి చెందిన వారు మైసూరుమహా
రాష్ట్ర ప్రాంతములలోకూడఉన్నారు ఇక్కడివారు వారికిచెప్పి, మనదేశ కళ్యాణా
నికి ఎందుకు కృషిచేయకూడదని అడుగుతున్నాను. భాషారాష్ట్రాలకోసం ఉపవాసం
చేసి కీర్తికేసులైన పొట్టి శ్రీరాములుగారు మా పార్టీకి చెందినవారు. వారు ఉప
వాసం చేసినందువల్ల మనకు భాషారాష్ట్రాలు వచ్చాయి. భగీరథుడనే ఒక మహా
పురుషుడు ఒకప్పుడు మన ఆంధ్రదేశాన్ని పరిపాలించాడట. నేను చరిత్రలో చది
వాను అధ్యక్షా, ఆ భగీరథుడు ఈశ్వరుని కోసం నాళికో త్రియాంబకం బొంబాయి
రాష్ట్రానికి వెళ్ళి, ఒంటికాలుమీద తపస్సు చేశాడట. ఈ నదులు నా ఆంధ్రదేశంలో
ప్రవహించి, అక్కడ ఉన్న కరువు కాటకాలు తొలగించవలెనని ఉద్దేశంతో తపస్సు
చేశాడట. ఆ భగీరథుడు మా పార్టీవాడు. ఆయన మా కాంగ్రెస్ పార్టీవాడు.
వరమేశ్వరుడు అతని తపస్సుకుమెచ్చి ప్రత్యక్షమై ఏమి వరం కావాలని అడగగా,
ఆంధ్రదేశంలో కరువుని వారించటానికి నీరు ఇప్పించమని కోరగా, ఆ త్రియాంబకం
నుండి నీవు ఎంతవరకు నడిచివెడతావో అంతవరకు నీరు ఇస్తానని ఈశ్వరుడు వరం

ఇచ్చాడట. ఆ వరం మూలకంగా వచ్చిన మహానదులు ఇవి. ఆ వరం మా భగీరథుడికి-
మా కాంగ్రెస్ పార్టీవారికి (కమ్యూనిస్టు పార్టీకికాదు అధ్యక్షా) ఇచ్చాడు.

శ్రీ పిల్లలమరి వెంకటేశ్వర్లు :- మీ పార్టీకి ఇచ్చాడునరే—ఎవరికి ఇచ్చాడు?
ఏ గూపు వారికి ఇచ్చాడు?

శ్రీ పి. గున్నయ్య :- కమ్యూనిస్టు పార్టీ వారికి ఆ వరం ఇవ్వలేదు అధ్యక్షా. నాగార్జునసాగర్ పాల్వేటి ఫౌండేషన్ సందర్భంలో వచ్చిన కేంద్రీ డిప్యూటీ ఇరిగేషన్ మంత్రి యీ మహానదులు మా మహారాష్ట్రదేశంలో పుట్టినవి; మా పిల్లను ఆంధ్రదేశానికి అప్పగించామన్నారు. కన్నవారి ఇంటనే పిల్ల ఉండవలెనని అనుకోరు. కాబట్టి మహారాష్ట్రవారు ఆడపిల్లకు కావలసిన కట్నకానుకలతో మా ప్రదేశానికి పంపించి, మా పాఠశాలని సస్యశ్యామలంగా పంటలు పండించే అవకాశం కలిగించాలి. అవర భగీరథులైన మన ముఖ్యమంత్రి పూజ్యులు శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారి నాయకత్వం క్రింద నడుస్తున్నటువంటి యీ ప్రభుత్వంలో రానున్న పది సంవత్సరాలలో మన రాష్ట్రంలో నీరులేని గ్రామం ఉండదు. పూజ్యులు విశ్వనాథంగారు, పిల్లలమరి వెంకటేశ్వర్లుగారు, ప్రభుత్వం చేస్తున్నటువంటి కృషిని ఎందుకు కాదంటున్నారో చెప్పలేను. సంజీవరెడ్డిగారు వారి యొక్క సంజీవి నామంతో ఆంధ్రదేశంలో సస్యశ్యామలంగా పంట పండించే వసతులు కల్పించి, యావత్ భారతదేశానికి ఆహారం అందించగలరు. అందుకు ఎంతో కృషిచేస్తున్న ప్రభుత్వం ఎడల వారు నిందగా మాట్లాడటం నాకు విచారంగా ఉంది. గుల్తా తీ కమీషన్ లో మహారాష్ట్రవారు ముగ్గురు ఉన్నారు. వారు మనకు అన్యాయం చేయటంలేదు. ఆంధ్రదేశంలో హెచ్చుపంట పండాలనే ఆశ వారికికూడ ఉంది. మనకు కావలసిన నీటి కొరకు మన సంజీవరెడ్డిగారు ఎంతయినా కృషిచేయటానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. సంజీవరెడ్డిగారు ఆంధ్రదేశ ప్రజలకొరకు ఎంతయినా సేవచేయటానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. సంజీవరెడ్డిగారిమాట కేంద్రప్రభుత్వంవారు వింటున్నారు. కాబట్టి పూజ్యులు సంజీవరెడ్డిగారు మన ప్రధానమంత్రిగారితో మాట్లాడి మన ఆంధ్రదేశానికి కావలసిన నీటి సదుపాయం కలిగిస్తారని ఆశిస్తున్నాము. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో అనేక చిన్ననదులు—గంజావతి, వేరావతి, బంటుముక్కల మొదలైన నదులు ఉన్నవి. పూజ్యులు వెంటకృష్ణయ్యర్ గారు ఇవన్నీ చూశారు. కొద్దిరోజుల్లో అక్కడ పనులు అవుతాయి. మన వెంటకృష్ణయ్యర్ గారు మన ప్రభుత్వానికి ఎంతో సేవచేస్తున్నారు. వారి పై ములోనే మా శ్రీకాకుళం జిల్లాలో శిథిలకార్యక్రమములు చేయటానికి ప్రయత్నం చేయవలసిందిగా ప్రార్థిస్తున్నాను. ఇక రెండుమాసాలదాకా మీ దర్శనం చేయలేము. అపోజిషన్ పార్టీ వారికే కాకుండా, మా పార్టీ వారికికూడ ఎక్కువ అవకాశం ఇచ్చారు. సంతోషము. ప్రతికల వారు

31st March, 1963

కూడ ప్రభుత్వకృషిని ప్రచురించారు. ప్రభుత్వం చేస్తున్నటువంటి కృషిని పత్రికల వారు ప్రచురించి, సహాయం చేస్తున్నందుకు మా పాక్షికతరపున, యీ శాసనసభ తరపున పత్రికలవారికి నా హృదయపూర్వకమైన అభివందనలు సమర్పిస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— అధ్యక్షా, చైనాదాడివల్ల దేశము అత్యవసర పరిస్థితులలో ఉంటున్నది. వారు మనమీద పడలేదుగాని ఏ నిమిషమైన ప్రమాదం వస్తుందేమోనని ఆలోచించుకొంటున్నటువంటి ఈ సమయంలో మనకు స్థానిక అభిమాన దురభిమానాలకు తావు ఇచ్చేటటువంటి ఈ సమస్యను గురించి అసలు ప్రభుత్వము ఈనాడు నిర్ణయం చేయడం చాలా పొరబాటు అని నా అభిప్రాయం. లేక, ఈ emergency పోయిందనుకొంటే, సరే నేను చెప్పలేను. కాని ఈ పరిస్థితులలో ఈ ఉన్న ప్రాజెక్టుల కార్యక్రమం నడుపుకొంటూ ఒక State ఇంకొక State నిరంతరం పోట్లాడుకొంటూ ఉండక ఆవేశాలను కల్పించుకోకుండా ఉండేటట్లు యితే, మనము ఆ వైపు ఎక్కువగా ఆలోచించడానికి వీలయ్యేది. కాని దురదృష్టవశాత్తు, అందరు తమస్థానిక సమస్యలమీద, తమ భవిష్యత్తు కోసం, తమ నిడ్డల కోసం ఆలోచించుకోవలసిన పరిస్థితులు తప్పడంలేదు. 1950లో ఇండియాకు democracy వచ్చినప్పటినుంచి, ఈ వేళటివరకు కూడా కాంగ్రెసు ప్రభుత్వము అధికారంలో ఉన్నది. నెహ్రూ ప్రభుత్వమే నిర్వహిస్తున్నది. ఈ అధికారంలో ఉన్నటువంటి ప్రభుత్వమే ఒడంబడికలను ఎప్పటికప్పుడు మార్చేటట్లు యితే, ఇక ఈ ప్రభుత్వము చేసేటటువంటి ఒడంబడికలమీద ఎవరికి సమృథం ఉంటుంది. ఈ పోల వచ్చిన ఒడంబడికకు కూడా విశ్వాసం ఎక్కడ ఉంటుందని నేను అడుగుతున్నాను. ఆ తరువాత 1951 లో నీటి ఒడంబడిక జరిగింది. అది Plannin Commission తరపున జరిగింది. India Government ratify చేసింది. అది కాదనుకొంటే, నేను చిన్న ఉదాహరణ చెప్పుతాను. 1958 సంవత్సరంలో ఒక సందర్భంలో నందాగారిని నాగార్జునసాగర్ విషయం ఏమవుతుందని అడిగితే, వారు వ్రాసిన జవాబు ఈ విధంగా ఉన్నది.

I am reading D. O. No. 241958-D.W.-V-1-Ministry for Irrigation and Power.

“New Delhi,
October 30th, 1956.

Kindly refer to your letter dated the 18th September 1956 regarding the right bank canal of Nagarjunasagar project. Your suggestion that the canal should be design-

ed for a discharge capacity of 24,500 cusecs has been carefully examined by the Engineers of the C.W.P.C. in consultation with the engineers of the Nagarjunasagar Control Board under the Andhra Government. They are unanimously of the opinion that the capacity of the canal should be 21,000 cusecs. The Pulichintala area is also proposed to be irrigated from the right bank canal.

Yours sincerely,
Sd. G. L. Nanda

To

Sri Vavilala Gopalakrishnayya."

ఇది అనుకొందామా, ఇది నాకు వచ్చిందేకాదు—అసలు ఆఫీసునుంచి వచ్చేటటువంటి కాగితాలకు ఒకదానికొకదానికి విలువ ఉన్నదా, లేక ఈవేళ పార్లమెంటులో చేసినదానికే విలువ ఉన్నదా? తరువాత ఈ ప్రకటనలో చెప్పతూ...1951 సంవత్సరం agreement ఏ State కు ఆ State కోరితే వచ్చిందేకాదు. కేంద్రప్రభుత్వము నిర్ణయించుకొని, Planning Commission కావాలని, అందరిని కూర్చోపెట్టి, రాష్ట్రాలన్నీ చేసుకొన్నాము. ఈవేళ వారేమిచేశారు. Briefly the advice of the Ministry of Law was that the agreement was legally wholly ineffective and unenforceable. This view was generally supported by the Attorney-General of India who stated that the agreement must be treated as having become void. ఈవేళతోటి అది అంతమైపోవాలి. ఒకవేళ కాలేదు, వుట్టినప్పటినుంచి అంతము అయిపోవాలి. అంటే నేను అడిగేది ఒకటే. Attorney General ను అడిగితే ఆయన సలహా ఇస్తున్నారు. నేను చెప్పుతున్నది కాదు. Attorney General గా Law Ministry నే ఉండవలెనా లేక appoint చేయవలెనా అనేదానిమీద controversy వచ్చింది ఈమధ్యన. లాల్ బహదూర్ శాస్త్రిగారు లోక్ సభలో జవాబు చెప్పతూ, ఈ Attorney General ఎందుకు మాకు, ఆ పని Law Ministry చేయగలుగుతుంది అని చెప్పతూ Attorney General కు చెప్పినటువంటి సలహాలు చెప్పారండి ఒకసారి. పాకిస్తాన్ కు మనకు సంబంధించినటువంటి బెరుజా అనే area ఉన్నది. దానిని మనము పాకిస్తాన్ కు ఇవ్వదలచుకొన్నాము. మూడు గ్రామాలు, దీనిని ఏమిచేయాలని అడిగితే, అప్పుడు Attorney General గారు మీరు executive order తోటి చేయవచ్చును, అభ్యంతరంలేదు అని చెప్పారు. తరువాత Ministry of Law లో ఉన్నవారు, ఇది పొరబాటుమో, ఇది law ప్రకారం జరగవలసింది తప్పితే executive orders తోటి

సంబంధం ఉండకూడదు అని అంటే, మళ్ళీ ఏమైనా చివరకు నిర్ణయించడా కావాలి గనుక మీ advice ఏమంటే, బహుశా మీరు చెప్పింది బాగుంటుందని వారు చెప్పారట. ఇది నేను చెప్పడంకాదు. లోక్ సభలో లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి Attorney General గురించి policy statement నిర్ణయించేటప్పుడు ఆ statement లో చెప్పారు. అందువల్ల, Attorney General ఏది చెప్పమంటే అది చెప్పబడుతుంది, ఏది ఒప్పుకొమ్మంటే అది ఒప్పుకొంటారు. ఆయనకు ఒక సునిశ్చితమైన అభిప్రాయము లేదని తెలుస్తున్నది. మన Advocate General ఈ విషయంలో clear గా చెప్పారు. అందువల్ల వారు ఈ Act కు విరుద్ధంగా పోవడానికి వీలులేదన్నట్లయితే, నేను అనేది ఈ బెరుజా మీరు ఎప్పుడైతే executive order తోటి transfer చేయవచ్చునని చెప్పారో, ఆ status కు తగినటువంటి Attorney General యొక్క Legal Opinion నిలవడానికి వీలులేదని నా మొట్టమొదటి వాదన. ఆ తరువాత ఇప్పటికి 1951 agreement లో మనము తీసుకొన్నటువంటి నీళ్ళకు ఏమీ జరిగింది. మొట్టమొదట ఆ రోజువరకు ఉన్నటువంటి నీళ్ళు ఎంత అని ఆలోచించండి అంటే, దానిని ఎవరు question చేయనక్కరలేదు. దానిని యథాతథంగా అన్ని రాష్ట్రాలుకూడా అంగీకరించినాయి. రెండవది, మిగతా నీరు ఎంత ఉన్నది, ఏ యే రాష్ట్రాలకు ఎంత పంచాలి అని నిర్ణయించుకొన్నారు, పంచారు. ఇదిగాక ఇంతకన్నా అదనంగా నీరు వదలనా వచ్చేటట్లయితే, ఆ నీరును పంచేది ఎట్లాగు అన్నప్పుడు, దానికిక percentage ఏమైనా నిర్ణయించారు. ఇప్పుడు dependability ఏవిధంగా ఉన్నప్పటికీ, వేసిన లెక్క కాకుండా అంతకు మించి నీరు ఉన్నదని అన్నట్లయితే దానికి కూడా agreement లో ఒక percentage చెప్పిఉన్నాను. అందువల్ల అసలు సమస్య అంతా దేనిమీద వస్తుందంటే, కృష్ణమీద వస్తుంది, ఇంక ఎక్కడాలేదు. మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వము ఒక కరపత్రము వ్రాసి దాంట్లో పది పేజీలలో చెప్పారు. ఆఖరు పేజీలో వారు చెప్పింది, ఉన్న సమస్య అల్లా గోదావరి సమస్యే గాని కృష్ణ సమస్యమూత్రం కాదు. అదంతా చదవడానికి వ్యవధిలేదు. కావాలంటే ఎవరైనా వస్తే, వారికి ఆ documents అన్నీ ఇస్తాను, కాబట్టి ఉన్న సమస్య అల్లా కృష్ణమీద తప్పితే గోదావరిలో కావలసినంత నీరు ఉన్నది. కనుక దానిని గురించి చర్చ చేయనక్కరలేదు. అయితే ఈవేళ ఉన్న సమస్యను క్లిచ్ చేయాలంటే ఒకటే సమస్య. ఈవేళ కేంద్రప్రభుత్వముయొక్క ప్రకటన వచ్చింది. దాన్ని గురించి, ఏ ప్రభుత్వాలు ఏ విధంగా ఆలోచించాయో చూస్తాము. నరే మన ముఖ్యమంత్రి గారు తమ అభిప్రాయం ఇచ్చారు. మన Irrigation మంత్రిగారుకూడా తమ అభిప్రాయాన్ని బయటికి ఇచ్చారు. ఈ చర్చ వచ్చేటప్పటికల్లా ముఖ్యమంత్రిగారు ఉన్నారు. అప్పుడు మనము అడిగాము, ఈ సమస్య దేనిమీద ప్రారంభిస్తామని అడిగితే మన Irrigation మంత్రిగారు నాకు clear గా చెప్పారు, ఈ శాసనసభ ఒక

తీర్మానం చేసి ఉన్నది, ఆ తీర్మానంలో మార్పురాదు. దానికి కట్టుబడి ఉన్నాము. గవర్నరు వెంటు, ఈనాడు ఎవరైనా అభిప్రాయాలు చెప్పితే, అది వ్యక్తిగతమైన అభిప్రాయాలుగా తీసుకోవలెనని చెప్పారు. అందుకు వారికి చాలా thanks; ప్రభుత్వానికి చాలా thanks. ఆ stand మీద నిలబడతారని విశ్వాసం కూడా ఉన్నది. ఎందువల్లనంటే అది శాసనసభ చేసినటువంటిది. మహారాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి, కన్నన్ వార్ కేంద్రప్రభుత్వముయొక్క ప్రకటనను గురించి చెప్పుతూ, దీనిని నేను సహించడానికి వీలులేనట్లుగా ఉన్నది, దీనిని alter చేసేంతవరకు నేను ప్రయత్నం చేస్తానని చెప్పారు. అసలు మహారాష్ట్రకు వచ్చిన ఇబ్బంది ఏమిటి? Re-organisation తరువాత, మహారాష్ట్రకు 286, మైసూరుకు 476, ఆంధ్రప్రదేశ్ కు 988 T. M. C. నీరు వచ్చింది. అయితే ఇది States నిర్ణయించింది కాదు. Water Power Commission ఎవరైతే దీనికోసం నిర్దేశించబడినారో, ఆ Commission ఈ State నుంచి ఆ State కు పోయేటటువంటి territories ఏవైతే ఉన్నాయో వాటికి commitment ఏవైతే ఉన్నాయో 1951 agreement లో, అవన్నీ కూడా calculate చేసి, వాళ్ళు final decision గా ఈ అంకె ఇచ్చారు. అయితే అందాక వాడుకోవడంలో ఎట్లా ఉంటుందని వివాదం వస్తే, temporary గా provide చేసి నారు ఇది. 758 T. M. C. ఆంధ్రను వాడుకొమ్మన్నారు, 954 వరకు మైసూరును వాడుకొమ్మన్నారు, 228 వరకు మహారాష్ట్రను వాడుకొమ్మన్నారు. అయితే మహారాష్ట్ర ఎప్పుడైతే క్రిందటి agreement ప్రకారంగా విజాపూరు వారి రాష్ట్ర ములో ఉన్నదో, అప్పుడు వాళ్ళకు కొంత నీరు కావలసివచ్చింది. గార్డీల్ గారు ప్రత్యేకంగా అడిగారు. అప్పుడు దానికి ఒక concession ఇచ్చి 1951 agreement లో బొంబాయికి 65 diversion కు ఒప్పుకొన్నారు క్వయినా ప్రాజెక్టుకు. నిజంగా ఆ రోజు ఉన్నటువంటి మన ఇంజనీరు చాలా దూరదృష్టితో చెప్పాడేమో అని పిస్తుంది. ఈ ఒడంబడికలలో ఇచ్చి పుచ్చుకొనే పద్ధతికూడా ప్రమాదంగా కనిపిస్తుందని ఆయన ఖచ్చితంగా చెప్పారు. ఈ diversion ప్రమాదం నేను ఒప్పుకొనను అని మైసూరాజాదు ప్రభుత్వం తరపున చెప్పారు. కాని తక్కిన States అన్నికూడా పోనీ, అంత అడుగుతూ ఉంటే ఇస్తే ఏమి నష్టం వస్తుందని అన్నారు. కనుక diversion కు ఇస్తామన్నారు, ఇచ్చారు. ఆ తరువాత States re-organise అయినాయి. ఆ సందర్భంలో విజాపూర్ ఏరియా బాంబే స్టేటులోంచి మైసూరు స్టేటు లోకి పోయింది. ఆ విజాపూర్ area కు సంబంధించి 48 T.M.C. వాటర్ వుంది. ఆ నీరు మాకు నష్టం వస్తోంది కనుక, మాకు యివ్వాలని వారు అడిగారు. అప్పుడు “The Mysore Engineers also mentioned that they have under consideration the Upper Krishna Irrigation Project with a storage site at Sultanapur. If water could be stored at the Koyna dam for this project, the storage at Sultanapur could be reduced proportionately.

The Bombay engineers pointed out that this proposal would put an entirely different aspect on the subject under discussion as it has all along been heard that these waters were to be used entirely for the benefit of Bijapur district for which no other source was possible and not elsewhere. Such a proposal with the storage at Sultanapur would hardly be considered by Bombay Government as entitled to storage at Koyna dam." మైసూరు ప్రభుత్వంవారు యిది చర్చించడానికి పిలువలేదన్నారు. 80-2-1958 లో ఒక మీటింగులో యిదంతా జరిగింది. ఇప్పటి మహారాష్ట్ర

అప్పటి శాంబే స్టేటుగా వుంది. "Bombay engineers stated that water to be stored in Koyna dam will have to come out of the allocation of Krishna waters to Mysore Store. And the Mysore engineers agreed." అది మైసూరు స్టేటుకు చెందిందే, రావాలన్నారు దీనికి మైసూరు ఇంజనీర్లు agree అయినారు. Major Conflict ఎక్కడ వచ్చిందంటే - Upper Krishna Project మైసూరులో కొయినా ప్రాజెక్టు - దీనిమీద వచ్చింది. నిజలింగప్పగారు డిసెంబరు 11 వ తేదీన ఒక స్టేటుమెంటు యిచ్చారు. అందులో "Schemes which contemplate diversion of Krishna basin waters for the purpose of power generation, into the Arabian sea will also have to be dropped. So long as there is no sufficient water for irrigation in the thirsty and famine-stricken areas, it is not morally justified to make the position worse by diverting the waters to the sea." అనీరు divert చేయడం అనే question వస్తున్నది. అది main purpose గా దీనివెనుక సిద్ధాంతాలు build up చేసి, States అన్నిటినీ కల్పకొని, సెంటరు వున్న బలం వువయో గించుకొని శాంబేలో వున్న ధనవంతులకు విద్యుచ్ఛక్తికి ప్రమాదం వస్తోంది కనుక, విద్యుచ్ఛక్తి యివ్వాలన్నారు. ఈమధ్య శాంబేలో ఒక (స్త్రీ) మాట్లాడుతూ 'the feudal conception guided by Gulhathi Commission' అన్నారు. Power వస్తుంటే భూమికి నీరు అడుగుతారేమిటి, అంతా వ్యవసాయంలో బ్రతికేటట్లున్నది, యీ feudal వ్యవహారం ఏమిటి అన్నారు. ఆ విషయం గురించి యిప్పుడు మాట్లాడను. ఇప్పుడు ప్రధాన భాగం ఏమంటే 'Water agreement nullify' అయిపోయింది అని చెప్పారు. అంతేకాదు, అసలు మొదటినుంచీకూడ రద్దు అయిందన్నారు. విశ్వ నాథంగారు యిన్నాళ్ళనుంచీ మాకు హక్కు వుందని అడుగుతున్నారు. మీ హక్కు కూడ పోయిందని వారన్నారు. గుల్హాతిని ఎందుకు appoint చేశారు? Appoint చేసినప్పుడు 75% dependability or any other criteria అన్నారు. గుల్హాతిగారు విచారించి విచారించి ఒక్క విచారం వెలిబుచ్చారు, అంతకంటే ఏమీ చెప్పలేదు. సమస్య తేలలేదు ఆయనకు. తేల్చుకోడానికి ఆధారాలు లేవు. ఇదివరకు యీ dependability ని scientific aspect లో, calculations వేసి నిర్ణయమైన

ఇంజనీర్లుతో, strong formula తో ఏర్పడింది కనుక ముట్టుకోలేదు. ఒడంబడిక రద్దు అయింది అంటే ఆ States కు నష్టం వస్తుంది. 1951 ఒడంబడిక ప్రకారం కృష్ణ క్రింద యిప్పుడున్న ఆయకట్టు వుంది; మహారాష్ట్రలో కొంత ఆయకట్టు వుంది, మైసూరులో కూడ వుంది. మైసూరులో ఆయకట్టు వున్నంతవరకు ఒప్పుకున్నారు. గోదావరినికూడ కలిపి మైసూరు సంతకం చేయలేదని, ఒరిస్సా కలవలేదని చెబు తున్నారు. ఆనాడుగాని, యానాడుగాని ఒరిస్సా యిందులో కలవడానికి చోటు లేదు. 1951 లో మైసూరుకు కృష్ణనీరు అడగడానికి హక్కు లేదు. కృష్ణ వారి area లో ప్రవహించడం లేదు.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

ఒరిస్సాకు మాచ్ ఖండ్, శిలేరులమీద వున్ననీరు ఎట్లా వాడుకోవాలో ఒడం బడిక 1945 వ సంవత్సరంలో చేసుకున్నారు. కనుక it stand good for ever. అది కాదంటే 1952 వ సంవత్సరంలో కొంత అగ్రిమెంటుకు వచ్చాము కనుక యిందులో ఆ వాదం రావడానికి వీలులేదు. మైసూరు సంగతి విశ్వనాథం గారు విపులీకరించారు. నేను సంతకం చేయలేదంటేనే agreements పోయేట్లు యితే యిక చెప్పేదిలేదు. ప్రపంచములో ఏ అగ్రిమెంటునా యిచ్చింది. సంతకం చేయలేదంటే సరిపోతుంది. గుల్తాతీగారు తిరిగారు గాని మెదడుప యోగించి ఎక్కువగా కష్టపడలేదు. గుమాస్తాలచేత, ఇంజనీర్లచేత data తీయించుకున్నారు. 1946 వ సంవత్సరంలో రామపాద సాగర్ ప్రాజెక్టు కోసం రిపోర్టు తయారు చేసినప్పుడు అందులో 2 Canals చూపించారు. ఒకటి Irrigation Canal రెండవది Contour Canal. కాంటూరు కెనాలు పోల వరం దగ్గర ప్రారంభమై బెజవాడ దగ్గరవున్న ఇబ్రహీం పట్టణందగ్గర కృష్ణలో కలుస్తుందని చెప్పారు. రామస్వామి రెడ్డియ్యగారు మద్రాసులో ముఖ్యమంత్రిగాఉండగా భోస్లా కమిటీ వచ్చినప్పుడు—మద్రాసుకు నీరు కావాలంటే ఇచ్చువల్లి ప్రాజెక్టునుంచి కాలవ తీసుకోని—ఆ కాలవ పులిచింతలలో వేస్తే క్రింది నీరు తీసుకుంటాము అన్నారు. అది మళ్లా ఉదహరించారు పీరి రిపోర్టులో. ఆంధ్ర రాష్ట్రానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎంత అన్యాయం చేసిందంటే రెండు సంవత్సరాల నుంచి స్పీడుగా వెళ్లే watersను ఆపు చేసేసింది. అవి ఒకటి శ్రీకైలం, రెండు పోచంపాడు. ఆనాడు అడ్వయిజరీ కమిటీ తరపున రిపోజుంతున్న వెళ్ళినప్పుడు నేనూ వున్నాను. అప్పుడు మేము అన్నీ తేలేవరకూ మాకువున్న 44 పేరువరకు బిల్డ్ ఆప్ చేసుకోడానికి అభ్యంతరం ఏమిటి అంటే అన్నీ కానీయండి తేలుస్తాం అన్నారు. మనకు 66 టి. యం. సి. ఇస్తామంటున్నారు. మైసూరు ప్రభుత్వం అడిగి నది 1500, అసలులేదు. అందువల్ల గోదావరి డైవర్షన్ అన్నారు. కోయినా ప్రాజెక్టుకోసం మొట్టమొదట 65, తరువాత 95 ఇప్పుడు 124 తీసుకోడానికి నిర్ణ

యించుకున్నారు. 124 టి. యం. సి. డైవర్స్ చేస్తే 700 మెగావాట్ల విద్యుచ్ఛక్తి తీస్తామంటున్నారు. కాని, నీటి సిద్ధాంతం ప్రకారం ముందు త్రాగడానికి కావాలి, ఆ తరువాత వస్తుంది విద్యుచ్ఛక్తి సంగతి. ఈ మధ్యన మదరాసు ప్రభుత్వం యిరుక్కుంది, పాత ఆంధ్రప్రభుత్వానికి సంబంధించి మేమువున్నాము. మాకు కూడ వున్నది అని. అది తప్పా రైటా అనేది అట్లా వుంచండి. మైసూరు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు నేనొక్కటి అడుగుతున్నాను. కాచ్ మెంటు పరియా నుంచి ఒక్క చుక్కకూడ బైటకు పోకూడదంటున్నారే, మదరాసు ప్రభుత్వానికి 5 యివ్వడానికి ఎందుకు ఒప్పుకున్నారు అని వారినడుగుతున్నాను. మైసూరు మదరాసుకు యివ్వడానికి ఎందుకు ఒప్పుకుంది? వారిది ఒక్కచుక్కకూడ పోదు. డైవర్లను వస్తే—నాగార్జునసాగర్, శ్రీకైలం కలిసి 617 టి. యం. సి. కావాలి. అయితే, ఎంత యిస్తున్నారంటే 264 యిచ్చి తృప్తిపడమంటున్నారు. ఇప్పుడు డేమా సమీలేదు. పాతది, 51 అగ్రిమెంటు అంతా రద్దు. భోస్లాకమిటి రిపోర్టు రద్దు. గుల్తాతి కమీషను రిపోర్టు నిల్. లెక్కలు తీయాలన్నారు. ఇదివరకు తీసినవి సరిగాలేవు కనుక బేసిన్స్ ఎక్కడ ఏర్పరచాలో ఏర్పరచి అక్కడ గేజింగ్స్ పెట్టి, పదిహేను సంవత్సరాలకు అంతెలుతీసుకొని కాలిక్యులేట్ చేసుకున్న తరువాత వీధిగా డైవర్ల స్వస్థాయోచించుకున్న తరువాత నాగార్జునసాగర్ సెకండ్ ఫేజు తీసుకోమన్నారు. కృష్ణా ఆయకట్టులో ఎప్పుడు సాగవు తుందంటే—మే, జూన్ లలో కాలవలలో నీరు వడలుతారు. కృష్ణా, గోదావరిలను పన్నెండు సబ్ బేసిన్స్ గా గుల్తాతి కమీషనువారు నిర్ణయించారు. ఫస్ట్ బేసిన్ కృష్ణాను ఎగువ కృష్ణా అన్నారు. అక్కడ వర్షపాతం ఎల్లాఉంటుందంటే—జనవరి, ఫిబ్రవరి 5 అంగుళాలు, మార్చి-మే 65, జూన్—సెప్టెంబరు 1286, అక్టోబరు-డిసెంబరు 157. మొత్తం 1508, ఏవరేజీ ఎంతంటే—1286 వున్నదానికి 656 వచ్చింది. ఆ బేసిన్ కు నీరు అప్పర్ కృష్ణానుంచి రావాలి. అప్పర్ కృష్ణా బేసినులో నీరు లేకుండా చేసినట్లయితే అక్కడవున్న పంటంతా పోతుంది. నీరివ్వవలసిన ఆవసరంలేదు కనుకనే మేం నీరిస్తాం అన్నారు వారు. మూడింటినీ మార్పుచేయాలన్నారు. గోదావరి సమస్య పెద్ద సమస్య కాదని ముందే చెప్పారు. గోదావరి నీరుమాత్రం ముట్టుకోవద్దు అన్నారు. మన ప్రభుత్వం, మన ఇంజనీర్లు మీరు మాకు యివ్వనక్కరలేదు. మా కాచ్ మెంటు పరియాలో 120 వరకు వాడుకుంటాం అంటే అంతవరకుకూడ ఒప్పుకోకుండా 66 యిస్తామన్నారు. ఇదివరకు శుక్రాచార్యులవలె అడ్డం కూర్చున్నవారు—సెంట్రలు గవర్న మెంటు యీ ప్రాజెక్టు తీసుకోండి, కన్స్ట్రక్షన్ ప్రారంభించండి, శ్రీకైలానికి క్లియరెన్సు యిస్తాము, పోచంపాడుకు క్లియరెన్సు యిస్తాము అన్నారు. రెండు సంవత్సరాలనుంచి బాధ పడుతున్నాము, ఇప్పుడు కొంచెం బ్రతికించారు. శ్రీకైలం 224 మొత్తంగా వర్క్ చేసుకోమని, నాగార్జునసాగర్ సెకండు ఫేజుకు ఒప్పుకోలేదు. ఇప్పుడు

నీరు ఎక్కడవుందనేదే సమస్య. పై వారు నీరువాడుకుంటారు. పై గా మదరాసుకు నీరివ్వాలి. లోయర్ బాటం వాటర్ యిచ్చి తీరాలన్నారు. ముగ్గురూ సంతకాలు చేశారు. మనవారు ఒప్పుకున్నారు, వారూ ఒప్పుకున్నారు. అద్దంకివారి ముద్ర వీపు తప్పినా భుజం తప్పదు. వారికి గోదావరినీరు యివ్వవలసిందే. గోదావరి మీద కట్టవలసిన నిర్మాణాలు, మనకున్న ఆశలు పోయాయి. అధికాహారోత్పత్తికి గోదావరి ప్రాంతం బెస్ట్ అని కేంద్ర ప్రభుత్వం చెప్పినదానిని తలక్రిందులుచేసి గోదావరి మీద మరోప్రాజెక్టు లేకుండా చేశారు. ఈ వేళవున్న ఆయకట్టుకు నీరు ఎక్కడ నుంచి యివ్వాలంటే—పోచంపాడునుంచి వాగార్జునసాగర్ కి యివ్వాలన్నారు. ఒక మాట చదువుతాను. ఇది గుల్లాతి రిపోర్టులో డై వర్షను అనేదానిక్రింద మూడవ పేరాలో వుంది. “The Nagarjunasagar project and Pochampad link : It

would appear that there would be hardly any surplus waters available in the Godavari at Pochampad after meeting the requirements of the area which can be irrigated from Godavari at and above Pochampad.” పోచంపాడు పైన నీరువచ్చేదిలేదు. లింకు సంగతి యిప్పుడు ఏమీ అనుకోవడంలేదు.

“As such, no other consideration has been given to this possible link canal at this stage. If it is found later, when sufficient data of river gaugings become available that some surplus waters are available at Pochampad, this link may be investigated, The total length of the link would be about 286 miles. For similar reasons, no further consideration has been given to Manjeera and Bhima diversion.”

ఇందులో నీరు ఎక్కడా కనబడదు. నీరులేదు. వస్తే యివ్వండి అంటున్నారు. మనం 800 వాడుకుంటే 300 కృష్ణ లోయర్ కెనాలులోవుంది. కె. సి. కెనాలు ఎక్స్ టెండు చేయాలని, తుంగభద్ర హైలెవెల్ ఛానలునుకూడ కరువుప్రాంతాలకు పంపించాలని నిర్ణయించుకున్నాము. ఆలోచనలు వున్నాయి. వాటిని ఆపడానికి వీలుందా? వీలులేదు. మీకు యిస్తామన్న 616 ను 264 చేశాము, అందులో తగ్గించు కొని రాజోల బండకు పెంచండి అంటున్నారు. పెంచక తప్పదు. అన్నిటినికూడ కట్ డౌన్ చేయవలసి వుంటుంది. దీనికి రెండుకారణాలున్నాయి. పౌత్ వెస్ట్ మాన్యుస్క్రిప్ట్ వచ్చే వర్షపాతం రాకుండా అరికట్టడానికి నిర్ణయించు కున్నారు. కనుక ఆ వర్షపునీరు కృష్ణలోనుంచిరాదు. ఈనాడు జూన్-జులై లలో వాటరు తీసుకొని కృష్ణ ఆయకట్టులో జరిగే ట్రాన్స్మిస్టాంటేషను కాశీ అయిపో తుంది. ఆ తరువాత, వచ్చే కృష్ణనీరుకూడ రాదు. గుల్లాతి కమిషను చెప్పింది. వీరుకూడ సూచించారు. పోచంపాడు నీరు వాగార్జునసాగరు రాదు కనుక సెకండ్ ఫేజు కన్సిడర్ చేసి కట్టుకోండి, అభ్యంతరంలేదు కాని యీవేళ కృష్ణలోవున్న నీటిని పోచంపాడు లింకురాదు కనుక యిచ్చంపల్లి, లేక సంగారెడ్డి లేకపోతే అల్పాక్ డై వర్షను తీసుకోండి, దానితోపాటు పోలవరంనుంచి డై వర్షను తీసుకోండి

అన్నారు. రెండూ కలిస్తే 211 ప్లస్ 99 — మొత్తం 310. టి. యం. సి. వాటరు అవుతుంది. ఇక్కడ 300 వాడుతున్నారు, కృష్ణలో వస్తుంది. అక్కడనుంచి 15 మదరాసుకు యివ్వండి, సరిపోతుంది అంటున్నారు. అయితే ఇన్నాళ్లనుంచి కలలు కంటున్న నెల్లూరుజిల్లా పనులుతుంది? కర్నూలుజిల్లా పనులుతుంది? గండికోట పనులుతుంది? ఇప్పుడు లయన్ షేర్ మైసూరుకు పోతున్నది. ఇంకా, మైసూరు ఎందుకు దీనిని అపోజ్ చేస్తున్నది? డైవర్ట్ చేసుకున్న దానికంటే ఫర్దర్ డైవర్షన్ అక్కరలేదు అన్నారు. ఆ రైడర్ తో మొత్తం బ్లోట్ అయిపోయింది. అందువల్ల మైసూరు అపోజ్ చేస్తున్నది. కోయినా ప్రాజెక్టుకు డైవర్షన్ ఆఫ్ వాటరు యిచ్చి, బొంబే సిటీని వెలిగించడమా లేదా అనేదివుంది. అక్కడ వెలుగు మనకు యిక్కడ చీకటి. అక్కడ ధనవంతులు వున్నారు, డబ్బు పెట్టుబడి పెట్టేవారున్నారు. వారంతా కలిసి మా సంగతి పమి చెబుతావు అంటే—ఆనాడైనా యీనాడైనా నెహ్రూ ప్రభుత్వమే కదా, నెహ్రూగారు ఎందుకు శ్రద్ధ తీసుకోవడంలేదు? ఇది బ్రిచ్ ఆఫ్ ట్రస్ట్ అనికూడ చెబుతున్నాను. ఇక్కడకు హాఫీజ్ మహమ్మద్ ఇబ్రహీం గారు వచ్చినప్పుడు గుల్తాతి కమిషను రిపోర్టు పబ్లిష్ చేయండి, ఒక నిర్ణయం యివ్వవద్దు అని చెప్పాము. మీ అందరికీ రిపోర్టు కాపీలు అందజేసి ఒపినియన్స్ తెలుసుకున్న తరువాత ప్రభుత్వం నిర్ణయం చేస్తుందని చెప్పారు. అనాడు ఆయన యిక్కడవుండగానే ప్రెస్ లో వస్తే వారు కాంట్రాడిక్ట్ చేస్తే తేలిపోతుందని ప్రెస్ లో యిచ్చాము. వారిక్కడనే వున్నారు, కాంట్రాడిక్ట్ చేయలేదు. మేము కాంట్రాడిక్ట్ చేయవలసిన అవసరంలేదు. అబద్ధం చెప్పవలసిన అవసరంకూడ మాకులేదు. ఇప్పుడు మనకు పూర్తిగా చెప్పకుండా చేశారు. ప్లేటును ఇందులో కన్సెల్ చేయలేదని క్లియరుగా చెప్పారు. 1960లో శాసనసభలో మనం చేసిన తీర్మానమును జ్ఞాపకం చేయడంకోసం ఒకసారి చదువుతాను.

“This Assembly views with deep concern the efforts that are being made by some neighbouring States for de novo allocation of Godavari and Krishna Waters. The original allocation was made after proper consideration of all aspects and interests by Planning Commission and the concerned Governments. Any material changes except that consequential to reorganisation of the States would seriously jeopardize the legitimate and rightful interests of the people of Andhra Pradesh. This Assembly therefore supports the stand taken by the Andhra Pradesh Government at the recent inter-State Conference on Krishna and Godavari waters, i. e. that the inter-States agreement of

1951 in respect of these waters must continue to be in operation as provided for in the agreement, subject only to the readjustments consequential on the territorial changes on account of the reorganisation of the States.

నేను ఇంకొక్కటి మనచేయవలసి ఉన్నది. మైసూరు ప్రభుత్వం ఎందుకు యధా ర్థాన్ని అర్థంచేసుకోలేదని అడుగుతున్నాను. నిజలింగప్పగారు డిసెంబరులో చెప్పిన సత్యాన్ని ఎందుకు మరచిపోతున్నారు? తమకు కావలసిన అప్పర్ కృష్ణాకు కొయినా ప్రాజెక్టుకు వివాదం వస్తే, అన్యాయం అవుతుంది. నీరు సముద్రంలోనికి పోస్తున్నారు అక్కరకురాకుండా అన్నమనిషి ఎందువల్ల మాట్లాడడంలేదు; ఎందువల్ల ఆంధ్రులు అన్యాయం చేస్తున్నారు, క్రింద అడ్డు కట్టాలంటున్నారు. దాని అంతటి ఫలితం చివరికి ఏమి అయ్యేట్లున్నదంటే — ఆంధ్రరాష్ట్రంలో నదులు అన్నీ ఉంటాయి; నీరు అక్కడ మిగులుతుంది; వట్టిపోయిన నదులు మనకు; నిరంతరం ప్రవహించే నీరు వారికి వస్తాయి. వారు ప్రధానమైన సిద్ధాంతాన్ని చెప్పారు. In such a case, the endeavour has to be to share available supplies for the greatest good of the greatest number ప్లానింగ్ కమిషన్ వారు scarcity areas ఎక్కడ ఉన్నాయో జాబితా పంపారు. ప్రభుత్వం వద్ద ఉన్నది. మనముందు చదివారు. వారు నిర్ణయించిన లెక్క ప్రకారం కరువు ప్రాంతాలు ఎట్లా ఉన్నాయో చెప్పి ముగిస్తాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 60% కరువు ప్రదేశం; జనాభా లెక్క ప్రకారం 50%. మైసూరులో 38% కరువు ప్రదేశం; జనాభా ప్రకారం 35%. మహారాష్ట్రలో 20% కరువు ప్రదేశం; జనాభా ప్రకారం 18%. నేను ఒక్కటే మనవిచేస్తున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో జనం ఎక్కువమంది సుఖం పొందితే భారత దేశంలో ఎక్కువమంది సుఖం పొందినట్లు కాదా? ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మనుష్యులు మనుష్యులు కారా? Greater good to greater number of people అంటే are we not in greater number? ఒకసారి ఒప్పుకున్న అగ్రిమెంటును ఈ విధంగా భగ్నంచేస్తే నేను అడుగుతున్నాను—పటాస్కర్ అవార్డును మేము ఎందుకు ఒప్పుకోవాలి? వాంఛా అవార్డును మేము ఎందుకు ఒప్పుకోవాలి? బళ్ళారి విషయం మేము ఎందుకు ఒప్పుకోవాలి? బస్తరు విషయం మేము ఎందుకు ఒప్పుకోవాలి? ఒరిస్సాలోని భాగాల విషయం మేము ఎందుకు ఒప్పుకోవాలి? మైసూరులోని కోలారు విషయం మేము ఎందుకు ఒప్పుకోవాలి? ఇక్కడ surplus గా ధాన్యం ఉంది. కాబట్టి ప్రక్క రాష్ట్రాలకు పంపించాలంటే మేము ఎందుకు పంపించాలి? ఆంధ్ర జనానీకం నిద్రపోయేవారు కారని, నిద్రపోదలచుకోలేదని చెబుతున్నాను. అవేశం ఉన్నది. ధర్మం చేస్తారా చేయండి. అధర్మం జరిగితే ఆంధ్రప్రజానీకం వెనక్కు తగ్గదు. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈనాడు అన్యాయం చేసినది. దానిని ఎదుర్కోదానికి ఆంధ్ర ప్రజానీకం సంసిద్ధం అవుతుంది. ఆ situation యుద్ధసమయంలో తీసుకు

రాకుండా ఉంటే మంచిది. నేడైనా కేంద్రప్రభుత్వం దానిని అని మూడవ ప్రదాశి కలో అనుకున్న ప్రాజెక్టులను అమలుచేస్తే బాగుంటుంది. లేకుంటే ఆంధ్రులు నిద్ర పోనీయరని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య (ఎఱ్ఱగొండపాలెం) : అధ్యక్షా, సగీజలాల సమస్య చాలా జటిలమైన సమస్య. ఇందులో legal, moral, equitable, considerations అన్నీ మిళితమై యున్నాయి. 1951 అగ్రిమెంటు legal అవునా, కాదా, రాష్ట్రములపై binding అవునా, కాదా అన్న విషయంపై గౌరవసభ్యులు విశ్వనాథంగారు చెప్పారు. ఇందులో moral element కూడా ఉందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. మొదట్లో కేంద్రప్రభుత్వం, తరువాత ప్లానింగ్ కమిషన్, తరువాత C.W.P.C. వారందరు ఉద్దేశించిన ప్రకారం అగ్రిమెంటు జరిగింది. దానిని గురించి మరల సక్రమంగా లేదని చెప్పడం సరిగాలేదు. Equitable consideration ఉంది. గుల్తాశీ కమిషన్ సందర్భంలో ఇదివరకు మద్రాసుకు నీరులేని సమస్య ఇప్పుడు వచ్చింది. మద్రాసునకు drinking water facility గురించి ప్రస్తావించి గుల్తాశీ కమిషన్ వారు 15 T.M.C. water వారికి ఇవ్వవచ్చును అన్నారంటే equitable consideration వల్లనే ఇస్తున్నాము. అందువల్ల legal గా మాత్రమే కాక moral గాను, equitable గాను కూడా ఈ సమస్యను consider చేయవలసి ఉంది. Briefly the advice of the Ministry of Law was that the agreement was legally wholly ineffective and unenforceable. This view was generally supported by the Attorney General of India who stated that the agreement must be treated as having become void; if it was not void, at least partially *ab initio*. ఆఖరు sentence చాలా విచిత్రంగా ఉంది. If it was not void, at least partially *ab initio*. *Ab initio* void అంటే illegal from the inception అని; పుట్టుకతోడనే illegal అని, ఎలా illegal అవుతుందో అర్థం కావడంలేదు. విశ్వనాథంగారు బోలెడు case law quote చేశారు. డాన్మ్యాట్, నైలు, అమెరికాలోని నదులు అన్నింటి గురించి చెప్పారు. వాటినిన్నింటిని గమనించినట్లయితే తప్పనిసరిగా void, atleast partially *ab initio* అని చెప్పడానికి వీలులేదు. ఆ విధంగానే చెప్పినప్పుడు మంత్రిగారు చేసిన స్టేటుమెంటుకు మాత్రం ఏవిధమైన sanctity ఉంటుందో, దానిని తిరుగదోడడానికి ఎందువల్ల వీలులేదో ఆలోచించవలసి ఉంటుంది. 1951 అగ్రిమెంటును ఎందుకు తిరుగదోడుతున్నారనేది ఆలోచిస్తే-1951 అగ్రిమెంటు తలక్రిందులై dependability of water కూడా తలక్రిందులై తేనే గుల్తాశీ కమిషన్ కు కావలసిన సాధనసంపత్తి సమకూరుతుంది. 58% నుంచి 75% వరకు dependability మారితేనే రెండువేల T.M.C. water ఉందని చెప్పడానికి దానిని తిరిగి వంచడానికి 1951 అగ్రిమెంటును ముందు ఫలి

క్రింగులు చేయాలి. ఆ ఉద్దేశంతోనే అటార్ని జనరల్ గారి సలహా తీసుకున్నారని అర్థం అవుతుంది. కాని 1951 అగ్రిమెంటు తలక్రిందులు కావడం ద్వారా ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని మెట్టప్రాంతాలకు చెబ్బ తగులుతుంది. నాగార్జునసాగర్ రెండవ phase లేకపోవడంతో చాలాకాలంగా అష్టకష్టాలతో కరువు కాటకాలతో బాధపడే కనిగిరి, పొదిలి, దర్శి, కందుకూరు ప్రాంతాలవారు కరువు కాటకాలకు గురి అవుతూనే ఉంటారు. రెండవ phase రావాలంటే 160 T. M. C. గోదావరి నీరు డైవర్ట్ ద్వారా కృష్ణలోనికి రావాలి. 160 T. M. C. నీరు డైవర్ట్ చేయాలంటే 80 కోట్లు ఖర్చు చేయాలి. అప్పుడైనా కష్టమైన పని. భోస్లాగారు చెప్పారు, అది divert చేయడం కష్టంతో కూడిన విషయమని చెప్పారు. అప్పుడు రెండవ phase జరుగదు, గోదావరిపైన అన్నీ కట్టుకోండి అని అంటున్నారు. మైసూరువారు, మధ్యప్రదేశ్ వారు, ఒరిస్సావారు అన్నీ కట్టుకుంటే 160 T. M. C. నీరు కృష్ణలోనికి ఎట్లా వస్తుందో, రెండవ phase ఎట్లా ప్రారంభం అవుతుందో తెలియదు. అంటే నాగార్జునసాగర్ రెండవ phase ఉండదు. రాయలసీమలో అత్యవసరమైన తుంగభద్రా హైలెవెల్ ఛానల్ ఉండదు; Low level channel లేకుండా పోతుంది. అంటే కర్నూలులోని మెట్టప్రాంతాలు యధాప్రకారంగా కరువు కాటకాలకు గురి కావలసిందే. అదేవిధంగా పోచంపాడు, శ్రీశైలం ప్రాజెక్టులు. నాగార్జున సాగర్ క్రింద 20 లక్షల ఎకరాల పొరుదలకు 236.6 T.M.C. ఇచ్చినప్పుడు, నాగార్జున సాగర్, శ్రీశైలం రెంటికీ కలిపి 264 T.M.C. ఆనడంలో ఏమి న్యాయం ఉందో అర్థం కావడంలేదు. అలాంటప్పుడు శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు చాలా కుదించబడుతుంది. అది ఉపయోగకారిగా ఉండదు. లేనప్పుడు, రాయలసీమలో విద్యుచ్ఛక్తితోనైనా వ్యవసాయం చేసుకుందామనుకునేవారు చాలా అవస్థ పడవలసి ఉంటుంది. మన రాష్ట్రానికి విద్యుచ్ఛక్తి కొరత బ్రహ్మాండంగా ఉంది. దానిని తీర్చడానికి ఇది ఉపయోగపడదు. 1951 అగ్రిమెంటు తలక్రిందులు చేయడంవల్ల ఆంధ్రప్రదేశ్ కు అన్యాయం జరుగుతుందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎ. వాసుదేవరావు (హుజూర్ నగర్) : అధ్యక్షా పోచంపాడు ప్రాజెక్టుకి యిప్పటికయినా సెంట్రలు గవర్నమెంటునుంచి పర్మిషను వచ్చినందుకు కొంత వరకు సంతోషకరమైన విషయము. అయినా మనకు 1951 ఒప్పందం ప్రకారం దాదాపు 200 T. M. C. నీళ్ళు రావలసి ఉన్నది. ఇప్పుడు మనకు 66 T. M. C. నే యివ్వడం చాల విచారకరమయిన విషయము. ఈ ప్రాజెక్టును మేజరు ప్రాజెక్టుగా రూపొందించితే తెలంగాణాలో ఆరు జిల్లాలలో 30 లక్షలు అదనంగా సాగుకు వస్తుంది. అప్పుడే వ్యవసాయకంగా వెనుక బడిన తెలంగాణా ప్రాంతం ముందంజ వేస్తుందని మనవి చేయుచున్నాను. మొదలే అగ్రిమెంటు ఉన్నప్పుడే మనం అసెంబ్లీలో 1951 ఒప్పందం ప్రకారం ఉంటున్నామంటున్నాము. పోచం

పాడు పాణ్డెక్కి 60 .T. M. C. చాలునని ముఖ్య మంత్రిగారు స్టేటుమెంటు యివ్వడం విచారకరం అనిపించింది. శ్రీకైలం పాణ్డెక్కి కొరకు పోచంపాడును బలిచేస్తున్నారేమో అనే అనుమానం కూడా ఉంది. అయితే శ్రీకైలం పాణ్డెక్కిని ఏదో విధముగా సాధించుకున్నాం. అదే విధముగా పట్టదలతో పోచంపాడు పాణ్డెక్కిని కూడా మేజరు ప్రాజెక్టుగా చేపట్టడానికి శ్రీ సుబ్బారెడ్డిగారు శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు కృషిచేస్తారని అశిస్తున్నాను. తరువాత, పోచంపాడు పాణ్డెక్కిని మీడియం ప్రాజెక్టుగా చేపట్టడానికి మూడవస్థానులో నాలుగు కోట్లు కేటాయించబడినది. దాని ఖర్చు అంచనా 15.25 కోట్లు ఉన్నది. కాబట్టి తక్కిన 11.25 కోట్లు ఏ యితర పద్ధతి నుంచయినా తీసుకొని మూడవ స్థాను లోనే పూర్తిచేసి నాలుగవ అయిదవస్థానులలో పోచంపాడు మేజరు, ప్రాజెక్టుల కోసం ప్రయత్నం చేసి యికముందు గుల్తాతీ కమిషనుతోను కేంద్ర ప్రభుత్వంతో సంప్రదిపులు జరపడం దృష్టిలో ఉంచుకోవాలని కోరుతూ ముగిస్తున్నాను.

శ్రీ కె. పున్నయ్య (పొందూరు): అధ్యక్షా ఇది ప్రధానమైన సమస్య అని మనకు అందరికీ తెలిసిన విషయమే, ఇందులో ప్రతి ఒక్కరూ రాష్ట్రీక కలిగిన వారే. ఉపన్యాసములు ఒక వేళ చప్పగా ఉన్నంత మాత్రాన రాష్ట్రీక లేని వారము, గట్టిగా ఉన్నంత మాత్రాన రాష్ట్రీక ఉందని అపోహ మాత్రం ఉండరాదు. అయినా చాల ప్రాముఖ్యమయిన సమస్యలు కాబట్టి అన్ని విషయాలను గూర్చి కూడా మనం ఆలోచనచేసి ఒక విధమయిన మార్గం చూపెట్టవలసిన బాధ్యత ఉందని మరచిపోకూడదు. ముఖ్యంగా ఒక అభిప్రాయం ఉంది. ప్రభుత్వమువారు యిదివరకే ఒక నిర్ణయం చేసిన తరువాత మరల యీ విధముగా మాట్లాడినందువల్ల దీని ఉపయోగం యేమిటనే అభిప్రాయం సాధారణముగా కనపడుతూ ఉంటుంది. అయితే దానికే మైమారు రాష్ట్రీకము వారు, మహా రాష్ట్రీకము వారు నిన్నటి పేరులో స్పష్టముగా తెలియ పరచడం జరిగినది. వారు గట్టిగా బ్రహ్మాండంగా గోలచేసి ఆందోళన చేస్తూంటే చివరకి కేంద్ర ప్రభుత్వం కూడా మరల యీ విషయాన్ని రివైజు చేసుకొనడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఎన్నోవిధాలుగా కృషిచేస్తామనడం. beneficiaries అయిన వారే ఆ విధముగా కోరుతూ ఉంటే అధికమయిన ఆలోచన పెట్టుకున్నప్పుడు మనం మాత్రం ఎందుకు గట్టిఅయిన అభిప్రాయం తెలియ పరచకూడదు. నరియైన ఆలోచన ఉంది, అందుచేత సమంజసమయిన న్యాయ బద్ధమయిన reasonable గా ఉన్న డిమాండ్సును కోరడంలో సందేహం లేదు. తప్పకుండా కోరవలసినదే. అయితే అయిదవ షేజీతో మినిస్టరు గారి స్టేటుమెంటుకి సంబంధించిన పుస్తకంలో అయిదు సూక్ష్మాల కార్యక్రమం.

నివేదించి ఉన్నారు. అందుచేత ప్రధానముగా ఆలోచించ వలసినది ఇందులో a, b, c, d, e, అనే సూక్తాలున్నాయి. ఏవయినా కూడా వాటిని అనుసరించి కాదనో అవుననో అంచేసరిపోతుందని నా అభిప్రాయం (c) ఉంది. "Projects already started and those contemplated in the immediate future should go forward with necessary safe margins and stipulations so as to protect the reasonable interests of all the States concerned. అని స్పష్టముగా తెలియజేశారు. కాబట్టి ప్రస్తుతం ఆలోచనలో ఉన్న ప్రాజెక్టులు, ప్రారంభించబడిన ప్రాజెక్టుల విషయంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం కూడా ఆటంక పరచడం లేదు. గుల్తాతీ కమీషను ఆటంక పరచడం లేదని స్పష్టంగా కనబడు తుంది. ఈ విషయానికి సంతోషపడినప్పుడు ఎందుకు సంతోషపడరాదని నా అభి ప్రాయము. ఈ విధముగా carry on అవుతున్న ప్రాజెక్టులు ఆపనక్కరలేదు. execute చేయవచ్చు ప్రాసీడ్ కావచ్చు అనే స్పష్టమయినరీతిక మెం దెవన్ను పట్ల అయినా సంతోషం తెలియపరచవలసిన అవసరం ఉంది కదా. ఆ విధముగా కాబట్టే మేము సంతోష పడుతున్నాం అని ఆ భాగానికి సంబంధించినంత వరకు ముఖ్య మంత్రిగారు చెప్పినప్పుడు దానిలో అపోహపడవలసిన అవసరం ఏముంది. దానికి శ్రీమత్ బా. రెడ్డిగారు చెప్పిన స్టేటుమెంటు differ అనే అభిప్రాయం ఎందుకు తీసుకోవాలి? ఆ భాగానికి సంబంధించినంత వరకు మనం confine అవాలి restrict అవాలి. సంతోషమే. ప్రతిపక్షాల్లో ఎడిటోరియల్స్ లో దీని గురించి సంతృప్తి వెల్లిబుచ్చడం జరిగినది, ఆంధ్ర ప్రభ, ఇండియన్ ఎక్స్ ప్రెస్, ఆంధ్రప్రభ, దక్కను క్రానికల్, ఏ పేపరును తీసుకున్నా ప్రముఖమయిన ప్రజాభిప్రాయాన్ని తెలియజేస్తున్న ప్రతి ప్రతికా సమర్థిస్తున్నది. సంతోషపడుతున్నది. ఒకవేళ మేము సంతోషపడినప్పుడు, ఇది బాగానే ఉందని తెలియజేసినప్పుడు రాష్ట్ర భక్తి లేదనో దేశభక్తి లేదనో అసోహపడడం మాత్రం సమంజసం కాదు. అటువంటి అభిప్రాయం రాకూడదని మిత్రులకు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ప్రధానంగా 1951 సంవత్సరపు అగ్రిమెంటును రివైజు చేయవలసిన అవసరం ఏమిటి, reopen చేయవలసిన అవసరం ఎందుకనేది controversial issue గా ఉంది. వారు చెప్పినవి చాల కారణాలు తెలియజేశారు రెండవ పేజీలో నాలుగవ పేజీలో వారికి సంబంధించిన కారణాలు తెలియ జేశారు. ఎంత వరకు విలువ ఇవ్వాలనేది ఇరిగేషను కాణా మూత్యులు చెప్పి ఉన్నారు, "1951 అగ్రిమెంటుకి మేము కట్టుబడి ఉన్నాం adhere అయి ఉన్నాం" అని స్పష్టముగా స్టేటుమెంటు చేసినప్పుడు దానికి కూడా విపరీత మయిన అర్థాలు తీయవలసిన అవసరం లేదు, కేంద్ర మంత్రి యిచ్చిన కారణాలు సమంజసమై యినవికావున లామినిస్టరు ఎగ్జామినేషన్ Attorney General దానిని బలపరచారని తెలియపరచారు. ఎందుకు reopen చేస్తున్నారంటే దానికి అది కారణం తెలియజేశారు. మనకూ లీగల్ డిపార్టుమెంటు ఉంది. Advocate-

General ఉన్నారు. 1951 అగ్రిమెంటుకి కట్టుబడి ఉండాలని మన టీగలు డిపార్టుమెంటు Advocate General అభిప్రాయాన్ని బలపరుస్తూ ఉంటే కేంద్ర ప్రభుత్వ టీగలు డిపార్టుమెంటు. Attorney general అదివనికి రాదు, Unenforcable అని వారు చెబుతూ ఉంటే ఏది సమంజసమయిన, చట్ట సమ్మతమయిన ఆలోచన అనడానికి అవకాశం ఉంది. దానిని నిర్ణయించవలసిన వారు Advocate General గాని Attorney General గాని కాదు. సుప్రీంకోర్టువారు పరీక్షలన చేయవలసివున్నది సుప్రీం కోర్టు వారి అభిప్రాయం తుది నిర్ణయమని భావించడానికి అవకాశం ఉంది, ప్రభుత్వాలు చేసిన నిర్ణయం తుది నిర్ణయమని భావించడానికి పీలులేదు. Legal matters సందర్భంలో కాబట్టి Attorney General సపోర్టు చేసినంత మాత్రాన అది Law అయిపోయిందని అనుకొనడానికి పీలులేదు Advocate-General opinion తెలియజేసినప్పటికీ అది విరుద్ధమయినదని ఖచ్చితముగా తీసుకొనడానికి అవకాశంలేదు. కాబట్టి Supreme court decision మనం అందరము అంగీకరించవలసినది. సుప్రీం కోర్టుకి refer చేస్తే జాగుంటుందని, ఆ విధముగా చక్కకుండా ప్రభుత్వానికి తెలియజేయవలసిన అవసరం ఉంటే ఉండవచ్చు, అవసరాన్ని బట్టి. అయితే 1951 అగ్రిమెంటు వుంది. 51లో తెలియజేసిన ప్రాజెక్టులు, Contemplate చేయబడిన ప్రాజెక్టులు గుల్తాతీ కమీషన్ రిపోర్టులో defer చేయడము లేదు. ఆటంక పరచడములేదు. 51 ఒడంబడికలో ఏ ప్రాజెక్టులు take up చేసి వున్న మో వాటన్నింటిని ఆటంకపరచ వలసిన అవసరములేదు, సంపూర్ణముగా కొనసాగించబడవచ్చునని గుల్తాతీ కమీషను చెప్పినపుడు, కేంద్ర ప్రభుత్వము అంగీకరించినపుడు 51 అగ్రిమెంటుకు వ్యతిరేక సిద్ధాంతము ఏమీ వున్నదో ఊహించాలని మిత్రులకు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుగాని, శ్రీకైలం ప్రాజెక్టుగాని, పోచంపాడు ప్రాజెక్టుగాని 1951 ఒడంబడికలో contemplate చేయబడినవే. అంతకంటే ఏమైన ప్రాజెక్టులు వుంటే వాటిని carry on చేయవచ్చునని వున్నదే ఇవన్నీ 1976 కి పూర్తి కావచ్చును. 1976 లో revive చేసుకోవడానికి అవకాశము వున్నప్పుడు, ఇప్పుడు నష్టము కలుగకపోయినపుడు వాటిని—legal aspectని విడిచి పెట్టండి—ఎందుకు అంగీకరించ కూడదని అడుగుతున్నాను. 6 వ పేజీలో ఏమీ చెబుతున్నారో చూడండి. 5 వ ప్రణాళిక ఆఖరికి మైసూరు 800 T.M.C. కన్న, 400 T.M.C. మహారాష్ట్ర కన్న, ఆంధ్రప్రదేశ్. 800 T.M.C. కన్న ఉపయోగించలేరని తెలియజేసినపుడు, లేక ఒకవేళ మనము అంతకన్న ఎక్కువ ఉపయోగించగల స్థితిలో వున్నామా అనేది చూడాలి. 800 T.M.C. కన్న ఎక్కువ ఉపయోగించగలము అని ఒక technical opinion కావాలి. అది మన ఇంజనీర్లు చెప్పవలసిన అవసరము వుంది. ఎక్కువ ఖర్చు చేయగలము అనే స్థితి వుంటే అది వేరు కరిస్థితి. అంతకంటే ఎక్కువ ఉపయోగించలేని పరిస్థితి వున్నపుడు 1951 ఒడంబడిక 1976

నాటికి పూర్తి అయిపోతున్నప్పుడు మనకు పెద్ద నష్టము కనిపించడము లేదే. నేను legal aspect మీద మాట్లాడడములేదు. Facts తీసుకోవలసిన అవసరము వుంది.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : అధికారి, మన Present requirement 988 యూనిట్లు. కాని వారు యిచ్చినది 800 యూనిట్లు అని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ కె. పున్నయ్య : 800 T.M.C. కన్న ఎక్కువ ఉపయోగించలేదని experts చెబుతున్నారు, అంతకన్న ఎక్కువ ఉపయోగించగలమనేది ఎక్కడవుంది. దానికి technical opinion తీసుకోవాలి. పేజీ (3) పేరా (8) లో చాల ముఖ్యమైన విషయము పొందుపరచబడి వుంది. The commission Came to the conclusion that the data as from 1936 were also based on incorrect formulae and co-efficients and that the magnitude of the error was not easy to determine." అని స్పష్టముగా చెప్పారు. ఆ గట్టి అభిప్రాయాన్ని కాదనేదానికి legislators' capacity ఏమిటో నా కర్దము కావడములేదు. ఇది in correct formula అని చెబుతున్నారు. కాని అది correct formula అన్నప్పుడు మన stand వేరుగా వుంటుంది. ఒక వేళ ఈ భాగము అంగీకరించినప్పుడు మనము తీసుకోవలసిన ఆలోచనలు వేరుగా వుంటాయని ఈ సందర్భములో చెప్పవలసి వుంది. Master plan అవసరముకూడ వారు స్పష్టముగా తెలియచేశారు. అది ఒక రాష్ట్రానికి సంబంధించిన సమస్య కాదు. కొన్ని రాష్ట్రాలకు సంబంధించిన సమస్య అయినప్పుడు కొంచెము జాగ్రత్తగా ఆలోచన చేయవలసిన అవసరము వుంది. నీటి వ్యవహారాలను నిర్వహించాలనే సిద్ధాంతముపైన master plan తయారు చేస్తున్నప్పుడు దానిని ఎందుకు అంగీకరించ కూడదో జాగ్రత్తగా ఆలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను. వారు పైన వున్నారు. మనము ఇక్కడ వున్నాము. Dangerous, undesirable attitude వారు తీసుకొని గట్టిగా నిర్వహించడానికి పూనుకొన్నప్పుడు మన పరిస్థితి ఎలావుంటుంది అనేది ఆలోచించవలసిన అవసరం వుంది. ఇది ఒక రాష్ట్రము, ఇంకొక రాష్ట్రము పరస్పర సంబంధాలపైన ఆధారపడి వుంది. వివరీత ధోరణితో వెళ్లడము మంచిదికాదు. ఆంధ్రులు కూడ మహారాష్ట్రలకు కన్న మైసూరు వారికన్న ఆందోళన లేవదీయవలసిన పరిస్థితి వస్తే తక్కువ వారుకాదు కాబట్టి అన్నివిధాల ఆలోచనచేసి ఆంధ్రులు తీసుకొన్న చర్య సమంజసముగా ఉంది అనే రీతిగా వ్యవహరించాలని మనవిచేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) : అధ్యక్షా, రెండురోజులుగా జరుగుతున్న చర్యకు ఇప్పుడు మంత్రిగారు సమాధానము ప్రభుత్వము తరపున ఇవ్వబోతున్నారు. ఇప్పటికీ

చర్చజరిగినంతవరకుచూస్తే ఒక అభిప్రాయము స్పష్టముగా వ్యక్తమైనది. పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లుగారు, వెల్లంకి విశ్వేశ్వరరావుగారు, విశ్వనాథంగారు, వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్యగారు, భట్టం శ్రీరామమూర్తిగారు, లుకలాపు లక్ష్మణదాసు గారు, డా॥ చలపతిరావు మొదలైన వారంతా మాట్లాడినారు. 1951 ఒడంబడికను తిరగతోడే ప్రయత్నము చేస్తే దేశములో విపరీతమైన పరిస్థితులకు నాంది ప్రధాన చేసిన వారపుతారని, కనుక జాగ్రత్తగా ఆలోచించాలని అభిప్రాయాన్నే వ్యక్తము చేయడము జరిగింది. మరొక అభిప్రాయము ఒకరిద్దరు సభ్యులు చెప్పకపోలేదు. ఇచ్చినది వుచ్చుకొందాము. రావలసినది అడుగుదాము అని అన్నారు. ఇచ్చినదే తీసుకొని పోతూవుంటే అడిగితే ఇస్తారా? కేంద్ర ప్రభుత్వము పెద్ద మనిషిగా వుండి చేసుకొన్న ఒడంబడికనే తిరుగతోడుతూవుంటే ఇంకా మనము అడుగుదాము, తెచ్చుకొందాము అని ఆశించడము పొరపాటు. దీనిపైన ఒకటే వైఖరి తీసుకోవాలని నా అభిప్రాయము. కేంద్రమంత్రి ఇచ్చినది. అవార్డు, ఇంటెరిమ్ అవార్డు, అడ్ హాక్ ఎలోకేషనా (allocation) అనేవి ఈ చర్చల్లో వస్తున్నది. వారు మొన్న చేసిన ఉపన్యాసముచూస్తే ఈ మూడింటిలో ఏదికాదని. దానికిపున్న validity statement యొక్క validity మాత్రమే అని తెలుస్తున్నది. ఎవరయినా ఆందోళన చేస్తే దీనిని కూడ మారుస్తారుట. అలాంటి పరిస్థితులలో కేంద్రము ఇవాళ దేశముయొక్క ప్రయోజనాలు, జాతి ఐక్యత, రాష్ట్రాలమధ్య వివాదాలను రెచ్చ కొట్టకూడదు. అనేవి వాస్తవముగా సాధించడానికి ఉపయోగపడుతుందా అంటే కాదని దేశ ఐక్యత కోసము అలాంటి వైఖరి తీసుకోవడము లేదని గట్టిగా చెప్ప వలసిన అవసరము వుంది. అది మన House యొక్క అభిప్రాయంగా స్పష్టం చేయ వలసిన అవసరం వుంది. కేంద్రమంత్రి తమ statement ఆఖరున The rivers should be the backbone of our unity, integrity and strength అన్నారు. వారు ఈ మధ్య పర్యటన చేసినప్పుడు వివిధ రాష్ట్రమంత్రులను కలుసుకొన్నప్పుడు దీర్ఘ కాలంగా తగాదాకు కారణమైన ఈ సమస్యను అందరు మంత్రులు సామరస్యంగా త్వరగా పరిష్కరించు కోవటము మంచిదని నెలవిచ్చారు. కాని అలాంటి పరిష్కారానికి కేంద్రం పూనుకోక భాద్యత వహించటంలేదని వైగా ప్రాంతీయ దురహంకారాన్ని రెచ్చగొట్టే వైఖరిలోనే దీనిని తీసుకవచ్చారని, దీనిపై చేస్తున్న statements కూడా దానికే దారి తీసున్నాయని మనం దృష్టితో పుంచుకోవాలి. నదీజలాల విషయంలో optimum utilization of water జరగాలని, maximum benefit మొత్తం దేశం పొందాలని ఈ రెండు సూత్రాలనుపెట్టి వాటిమీద Priorities నిర్ణయించారు. Prioritiesలో మొట్టమొదటగా drinking watersకు పౌకర్యం కల్పించాలని, రెండవది combined projects (electric and irrigation) కావాలని, మూడవది irrigation projects అని, నాల్గవది power projects అని

సూక్ష్మీకరణచేసి మొత్తం దేశంయొక్క ప్రయోజనాలు కాపాడాలనే విషయంలో చెప్పిన సూత్రాలను గుర్తాతి కమీషన్ కాని, కేంద్ర ప్రభుత్వంకాని పాటించలేదని స్పష్టంగా తెలుస్తున్నది. ఇదివరకు చేసుకొన్న ఎగ్రిమెంటును కాదని త్రోసిపుచ్చటానికి అవకాశం ఇవ్వటం కేంద్రప్రభుత్వం చేసిన మొదటివని. అసలు ఎందుకు 1951 ఎగ్రిమెంటు వచ్చిందంటే To make an assessment of the relative merits of the projects proposed for inclusion in the second part of the First Five Year Plan. ఆ basis మీద వివిధ రాష్ట్రాలకు నీరుఇచ్చి ఆ నీరువున్న మేరకు మీరు ప్రాజెక్టులు కట్టుకోవటానికి proceed కండి అని చెబితే మనం నాగార్జునసాగర్ ఒకటి ప్రాజెక్టుగా అనుకొని తీసికొన్నాము. శ్రీకృష్ణం ప్రాజెక్టుకోసం పథకం వేసుకొని వున్నాము. పోచంపాడు విషయంలో అదే ఆందోళన పొందుతున్నాము. ఇతర ప్రాజెక్టుల విషయంలో చాలా ప్రయత్నాలు చేసుకొంటూ ఎప్పుడు కట్టుకొందామా అని ఆందోళన చెందుతున్నాము. అటువంటి వాటిని reorganization of States జరిగింది కాబట్టి మార్చాలి అన్నారు. దానిని కూడా 1951 ఒడంబడికను తిరిగి తోడకుండా దానిని గౌరవించి, మన్నించి అవసరమైతే కొంచెం సర్దుబాటు చేసుకొందామని చెప్పాము. ఒక allocationను నిర్ణయించుకొని ఆ మేరకు మనం proceed అవుతుంటే దానికి అభ్యంతరం కల్పించటానికి కారణాలను గుర్తాతి కమీషన్ తీసుకు వచ్చింది. ఎడిక్వైట్ అండ్ రిలయబిల్ డేటా లేదని బడిపంతులు పిల్లల పరీక్ష చేపరు దిద్ది మార్కులు వేసినట్లుగా వరుసగా రి పాయింట్లు వ్రాసింది. అవి

1. No information is available about evapo-transpiration in this region.
2. There has so far been no planned and systematic observation of discharges on either the Krishna or the Godavari river systems and the position with regard to sediment data is worse.
3. It is unfortunate that no attempt has so far been made to undertake regular discharge observations at the sites of proposed projects.
4. No systematic ground surveys of the Krishna and Godavari basins appear to have been carried out so far,

5. No information is available regarding the amount of water diverted by small tanks and diversions.
6. The position regarding statistics for tanks is far from satisfactory.
7. No discharge data are, however, available for these drains.
8. There is no system of maintaining operation statistics of canals and distributaries as a permanent record.

ఏ నీ లే వ ట. ఏ దై నా చేయదలచుకొంటే దానిలో ఇచ్చిన సూచనల మేరకు మరొక రూపంలోనైనా solution ఇచ్చి వుండవలసింది కాని ఇలా మాత్రం చేయక ఇక వాటిని నిర్ణయించినది న్యాయసమ్మతమైన పరిష్కారంకాదని అభిప్రాయ పడుతున్నాము. ఇప్పుడు కొన్నిటికి క్లియరెన్స్ ఇచ్చారు. కట్టుకొనేవి కట్టుకొనటానికి ఏ రాష్ట్రానికి అభ్యంతరంలేదు. నాగార్జునసాగర్ సెకండ్ ఫేజ్ కు క్లియరెన్స్ వున్నదా లేక futureకు defer చేశారా అంటే defer చేశారు. పోచం పాడు ప్రాజెక్టును మనం ఆశించినంతే కాకుండా దానిలో T. M. C. of water తగ్గించి 4 లక్షల ఎకరాలకు మాత్రమే ఇచ్చారు. అందువల్ల 16 లక్షల ఎకరాలను సాగుచేసుకొనటానికి అవకాశం లేదని స్పష్టం అవుతున్నది. తుంగభద్ర మొత్తం పూర్తి అవుతుందా అంటే ఒక భాగం మేరకే defer చేశారు. కృష్ణాబ్యారేజ్ కట్టుకోవటంవల్ల లక్ష అడుగులవరకు అదనంగా వచ్చేదానిలో అదనంగా సాగుచేసుకోవచ్చుననుకొంటే ఆ నీటిని calculate చేయకుండా గోదావరినుండి కృష్ణకు డైవర్షన్ చేయాలి అన్నారు. మరి విశాఖపట్టణం జిల్లాగతి ఏమికావాలి? మొత్తం వాటన్నింటికీ clarification ఇవ్వాలి. తుంగభద్రలో వున్న waterలో మైసూరు డిపయోగించుకొనేది మన భాగంలో లెక్కవస్తుందా లేక వారి భాగంలో లెక్కకు వస్తుందో clarify చేయాలి. ఇలాంటివన్నీ ఇలావుండగా మహారాష్ట్రకు సంబంధించి Provided they do not involve any further westward diversion of water అని చెప్పారు. 87½ T.M.C. water అనుకొంటే చెప్పకుండా 127 T.M.C. water లాక్కుపోయారు. మళ్ళీ 1976లో కావలసింది ఇస్తాం అని score ఇస్తామన్నారు. Master planలో వాటికి అవకాశం చూచిస్తామన్నారు. మహారాష్ట్ర 859 మెగా వాట్స్ విద్యుత్తువాడు కొంటుంది. మనం వాడుకొనేది కష్టపడినా 90 మెగా వాట్లని గుర్తుపెట్టుకోవాలి. ఏ క్లియరెన్స్ లేకుండా వారు కట్టుకొన్నవన్నీ కట్టుకొన్న తరువాత ఇవాళ ఈ statement చేయటం బాధ్యతతో చేసిందికాదు. ఇది

ేంద్రం మనకు చేసిన అన్యాయమని దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. దేశంలో పంటలు ఎక్కువ పండించాలి. విదేశీ మారక ద్రవ్యాన్ని save చేసుకోవాలనేది మన దృక్పథం అయినప్పుడు మన రాష్ట్రంలోని ప్రాజెక్టులవల్ల ఎక్కువ భూమి సాగవుతుందని అనేకసార్లు చెప్పాము. మనం ఇచ్చిన మెమోరాండంలలో తెలిపాము. ప్రత్యేకంగా మన రాష్ట్రంలోని ప్రాజెక్టులద్వారా దేశమొత్తంమీద ఆహార ధాన్యాల విషయంలో ఫారిన్ ఎక్స్‌పోర్ట్ save చేసుకోవటానికి ఉపయోగపడుతుందని ఎన్నిసార్లు చెప్పినా overall national consideration కాకుండా పార్షియల్ గా ఇచ్చిన తీర్పుగా మనం దృష్టిలో పెట్టుకోవాల్సిన అవసరం వుంది. ఆంధ్రకు అన్యాయం జరిగిందన్న విషయం దృష్టిలో వుంచుకోవాల్సిన అవసరం వుంది. ఈ సందర్భంలో కొన్ని సూచనలు చేస్తూ డిపెండబిలిటి 75% అన్నారు. ఇప్పుడున్న డేటా సరికాదు మళ్ళీ దానిని పరిశీలనచేసి డేటా సరిగా తీసికోవాలని చెప్పారు. గోదావరినుండి కృష్ణకు నీరు మళ్ళించటంలో పేజీ బిరిటికూడా ఆలోచించాలన్నారు. పేజీబిరిటిలేనన్న విషయాన్ని మన ఇంజనీర్లు చెప్పారు. అయినా చూడాలన్నారు. పీటన్నింటిలోపాటు 1976లో మళ్ళీ review చేసుకొనటానికి అవకాశం వుందన్నారు. చెప్పినదానిని ఆలోచించటానికి అవకాశం లేకుండా వెంటనే తీర్పుఇచ్చి, ఆ తీర్పును ఆమోదించమని మనకు వున్న ప్రాజెక్టులను తగ్గించి, కుదించి ఇతర రాష్ట్రాలకు పెంచే అవకాశం ఇవ్వటం న్యాయసమ్మతం కాదు మనకు 1951 ఒడంబడిక ప్రకారం ఇచ్చిననీరు ఇచ్చి ఏడాదిలో నిర్మించుకొనే ప్రాజెక్టులకు క్లియరెన్స్ ఇచ్చి తరువాత 1976లో అదనపునీరు ఏదైనా వుంటే అప్పుడు ఇవ్వటానికి అవకాశం వుంటుందికాని ఇప్పుడు ఇలా చేయటం చాలా అన్యాయమని గుర్తించాలి.

(Mr. Speaker in the Chair.)

ఆంధ్రప్రదేశ్ కు 953 T.M.C. ల నుండి 800 తగ్గించారు. అనగా 58% నుండి 44.5% కు తగ్గించారు. Mysore కు 425 T.M.C. ల నుండి 800 లకు పెంచారు. అనగా 27% నుండి 23½% పెంచారు. మహారాష్ట్రకు 283 T.M.C. నుండి 400 చేశారు. అనగా 16% నుండి 22½% కు పెంచారు. ఈ విధంగా 1951 ఒప్పందాన్ని తారుమారుచేసి ఆంధ్రకు అన్యాయం, అక్రమం చేశారు. మనలో కొందరు యిక్కడ ఉద్రేకపడరాదని సలహాలు యివ్వవచ్చు. కాని మహారాష్ట్రలోను, మైసూరులోనూ ఉద్రేకాలు పెరిగిపోతున్నాయి. ఈ సమస్యలో నైహూగారి arbitration పనికిరాడంటున్నారు. పట్నాయక్ అనే సభ్యుడు పార్లమెంటులో మాట్లాడుతూ ఈ విషయం చవాన్ గారికి వదలాలన్నారు. మైసూరు సభ్యుడు పార్లమెంటులో కండ్లనీరు పెట్టుకున్నారు. చవాన్ గారు 1961 లోనే మహారాష్ట్ర ప్రాంతంలోని ప్రజలు ఆకలితో చమ్లావుంటే వారి కడుపులు కొట్టి ఆంధ్రకు నీరు

పోనిస్తామా ! అన్నారు. ఈవేళ మరల చవాన్ గారు, మైసూరు ముఖ్యమంత్రి గారూ అలాంటి ప్రకటనలే చేస్తున్నారు. ఇదంతా కేవలం పదవీ వ్యామోహం తోనే చేస్తున్న పని, ఈమధ్య ఒక రచయిత గజానికి ఒక గాంధారికొడుకు గాంధీ గారి దేశంలో అని అన్నారు. ఎవరి స్వలాభంకోసం వారుచేస్తూ ప్రజలను వెంట వేసుకొని చవానిష్టు స్లోగన్స్ ఇచ్చి రెచ్చగొడుతున్నారు. మనం ఉద్రేకపడినా పడకపోయినా మన న్యాయమైన హక్కులను నిలబెట్టుకోవడానికి మనం తప్ప కుండా కృషిచేయాలి. ఆమధ్య కేంద్రమంత్రులు లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి, S. K. పాటిల్. అహం అహ్మద్ ఇబ్రహీంగార్లు మన రాష్ట్రానికి వచ్చి తీయని కబుర్లు చెప్పారు. మాలిన్యం మనస్సులో వున్నా మల్లెపువ్వులాగా నవ్వుమని బడ్జెట్ సమా వేశాలను ప్రారంభిస్తూ నేను చెప్పాను. ఆనాడు కేంద్రమంత్రులలో మల్లెపువ్వు లాంటి నవ్వు కనిపించింది. కాని ఈనాడు వారి Statementsలో మనస్సులోవున్న మాలిన్యం అంతా బాగా కనబడింది. కాబట్టి ఈ సభయొక్క అభిప్రాయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రభుత్వ అభిప్రాయం అందుకు అనుగుణంగా చేసుకొని 1951 ఒడంబడికను మన్నించునట్లు ఆంధ్రదేశానికి అన్యాయం చేయకుండాను చూడాలి, ఇప్పుడు వేసుకున్న data తపో రైట్ లేక 88% dependability, 75% dependability, వీటినిన్నింటినిగురించి పరిశీలించినతరువాత 1976 లో నీటి diversion possibility లేక feasibility ఆర్థిక వనరులు గురించి ఆలోచించవచ్చు. అంత వరకు 1951 ఒడంబడికను మన్నించమని మన House యొక్క అభిప్రాయంగానూ, ప్రభుత్వంయొక్క అభిప్రాయంగానూ కేంద్రానికి తెలియచెయ్యాలి. అంతేకాని యిబ్బంది ఏదో వుచ్చుకుందాము, ఉద్రేకాలు కూడదు అని సలహాయివ్వడం సబబు కాదు. కాబట్టి ఒక ఏకగ్రీవమైన నిర్ణయం తీసుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : ఇందులో River Boards సమస్య ఉన్నది. అది పూర్తిగానిదే మనం ఏ హక్కును సాధించలేని స్థితి వస్తుంది. నేను ఆ విషయం గురించి చెప్పటం మరచిపోయాను. ఇప్పుడు మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

శ్రీ ఏ. సి. సుబ్బారెడ్డి : అధ్యక్షా, సభ్యులందరూ గుల్తాశీ కమిషన్ రిపోర్టు వల్ల కేంద్రప్రభుత్వ ప్రతిపాదనలవల్ల ఆంధ్రకు అన్యాయం జరిగిందని ఆ సభాన్ని భర్తీ చేసుకొనుటకు ప్రయత్నించాలని చెప్పారు. ప్రతి ఆంధ్రుని అభిప్రాయంకూడా అదే. 1951 ఒప్పందం ప్రకారం మనకు రావలసిన 953 T.M.C. నీటిని పోగొట్టు కొని తద్వారా దేశానికి నష్టం తీసుకురావాలని ఎవరికీ యిష్టంలేదు. అంతేగాక 1951 ఒప్పందం ప్రకారం మనకు రావలసిన వాటా నీటి వినియోగంకొరకు స్కీములు వేసుకుంటూ పోయాయి. కాని మహారాష్ట్ర, మైసూరులు దీని విషయంలో శ్రద్ధవహించక పరిశ్రమలను అభివృద్ధి చేసుకుంటూ పోయాయి. ఇప్పుడు

190 T.M.C. నీటిని మనకు తగ్గించినందువల్ల మనం వేసుకున్న ప్లానులు కుంటుపడి పోతవి. కాబట్టి మన అంచనాల ప్రకారం మనకు నీరు రావలసిందే. నా అభిప్రాయం ఏమిటో demands సమయంలోనే చెప్పాను. అంతకంటే ఘాటుగా చెప్పటం మంచిది కాదేమో. వైగా నా అభిప్రాయం ఏమిటో మీకు తెలుసు. 86 dependability పైన మనకు యిచ్చిన నీటినిబట్టి మనం అంచనాలు వేసుకున్నాం. 86 dependability ప్రకారం మనకు రావలసిన 953 T.M.C. నీటిని యిచ్చి యిక ముందు 75% dependability పైన అన్ని రాష్ట్రాలకు ఉపయోగకరంగా నీటిని యిచ్చినచో నాకు అభ్యంతరం లేదు. 100 సం॥లనుండి మనం కృష్ణా గోదావరి డెల్టాలలో నీటిని ఉపయోగించుకుంటున్నాం. దీనిని ఇప్పుడు 75 dependability గా మార్చడం మంచిదికాదు. ఇప్పుడు మనకు యిచ్చిన 800 T.M.C. లు మహారాష్ట్ర, మైసూరులకు యిచ్చిన 400, 600 T.M.C. లు ఒక temporary arrangement. ఈ నీటినంతా సద్వినియోగం చేసుకొనుటకు మన యింజనీర్ల అభిప్రాయం ప్రకారం 700 కోట్ల రూపాయలు, పంచవర్ష ప్రణాళికలూ పడుతుంది. మన ముఖ్యమంత్రిగారు కేంద్రనిర్ణయానికి సంతోషం వెల్లిబుచ్చినట్లు చాలామంది చెప్పారు. మనకు అన్యాయం జరిగినప్పటికీ 4 సం॥లనుంచీ dispute లో పడిపోయిన శ్రీశైలం, పోచంపాడు ప్రాజెక్టులకు clearance లభించింది. అందువల్ల అది ఒక రకంగా సంతోషించతగ్గిందే. కాని శ్రీశైలం Scheme ను modify చేసుకోవలసి వస్తుంది. 4 లక్షల 50 వేల కిలోవాట్లు పవరు ప్రాజెక్టును 3 లక్షల కిలోవాట్ల స్కీముగా మార్చమన్నారు. కాబట్టి Dam ఎత్తు తగ్గుతుందేమోనని భయపడుతున్నాను. పవరు ఉత్పత్తికి డాము ఎత్తు ఎక్కువగా వుండాలి. అందువల్ల కొంత భయం ఉన్నది. డాం ఎత్తు తగ్గినచో Power production తగ్గిపోతుంది. దాదాపు లక్ష కిలోవాట్లు విద్యుచ్ఛక్తి తగ్గిపోతున్నదే అని సభ్యులు ఆందోళన చెందుతున్నారు. ప్రభుత్వం కూడా వారితో తగాదా పడకపోయినా మనకు యిచ్చిన 800 T.M.C. సరిపోదని యింకా ఎక్కువ వాటా కావాలనే అంటున్నది. ఇప్పుడు మనకు లభించిన నీటితో మన స్కీములన్నీ అమలు పరచుకుంటూ రావలసినదానికి ప్రయత్నంచేస్తే మంచిదేమో? అంతేకాని మన వాటా వచ్చేంతవరకూ తగాదా పడుతూ కూర్చుంటే మన రాష్ట్రాభివృద్ధి కుంటుపడుతుంది. నేను ఢిల్లీలో వుండగా మైసూరు సభ్యులతో మాట్లాడాను. వారు ఈ సదుల నీటిని ఆంధ్రులు పూర్తిగా తీసుకుపోతున్నారే అని నాతో చెప్పగా నేను తీసుకుపోయిననీటిని వృధా చేయడం లేదని, సద్వినియోగం చేసుకుంటున్నామని, సంవత్సరానికి 300 కోట్ల ఆదాయం లభించగల పరిశ్రమలు మీరు స్థాపించుకొనగా ఆంధ్రకు కేవలం 4 కోట్ల రూపాయలు మాత్రమే పరిశ్రమలనుండి ఆదాయం వస్తున్నది. మరి ఈ విషయంలో ఆంధ్రులకు కడుపు మండడా అని నేను అడిగాను. వారు ఒక రకంగా అభివృద్ధి చెందుతున్నారు.

ఆంధ్రులు వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి చేసుకొంటూ అందుకు కావలసిన విద్యుదుత్పత్తికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. మనకున్నంత చదరపు భూమి మైసూరులోగాని, మహారాష్ట్రలోగాని లేదు. ఒక లక్ష ఎకరాల భూమిని నీటి సాగుక్రిందికి తీసుకురావాలన్నచో మనం ఎకరాకు 300 నుండి 400 వందల రూపాయలు ఖర్చుచేస్తే స్కీములు పూర్తి అవుతాయి కాని మైసూరులో ఎకరాకు 700 నుండి 800 రూపాయలు ఖర్చుచేసినా సాధ్యపడదు. అలాగే మహారాష్ట్రలో 1000 రూపాయలకు పైగా పడుతుంది. నేషనల్ యింటెన్సెస్సునుబట్టి చూసినా మన రాష్ట్రంలో వ్యవసాయం అభివృద్ధి చెందవలసిందే. అందుకు కావలసిన నీరుకూడా యివ్వాలి. ఈ విషయం ఢిల్లీలోని పెద్దలందరకూ తెలుసు. దేశంలో అయినా అలాగే చేస్తారు. నైలునది ఎథియోపియాలో పుట్టి సూడాన్ ద్వారా ఈజిప్టుదగ్గర సముద్రములో కలుస్తుంది - ఈ నది 4 వేల మైళ్ళ దూరం ప్రవహించుతున్నా దాదాపు 6000 నీటిని ఈజిప్టు ఉపయోగించుకుంటున్నది. ఇలాగే మన దేశంలోని జమున ఢిల్లీ, బరౌన్, నే ఉన్నది; యు.పి. గుండా ప్రవహిస్తున్నది. కాని ఆ నీటిని పంజాబ్ వినియోగించుకుంటున్నది. అలాగే పెరియార్ పెరాంబకుళం అను స్కీములు నీటిని west ward గా divert చేసి మద్రాసురాష్ట్రం వినియోగించుకుంటున్నది. దీనినిబట్టి ఈ దేశంలోనేగాక ఇతర దేశాలలోకూడా ఆహారపదార్థాల ఉత్పత్తికి అధిక ప్రాధాన్యం యిస్తున్నట్లు అర్థం అవుతుంది. కాని మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం కేవలం విద్యుత్తు ఉత్పత్తికొరకు నీటిని west ward గా divert చేసి అరేబియా సముద్రంలో కలిపి వృధా చేయదలచు కున్నది. ఆ విధంగా కొయినా ప్రాజెక్టు ఒకదానినేగాక మరి అలాంటి 4 ప్రాజెక్టులను నిర్మించి 366 T.M.C. నీటిని మహారాష్ట్ర వృధాచేయదలచుకున్నట్లుగా రాజీ చర్చలలో నాకు తెలిసింది. ఒక మిలియన్ కిలోవాట్సు విద్యుత్తు ఉత్పత్తిని చేసుకుంటామన్నా ఆహార పదార్థాలకు యివ్వవలసిన విలువ దానికి యివ్వకూడదు. అంతేగాక ఆ విధంగా నీటిని west ward గా divert చేయకుండానే అంత విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేసుకొని వ్యవసాయానికి ఆ నీటిని ఉపయోగించుకోగల అవకాశంకూడా వున్నది. మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం అంచనా ప్రకారం నీటిని west ward గా divert చేసినందువల్ల దాదాపు 30 లక్షల ఎకరాలకు నీటివసతి లేకుండా పోతుంది. ఇది దేశానికి చాలా అనర్థదాయకం. ఆహారధాన్యాల మనకు యిప్పుడు పున్న లోటును ధర్తీ చేసుకోదానికేగాక Foreign exchange ని సంపాదించుకొనుటకూడా చాలా ముఖ్యం. దేశంలోని మొత్తం యింజనీర్లు దేశశ్రేయస్సును అభిలషించేవారు అందరూ మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వ అభిప్రాయాన్ని ఆమోదించరు. కాబట్టి యిప్పుడు మనం ఏంచేయాలనే దాన్ని గురించే ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది. ఈ విషయంలో మైసూరు ప్రభుత్వం మన అభిప్రాయంతో ఏకీభవింపవలసింది. కాని వారు అలా ఎందుకు చేస్తున్నారో, వారి అభిప్రాయం వాళ్ళదే కావటంలేదు. మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం తలపెట్టిన Hydro-

Electric Scheme లన్నింటిని కేంద్రం ఆమోదించినచో మైసూరు ప్రభుత్వం తల పెట్టిన Upper కృష్ణా ప్రాజెక్టుకు నీరు సున్నా అవుతుంది. వారు ఈ Diversion అనేమాట మాట్లాడడంలేదు—ఎందువల్ల మాట్లాడడంలేదు? సరిగా అర్థము కాలేదా? లేకపోతే అర్థమై కూడా దానిలో లోతుపాతులు ఉన్నాయని మాట్లాడడంలేదో నాకు అర్థము కావడంలేదు. నేను మొన్న ఢిల్లీలో ఉన్నప్పుడు ప్రతి Member తో ఈ విషయాన్నిగూర్చి మాట్లాడాను. మాకు తెలియదంటారు. West ward direction లో పోయేది తెలియదంటారు. 100½ చిల్లర T.M.C. కావాలి. ఇన్ని Schemes ఉన్నాయి అంటే ఈ T.M.C. water ఉందా? లేదా అనేది అర్థం చేసుకోకుండా కావాలంటే, అర్థము కాదు. West ward Direction పోతే తర్వాత మిగిలింది ఎంత అనేది అర్థము చేసుకోరు. చాలామంది schemes వేస్తున్నారు ఎందుకు?

Mr. Speaker : Some Member was referring to the Statement of the hon. Chief Minister of Mysore in the Legislative Assembly on 12th or 14th December...

(Sri Vavilala Gopalakrishnayya rose in his seat)

Mr. Speaker : You were referring to the Statement made by the hon. Chief Minister in the Mysore Legislative Assembly.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya : "In regard to the pruning of the demands of the various States, we feel that this will have to be done on the basis of an equitable process. The Government of Mysore has all along urged this process both in the Memorandum and the various statements made by us. So long as Krishna is deficit, there is no question of taking out its water to feed areas which do not come in the basin of Krishna. There are a number of other projects in the other States which are based on this conception and it is not fair that such schemes should be sanctioned.

(b) Schemes which contemplate diversion of Krishna basin water for the purpose of power generation into Arabian Sea will also have to be dropped. So long as there is not sufficient water for irrigation in the thirsty

and famine-stricken areas, it is not morally justified to make that position worse by the diversion of the water into the sea.

Mr. Speaker : Well, I was only drawing the attention of the hon. Minister.

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి ఒక వేళ Statements ఇస్తే ఇప్పవచ్చు - M P S deputation పోతున్నారు. ఢిల్లీలో ఉన్నాను కాబట్టి సమాచారం చెబుతూ వస్తున్నాను అందువల్ల ఇప్పుడు ఏమిచేయాలి? Catchment area అంటే గు దాని ప్రకారమే మొత్తం నీరు సంచుకోవాలి మాది జాస్తి Catchment area గాబట్టి మాకు నీరు ఎక్కువ కావాలనేది వారి అభిప్రాయం. Catchment area అంటే వారి meaning ఎక్కడైన వర్షముపడి అది కృష్ణానదిలోకి వస్తే అది Catchment area అని ఈ meaning ప్రపంచములో ఎవరు ఎప్పుడు నీరు, నీరు ఎంత వరకు దానివల్ల irrigate అవుతుందనేదే base ఇప్పుడు గోదావరి Delta వుంది. According to their rule అది కూడా basin లో లేదు, Out-side the basin అనలు ఆ basin అనేది map లో చూస్తే మనకు అర్థము అవుతుంది. కృష్ణాలో మనము వ్యవసాయము చేసే భూమి అంతా కూడా ఒకప్పుడు వర్షపు మట్టే, అంతకు ముందు సముద్రముగా వుంది కాబట్టి ఆ మట్టితో అది పూడి మంచి మాగాణి క్రింద అయిందని అభిప్రాయ పెడుతున్నాను. ఎక్కొక్క River కు ఎంత వరకు వర్షము కురిస్తే ఎంత వరకు నీరు ఆ river లోకి వస్తుంది అనే దాని గురించి ఒక Basin map వేశారు. కృష్ణానదికి తెలవాడ Barrage దగ్గర పెట్టారు. Map లో గూడ ఒక గుండు మాదిరిగా వచ్చేసింది. కానీన్నా ప్రంద అక్కడ నుంచి వుండి రామ రామ మట్టితో కూడి అది Fertile delta అయి పోయింది. ముద్రతాను రాష్ట్రములోను రెండు ప్రాంతాల్లో కూడా Basin లేదు. West ward direction నుండి East ward direction చేశారు. ఇప్పుడు ఆలోచించాలి అంతే గాని మాకింత భూమివుంది మాకింత నీరు కావాలనేది కాదు. ఇప్పుడు సాకేమి అతేవది లేదు 1951 Agreement అటు పెట్టండి. వ్యవసాయ భూముల గురించి Schemes కట్టుకోడానికి అతేవది లేదు మరి వారి Schemes అన్నీ కూడా ఒక విధంగా Tributaries మీద తయారు చేసుకున్నారు - Not on the main river ఎక్కడైతే Schemes వారు కట్టుకున్నారో అక్కడ వారు అడిగినంత నీరు ఆ Tributaries లో ఉన్నదా లేదా అనేది కూడా మరచి ఆలోచించాలి. మన కింజినీరు చెప్పుకున్నాడు, ఎక్కొక్క చోట 40 T. M. C. of water కు కూడా ఒక Scheme తయారు చేశారు. అక్కడ ఒక్క చేసుకోలేదు T.M.C. of water లేదు ఇది అంతా నీరు వస్తున్నది లేదో అని అక్కడ వున్నాడు.

నాకు అశ్చర్యము పేస్తుంది. బహుశ మహారాష్ట్ర చేసిందంటే There is a meaning నాకు 500 T. M. C. of water వచ్చింది నా యిష్టము వచ్చినట్లు West ward direction పెట్టుకుంటాను అని చెప్పడానికి Scheme వేసుకుంటే షరవాలేదు. కాని వారు ఎక్కడెక్కడైతే Schemes వేశారో అక్కడక్కడ Water వుందా అంటే లేదు. Paper schemes చాలా వున్నాయి అని తగాదా పెట్టడము తప్ప న్యాయం మేమి లేదు. ముగ్గురు ముఖ్య మంత్రులు కూర్చుని న్యాయంగా ఎవరికి ఎంత వుండాలి అనేది ఆలోచించాలి. ఏ రాష్ట్రము కూడ తిండిలేకుండా వుండడానికి వీలులేదు. ఇప్పుడైనా న్యాయంగా కూర్చుని ఆలోచిస్తే 1951 Agreement లో నిర్ణయించిన దానికంటే కూడ జాస్తిగానే వస్తుంది తప్ప తక్కువ రాదని నా అభిప్రాయము. ఏదో ఒక గుల్టాతి కమిషన్ వచ్చింది దాని ముందర నాకు ఇన్ని T.M.C. of water కావాలి, ఇన్ని ప్రాజెక్టులున్నాయి అని చెప్పడము ఈమండ్రా న్యాయంగా అవసరమైన మంచి Schemes వేసుకుంటే ఆశ్చర్యం లేదు. మన పెద్దలందరూ Integration, Integration అని చెప్పుతున్నారు ఇక్కడ రాష్ట్రాల మధ్య తగాదాలు పెంచుకుంటే బాగుండదు, Central Irrigation Minister గారు ప్రస్తుత ఈతగాదాన్ని చల్లబడడానికి తరువాత పిలిపించి ఏ రాష్ట్రానికి వాస్తవంగా ~~వచ్చినప్పుడు మనం~~ ఉద్యోగముతో ఈ విధంగా చెసివుంటారని నా అభిప్రాయము. ~~ఈ ఉద్యోగముతో ఈ విధంగా చెసివుంటారని నా అభిప్రాయము.~~ ఉన్నప్పుడు మనం reasonable గా ఏమి చెప్పినా ఏమీ ఒప్పుకోరు. ఒక వేళ మనం, ఆంధ్రులము, ఒప్పుకుంటాము. ఇతర రాష్ట్రాలు ఒప్పుకోరు. అందువల్ల ఈతగాదాను, ఈ ఉడుకును రవ్వంత తగ్గించితే ఏదో స్కీములు జరిగిపోతూఉంటాయి. తద్వారా కొంత calm atmospheric ఏర్పడిన తరువాత ఏదైనా చేసుకోడానికి వీలు ఉంటుందేమో, చేసుకుంటారేమోనని నా అభిప్రాయం Final decision యివ్వడానికి, మనలన్నంతా తప్పకుండా consult చేసి యివ్వాలి. ఏదో formal గా వచ్చారు ఏదో consult చేశారు. ఎప్పుడూ కూడ Agreement మీదనే press చేస్తాము. వారు వచ్చినప్పుడు కూడ అగ్రిమెంట్లు చాల ఉన్నాయి. అగ్రిమెంటులను అనుసరించి పోవాలి అని చెబుతూ వచ్చాము. అందువల్ల ఇది తాత్కాలికంగా ~~చేద్దా~~ కాలిన తగ్గించే దాని కోసం చేసినదని నా అభిప్రాయం. ఇంకేమి ఉండదు. ముఖ్య మంత్రులు సరిగా అర్థం చేసుకొనే చెప్పారనుకుంటాను ఇంత వరకు ~~ఈ రెండు స్కీములు వచ్చినాయి.~~ ఈ రెండు స్కీములు కట్టుకుంటూ ఉంటాము. అంతవరకు సంతోషము. నాగార్జునసాగర్ Second phase తప్పకుండా వస్తుంది. శ్రీకృష్ణం ఏట్లా వచ్చిందో అట్లాగే యిది కూడ వచ్చి తీరాలి అన్నారు. నాగార్జున సాగర్ First phase తోనే మనం తృప్తిపడే పని అయితే సెంట్రల్ గవర్నమెంటు మీకు Second phase లేదు First phase మాత్రమే అని చెప్పితే ఈ

Still born baby మనం పెట్టుకోడానికి పిలులేదు. వాళ్ళకు యిచ్చి వేయవలసిందే ఈరు. 140 కోట్లు వారిచే ఖర్చు పెట్టుకోమని చెప్పావాల్సిందే గాని a responsibility మనం పెట్టుకోడానికి పిలులేదు అని చెప్పేవాళ్ళల్లో నేను ఒకడిని 180 కోట్ల రూపాయల మీద 2% గిట్టుతుంది. వాళ్ళకు ప్రతి సంవత్సరం వడ్డీకి కొన్ని కోట్ల రూపాయలు కడుతున్నాము ఇంజనీర్లకు ప్రారంభించిన దానిలో ఫలితము రాక ముందే కడుతున్నాము Second phase కీనిచే నాగార్జున సాగర్ మన ప్రాజెక్టు కాదు సెంట్రల్ గవర్నమెంటు ప్రాజెక్టు. మనం తీసుకోడానికి పిలులేదు. ఆ ప్రాజెక్టును వాళ్ళనే తీసుకోమనండి Second phase యిస్తేనే దానివల్ల రాష్ట్రానికి లాభం First phase వల్ల ఎలాంటి లాభం లేదు. మనం భరించలేము. మనరాష్ట్రం దివాళా ఎత్తుతుందని కూడ చెప్పాము. పోచంపాడులో యిప్పుడు 66 T. M. C. కి కట్టుకోమని అంటున్నాను. with an idea to enlarge అని అంటున్నారు. Enlarge చేసుకోడానికి పిలుగా మీరు foundations చేసుకోండి అంటున్నారు. మన ఇంజనీర్లు చెప్పిన దాని ప్రకారం మహారాష్ట్రలో last dam కట్టిన తరువాత కూడ మన catchment area లో మనకు కావలసినంత నీరు ఉన్నది. 66 T. M. C. కాదు 120 కి అయినా 220 కి అయినా dam ఒక్కటే మనం కట్టవోయే dam కూడ అంతే ఉంటుంది. 220 T.M.C. నీరు ఉపయోగించుకోడానికి dam పెద్దది కావాలి అంటున్నారేమీ కాదు 110 T.M.C. కి 120 T.M.C. కి కావలసిన dam ఎంత height ఉంటుందో అంతే height కడతారు. Regular flow of water వస్తూ ఉంటుంది. కాబట్టి మనం use చేసే water కు రెండు రెట్లు మూడు రెట్లు damలో ఉంటుంది. ఇప్పుడు మనం అక్కువ dam కడతాము. దానివల్ల మనకు నష్టం వస్తుంది అనుకోవడం మంచిది కాదు. ఇప్పుడు మనం 66 T.M.C. కి కట్టుకున్నా there is scope to develop between 110 or 120 T. M. C. ఇవాళ 120 T.M.C. dam కట్టమన్నా మనం కట్టలేని పరిస్థితిలో ఉన్నాము. ఇవాళ నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు Second phase చేసుకోమని చెప్పినా చేసుకోనే పరిస్థితిలో లేము. తుంగభద్ర high level canal second phase చేసుకోండి అనినా దానికి కూడ కొన్ని సంవత్సరాలు పడుతుంది. Second phase of Nagarjuna sagar, Second phase of Thungabadra high level canal, Pochampadu at the full level వచ్చి తీరాలి. లేకపోతే మనం ఇప్పుడు ఖర్చు పెట్టినది చాల నష్టం అవుతుంది. మన తదనంతరం మన విడ్డబునీళ్ళు పోగొట్టాము అనరుగాని వృధాగా జాస్తే ఖర్చు పెట్టి మమ్ములనందరిని అప్పులపాలు చేసి పోయారు అంటారు అని నా అభిప్రాయం. ఇంకొకముఖ్యమైన విషయం 1951 Agreement అది లీగలా ఇల్లీగలా? illegal అని వాగ్చారు. దాని అభిప్రాయం ఏమిటి? మన Advocate General మన Government stand, that is legal

అని. ఢిల్లీలో వాళ్ళ legal advice illegal అని రెండూ వ్రాస్తారు. 76 లోపల ఈ స్కీములన్నీ కట్టుకొనే లోపల ఈ agreement పోతుంది, అంత లోపల ఈ స్కీములన్నీ కట్టుకోండి. అప్పుడు దానిని మళ్ళీ review చేయవచ్చు గదా యింకొక చోట వ్రాస్తారు. వకీళ్ళ దగ్గరకు legal advice కు పోతే వాళ్ళకు ఏ మాదిరి data పంపిస్తామో ఆ మాదిరి legal advice వస్తుంది. మనం పంపించిన దానికి మనకు favourable గా వస్తుంది. వాళ్ళు పంపించిన దానికి వాళ్ళకు favourable గా వస్తుంది. వాడికి ప్రతివాడికి యిద్దరికీ lawyers ఉంటారు. ఇద్దరికీ advice యిస్తారు. ఇద్దరికీ గెలుస్తారు అనే చెపుతూ ఉంటారు. case లో judgment వచ్చేంత వరకు యిద్దరు గెలుస్తామనే అనుకుంటూ ఉంటారు. అlegal advice తెప్పించి చూడాలి వాళ్ళు ఏమి data యిచ్చినారో legal advice ఏమి అడిగినారో వీలుగా ఉంటే తెప్పించి study చేయాలనే అభిప్రాయం ఉన్నది. తెప్పిస్తాను, చూద్దాము, discuss చేద్దాము, అసెంబ్లీలో కాదు ఢిల్లీలో interest ఉండే పెద్దలను పిలిచి discuss చేస్తాను. మహారాష్ట్రలో నిన్న మొన్న వాళ్ళు speeches ధోరణి చూస్తే ఇది ఏదో తిరగ తోడాలనే స్రయత్నం చేస్తున్నట్లు ఉన్నది. వాళ్ళరచ్చకు Central Government తల ఒగ్గుతుందేమోననే భయం మన మెంబర్లకు మన ప్రజానీకానికి ఉండవచ్చు. నేను మరల రాత్రి contact చేశాను. ముఖ్య మంత్రిగారు కూడ contact చేశారు. అక్కడ it will be reconsidered అనే మాదిరిగా statement ఏమిలేదు. మంత్రిగారి మీద ఒక motion తీసుకువచ్చి దానిని గురించి ఆక్కడ మాట్లాడుతూ ఉంటే నా దగ్గరకు రావడం ఎందుకు, దానిని withdraw చేసుకొని వచ్చినప్పుడు నేను మాట్లాడుతాను అని చెప్పినట్లుగా Paperలో ఈ మాదిరి వడుతూ ఉంటే feelings rouse అవుతూ ఉంటాయి. అక్కడ ఏదో ఆమాదిరిగా వచ్చినది అంటే మళ్ళీ ఏదో త్రవ్వకారుట ఇప్పటికే మనకు అన్యాయం జరిగింది ఇంకా అన్యాయం చేస్తారేమోననే భయం ఆందోళన ఉండడం సహజం. అందుకు తోడు మహారాష్ట్ర మిత్రులు యంతకు ముందు రెచ్చగొట్టిన ప్రజలను కొంతసేపు అట్లా పెట్టుకోడానికో యింకా చేనికో చాలి రచ్చ చేస్తున్నారు. ముఖ్య మంత్రిగారు కూడ మాట్లాడుతున్నారు అక్కడ వాళ్ళ P.W.D. మంత్రి చవన్ - not defence minister - కూడ మాట్లాడుతున్నారు, మాట్లాడిన దానివల్ల వాళ్ళకు లాభం లేదు మనకు లాభం లేదు. We must understand first Indian and then Maharashtra or Andhra అందులో emergency లో కూడ.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya : He has sworn that it will be altered.

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : మంత్రులు sworn ఎంత లాభం అనేది మెంబర్లందరికీ అర్థం అవుతూ ఉంటుంది. ఏదో చెపుతూ ఉంటారు, చేనేది చేద్దాము. ఆయన

చేతిలో లేనిదానికి sworn అంటే ఏమి చేయమంటారు. నా చేతిలో ఉంటే
I swear, I will do it. నా చేతిలో లేకుండా Central Governmentలో ఎక్కడనో
ఉంటే I swear, I will do it అంటే ఏమిటిలాభం? అర్థం కాని మాట అది.
ఆ sworn అర్థం లేని sworn. మన అందరిమీద బాధ్యత ఉన్నది. మనం watch
చేసుకోవాలి. మన నెత్తిన ఒక బాధ్యత ఉంది. మనం వాచ్ చేసుకోవాలి. ఏదో
పని జరుగుతుందని మనం నిద్రపోకూడదు. మనకు కావలసిన నీటిని మనం తెచ్చుకో
టానికి ప్రయత్నం చేయవలసి ఉంటుంది. మనకిచ్చిన నీటినంతా ఉపయోగించి, మన
పనులన్నీ త్వరితంగా జరుపుకొంటూ పోవాలి. మనకు ఇచ్చిన వాటర్ అంతావాడు
కొని, ఇతర రాష్ట్రాలవారు అప్పటికి వారికిచ్చిన నీరంతా వాడుకోవటంతో వారి
భాగం నీరుకూడ మాకు ఇవ్వమని అడగటానికి తయారుగా ఉండాలి. ముందు
మనకు ఇచ్చింది ముగించాలి. ఈ 800 టి. ఎం. సి. వాటర్ యీ రెండు పంచవర్ష
ప్రణాళికలలో పూర్తిచేసి “మాకు నీరులేదు; మాకు ఇచ్చిన నీరంతా వాడుకొ
న్నాము. వారు కట్టలేదు. వారి వాటర్ కూడ మాకు ఇవ్వండి” అని మనం అడ
గాలి. లేదా—కోర్టుకుపోదాం, ఆర్ బిక్రెషన్ కు పోదామంటే—దానిపల్ల ఐదుఆర్డెళ్ల
వరకు మన డెవలప్ మెంట్ జెనుక్కుపోతుంది. మనం మనకు ఇచ్చిన దాంతో
డెవలప్ చేసుకొంటూ ఇంకా మనకు కావలసిన పనులకొరకు ప్రయత్నం చేయాలి.
మనకు బల్లారి పోయింది, మద్రాసు పోయింది—అన్నారు. నాకు ఒకటి కావాలి—
అనుకూలేవాడికి ఎప్పటికీ కొంతపోతుంది. మనకురావలసిన చాలాభాగాలుపోయాయి.
నిజమే. కాని, మనకు ఆంధ్రరాష్ట్రం వచ్చింది. మనంచాలా డెవలప్ చేసుకొంటు
న్నాము. మద్రాసు రాష్ట్రంలో మనం ఉన్నప్పుడు—అభివృద్ధితో మద్రాసుకు
అవతలవై పుననే జరిగింది. మనప్రాంతంలో ఏమీ డెవలప్ కాలేదు. మనప్రాంతంలో
ఎల్లొసిటి డెవలప్ కాలేదు. కాటన్ కట్టిన ఆ రెండు ఆనకట్టలు తప్పితే మద్రాసు
రాష్ట్రంలో మనకు ఏమికట్టారో అర్థంకాదు. మద్రాసురాష్ట్రంలో అప్పుడు మన
మామలు ఉన్నారక్కడా అనవచ్చును. ఇంతడబ్బు అని కాంక్షన్ చేసిన తర్వాత అది
ఖర్చుచేయేది ఆఫీసర్స్, స్టాఫ్. అక్కడ జాస్తిగా ఏ ఆఫీసర్స్ ఉంటే, ఆ ప్రాంతంలో
డబ్బు ఖర్చు చెల్లబడుతుంది. మన రాష్ట్ర డెవలప్ మెంట్ కు అడ్డుపడకూడదు. మన
రాష్ట్రంలో ఇరిగేషన్ స్కీములు డెవలప్ చేసుకోవాలి. మనదగ్గర డబ్బుజాస్తిగా
ఉంటే 20 కోట్ల రు. లు సాగార్మనసాగర్ కు ఇస్తే—ఈప్లాన్ పీరియడ్ లో అదిపూర్తి
చేయటానికి తయారుగా ఉన్నాము. అందుకు కావలసిన సిబ్బంది, లేబర్ మనదగ్గర
ఉంది. అందుకు కావలసినంతమంది ఇంజనీర్స్ మనదగ్గర ఉన్నారు. కాని భూసాధన
వల్ల ఆలస్యం అవుతున్నది. మనకు జాస్తిగా డబ్బుఉంటే, పోషంపాడు క్రింది
భూములకు రెండు సంవత్సరాలలో నేను వాటర్ ఇవ్విస్తాను. మనరాష్ట్రంలో
ఇంజనీర్స్ లోటుగాని, లేబర్ లోటుగాని లేదు. బాగా వ్యవసాయం చేయగలిగిన

నైరులుకూడ ఇక్కడ ఉన్నారు. మనకు పవర్ డెవలప్ చేసుకోవడానికి 90 కోట్లు రు. లు కావాలి. సీలేరు, కొత్తగూడెం, రామగుండం ప్లాంట్స్ యీ ప్లాన్ లో ఇంక్లూడ్ చేయాలి. 500 మెగావాట్స్ పవర్ జనరేటర్స్ కావాలి. కేవలం ఎగ్రికల్చర్ డెవలప్ చేసినంతమాత్రమున దేశం డెవలప్ అవుతుందని అనుకోవడానికి వీలు లేదు అందువల్ల మనం సైమల్ టీనియస్ గా ఎలక్ట్రిసిటీకూడా డెవలప్ చేసుకొంటూ పోవాలి. ఎలక్ట్రిసిటీ డెవలప్ చేసుకోక పోవటం వల్లనే మనకు ఇండస్ట్రిస్ రాకుండా పోయాయి. ఇతర రాష్ట్రాలవారు ఇండస్ట్రియల్ గా ముందుకు పోతున్నారు. కనుక యీ ప్లాన్ పీరియడ్ లో 500 మెగావాట్స్ ఎలక్ట్రిసిటీ రావటానికి కృషిచేస్తున్నాము. కేంద్ర ఇరిగేషన్ మంత్రిగారు ఇచ్చిన నిర్ణయం మాకు అక్కరలేదు; మేము వ్యతిరేకిస్తున్నాము; దాంతోమాకు పనిలేదు అని చెప్పేబదులు అది స్వీకరిస్తాము. కాని, ప్రొటెస్ట్ చేస్తూ స్వీకరిస్తాము. మాకు 51 ఎగ్రిమెంట్ ప్రకారం జాస్తిరావాలి; అని చెప్పాలి తప్ప - కోర్టులకు పోతాము; ఆర్ బి ట్రేషన్ కు పోతాము అంటే మళ్ళీ ఏదా ప్రాజెక్టులకు మన డెవలప్ మెంట్ కుంటుపడుతుంది. Under protest we will agree and we will go on with our works. మనకు అన్యాయం జరిగినమాట నిజమేనని చెనుకూడ ఒప్పుకొంటున్నాను. మనకు జరిగిన అన్యాయం తొలగించడానికి ప్రయత్నం చేస్తామని చెబుతూ, ప్రాజెక్టులు ఇచ్చిన నలహాలు దృష్టిలో పెట్టుకొంటామని మనవి చేస్తున్నాను.

Mr. Speaker : As per decision of the Central Government, Andhra Pradesh is getting 800 T.M.C., Maharashtra 400 T.M.C. and Mysore 600 T.M.C. All the States are not satisfied with this interim award. No State is satisfied and there is agitation in all the three States. If at a future date, any alteration is going to be made in this 800 T.M.C. allotment for Andhra, even if one T.M.C. is going to be lessened, the reactions are going to be very serious and similarly so in other States. If this is to be altered by lessening this allotment, I should consider it would be an unfortunate day for the country. If there is going to be more water, certainly all the three States can agitate for more water, but if there is no more water, then as per the present calculations, if Maharashtra is going to be given one T.M.C. less than 400 one can understand the reactions from Maharashtra and similarly so from Mysore and equally so from Andhra. It is not a question of taking this to the court. We have to consider

15462.

1208 Discussion on the report of the
Krishna-Godavari Commission

31st March, 1963

the reactions amongst the people. If there is going to be more water than 1800 T.M.C., we can agitate and the other States also can agitate. Then what is the solution? It is not going to be rivalry between State and State and I do not think it will be possible to prevent this agitation. It will be really a very unfortunate day if this is to be lessened at all. Rightly or wrongly they have announced a certain decision. We can certainly agitate for more if there is going to be more water in this Krishna basin.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : ఇరిగేషన్ అండ్ పవర్ మినిష్టర్ చెప్పిన దాంట్లో 75 పర్సెంట్ డిపెండబుల్ కు ఆలోచించవచ్చును అని అన్నప్పుడు.....

Mr. Speaker : I am not going into all the details. Whatever the calculations may be, rightly or wrongly they have made the allotment.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : 75 పర్సెంట్ డిపెండబుల్ అంటే-276 టి. ఎం. సి. వాటర్ వస్తుంది. "ఇప్పుడు ఉన్నదానిపైనే..." అని చెప్పాలి.

Mr. Speaker : They have gone according to some calculations.

Sri A. Subba Reddy : Dependability is the main point but now our Engineers after the experience have found that 75 percent is good.

ఇప్పుడు యూజ్ చేసే వాటర్ కాదు ; యూజ్ చేయటానికి ఇంకా మిగిలి ఉన్న వాటర్ ను 75 పర్సెంట్ డిపెండబులిటీ క్రింద వేసుకోవాలనేది నా కంటెన్షన్. ఇదేదేను ఢిల్లీలోకూడ చెప్పాను. ఇప్పుడు use చేసేది 86% కష్టం చెల్టా ఉన్నది. You cannot say I can give you 75 per cent and ask them to go to a Court of law because they have got a riparian right there and are enjoying from the last 100 years. అందువల్ల అది ఒక వేళ రావచ్చును. మళ్ళీ అంతకు వేయడానికి వాగుండదు. మంచిదికాదు. ఈజోయే schemes, నాగార్జునసాగర్ Second phase, third phase యివన్నీ ఉన్నాయి. "We can say to the ryots that I am going to give you 75 per cent dependability" అని చెప్పి యిచ్చికాదు. ఇది ఒక వేళ

Central Government decision అయితే కావచ్చు. గోదావరి water diversion చేస్తే లాభం ఉంటుందా? 75 dependability అయితే దాని అభిప్రాయం ఏమిటి? ఫీల్డ్ ఒకటి వేశాను. 10 సంవత్సరాలలోపల, ఇదంతా జరిగేలోపల ఆ ఫీల్డ్ ను బట్టి Engineers కూడ study చేసి 75 dependability అయితే ఏమి? గోదావరి water ఎంత ఉన్నది? అది divert చేస్తే కొంత save చేసుకొని 2nd phase, 3rd phase చేసుకోడానికి వీలు ఉంటుందా, యివన్నీ ఆలోచించసున్నారు, ఆలోచిస్తున్నాము. ఇందాక నేను చెప్పినట్లుగా ప్రస్తుతం 700 కోట్ల రూపాయలు కావాలి. ఇప్పుడు యిచ్చి ఉండే నీళ్ళకు అన్ని రాష్ట్రాలకు 700 కోట్లు కావాలి. ఆ స్కీము అన్నీ కట్టడానికి four plans వడుతుంది. ఈ లోపల scientific గా ఎంత research జరుగుతుందో? Western ghats లో లోతుకు కొడితే Western side కు పోయే వాన అంతా Eastern side కు త్రిప్పవచ్చునని చెప్పారు. అదే మాదిరిగా యింకా స్థలం లేనివాళ్లు Sea ని dry up చేసి తీసుకొని రావాలి అని scientific గా చాలా develop అవుతున్నాయి. 20 సంవత్సరాల తరువాత చూసుకోవచ్చునని నా అభిప్రాయం.

మిస్టర్ స్పీకర్ : You have not cleared my doubt. వారికి యిచ్చే కోటాలో తగ్గించి మనకు ఎక్కువ యివ్వమని అడుగుతున్నామా, లేక వాళ్ళకు యిచ్చినది తీసివేసి ఈ కోటా చాలదు యింకా యివ్వమని అడుగుతున్నామా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : 86% dependability ఉన్నది. 75 dependability క్రింద యిస్తే జాస్తి T.M.C. of water అని చెప్పుకోవచ్చు.

డా॥ టి. వి. ఎన్. చలపతిరావు : 86 dependability. 75% కు reduce చేశారు. ఆ reduction technical గా correct అని చెబుతున్నారా? మన Engineers advice ఏమిటి? The crux of the problem depends upon the dependability. Dependability పెరిగి, వారు యిచ్చినట్లయితే వేరే సంగతి. ఆ dependability reduce చేసినది. అది technical గా కరెక్టా, ఇన్ కరెక్టా? దానిమీద మన Engineers యొక్క అభిప్రాయం ఏమిటి?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : ఇప్పుడు మన Contention 86 dependability కావలెనని Let us not go into the details.

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి : 1951 agreement మైసూరు రాష్ట్రం అంగీకరించ లేదని చెప్పారు, అదికూడ అంగీకరించడం లేదనేది నిజంకాదని వాదించడానికి అవకాశం ఉన్నది. ఆ విషయం విశ్వనాథంగారు చాలవరకు మాట్లాడారు, Disagree-

15462

1210 Discussion on the report of the
Krishna-Godavari Commission

31st March, 1963

ment చూపించింది చెప్పకోడానికి నాలుగున్నటువంటి రాష్ట్రం ఒక్కటే. అది మైసూరు. కాని యిప్పుడు యిచ్చిన award చూస్తే ఏ ఒక్కరిని satisfy చేయలేదు. Remedy క్రింద యిచ్చిన award. ఆ remedy యిదివరకు ఉన్నదానికంటే worse అయినదేమో. ఆ విషయం గురించి ఒక కేంద్రం ద్వారా తీసుకువస్తారా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : సెనెటర న్యాయమంత్రి 4 plans లో 700 ఖర్చుతో ఈ schemes కట్టుకుంటే అంతలోపల ఇంతా తర్జన భర్జన జరుగుతోంది తీర్మానం చేసుకొవచ్చునని చేసినదేగాని యిది ఒక right, 1951 agreement ప్రకారం గాని లేక 1951 agreement లేకగాని చేసినదికాదు. ఈ provinces లో ఉంటే heat ను తగ్గించి ఏదో కొంత projects వని జరుగుతూ ఉంటే ఇరువూరి ఏదో చేయాలని చేసినదని నా అభిప్రాయం.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : River Boards ఏర్పరచాలని చెప్పారు. దాని విషయం ఏమి చెప్పారు ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : Water allocation అయిన తరువాత river boards చాలా useful ఇప్పుడు కాదు. మహారాష్ట్రకు యిన్ని T. M. C. of water allow చేశారు. మైసూరుకు యిన్ని, T.M.C. Andhra కు యిన్ని T. M. C. of water అని final shape వచ్చిన తరువాత అప్పుడు River Boards కావాలి. పైన పంక్తు స్థిమతులు కట్టుకొని మనకు నీళ్ళు రానీయకుండా కేంద్రం చేసిన base మీద అప్పుడు లాభంగాని యిప్పుడు లాభంలేదు. ఈ ప్రభుత్వం పంక్తులు అక్కరలేదని వ్రాసినారు.

శ్రీ జె. మల్లారెడ్డి : 1951 agreement void అని Central Government తీర్పు చెప్పారు. Irrigation Minister గారు legalise చేసి ఎట్లా జయిసా పాథిస్తాము అంటున్నారు. ఇది సాధ్యం అవుతుందా ?

శ్రీ టి. వి. ఎస్. చలవతిరావు : 800 T.M.C. మనకు యిచ్చారు. Irrigation Minister Statement ప్రకారం ఇందులో ఒక T.M.C. తగ్గినప్పటికీ మనము ఎవరమూ control చేయలేని పరిస్థితి వస్తుంది అన్నారు. పరిణామాలు చాలా త్వరితంగా ఉంటాయి అంటారు యదార్థమే. మొన్న 23 వ తారీఖున యిచ్చిన agreement ను కూడ reopen చేయడానికి మహారాష్ట్ర మెంబరుగారు ఒక point of order submit చేసి ఉన్నారు అని paperలో చూచినాము. Deputy Speaker ఆ point of order ను dispose off చేయకుండా మీరు మీరు ఇట్టు కుదరండి అని advice యిచ్చారు. 1951 agreement నే కాకుండా 23rd of this month

ఇలాగే గారు చెప్పిన Statement ను కూడ reopen చేయడానికి ప్రయత్నాలు through point of order ప్రారంభం అవుతున్నది. వాటిని అరికట్టడానికి మనం సీనుకోవలసిన చర్యలు ఏమిటి? ఇప్పుడు మనకు యిచ్చిన గానిని పుచ్చుకొని work పడ్డాము అనుకుంటున్నాము. వారు గానిని reopen చేసినట్లయితే ఆనాడు మనం సీనుకోవలసిన చర్య ఏమిటి? గమనిక raise సీసిన point లో అది అభిప్రాయపడు తున్నాను. దానికి సమాధానం వచ్చిందో లేదో నాకు తెలియదు. గమనిక ఎట్లా satisfy అయ్యిందో నాకు మాత్రం కాదు.

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : Hypothetical question వేసుకొని దానికి ఏమి పేర్లము పెట్టాలి—అది వచ్చినప్పుడు ఆలోచిద్దాము.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : ప్రకాశం barrage ఏదో పెంచాము. అది కూడ calculation లో ఉన్నదా? ఎందుకు చేయలేదు. పారి డిప్టుకి రాలేదా? మనం కట్టేది తెలియదా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : Prakasam barrage extension వచ్చకుండా ఉన్నందున, ఈ 800 లో అది కూడా ఉంటుంది.

శ్రీ డి. సీతారామయ్య : 800 T.M.C. లో తుంగభద్ర high level canal యొక్క చెందపై release కు నీరు యిస్తారా లేదా?

BUSINESS OF THE HOUSE

Mr. Speaker: Before we disperse I would like to furnish some information to the House, regarding the amount of work which this House has turned up from 19—2—1963. The position of the House as it stands to-day is :

176 Congress. Excluding the Ministers, Deputy Speaker and the Whip, it is 159.

57 Communists.

30 U. D. F.

17. Swatantra.

9. National Democrats.

8. Praja Party.

7. Independents.

1. Nominated.

3. Seats vacant.

Before general election, the party strength was this. Congress 237, whereas it is 176 now. Communists 37, U.D.F., Nil. Swatantra 17, National Democrats Nil. Praja party 2, Independents 7, and nominated one. The House sat for 66 days during the year. The number of hours the Assembly worked was 341 hours 37 minutes.

No. of questions answered. 1862.

No. of supplementaries
answered. 4219.

No. of speeches made.

Ministers. 235.

Congress Members. 485

Communist Members. 357.

Other Members 466.

No. of short notice questions
answered 36.

No. of calling attention notices. 58.

Short discussion on matters of
public importance under 72, half
an hour discussion and answers
to questions. 4.

I will give you the figures for the present session.

The following figures are for the present session :

No. of days worked ... 31

No. of hours worked ... 160 & odd.

No. of questions answered ... 766

No. of supplementaries
answered ... 2312

SPEECHES MADE BY THE MEMBERS AND MINISTERS

Ministers	...	68
Congress Members	...	197
Communist Members	...	155
Other Members	...	191
No. of Short-Notice questions		5
No. of Calling Attention Notices		43
Short Discussion on Matters of urgent Public Importance		1
Half-hour discussion		Nil

For want of quorum, the House had to adjourn once, i. e. during this session. Last year, the House never adjourned for want of quorum.

This will give an idea to the Members as well as to the public as to how we have been trying to be just and fair to the Members of the House.

I feel I will be failing in my duty if I do not express my thanks to the hon. Members for the hearty co-operation which they have extended to me in conducting the proceedings of the House in a very peaceful and calm manner. It is true that at times there were a few tense and exciting moments when both the Deputy Speaker and myself had to be a bit severe and stern also. But, I may tell the hon. Members that our object is only to maintain discipline and order in the House.

I may also tell the Members that both the Deputy Speaker and myself have been trying to discharge our duty

and have been trying to act, very conscientiously; it will be our endeavour also in future to continue to do so. It is impossible, I know, to please all sections of the House and every member of the House. But, if we can discharge our duties conscientiously, I think we would have done our duty.

So far as press is concerned, I must compliment them. They have done a fine job. So far as the hon. Members are concerned, they have done wonderfully well, and I wish them all well.

1.32 P.M.   The House then adjourned *sine-die*.

15462